

זוהר לעם

שמות
בהר

קבלה לעם
www.kab.co.il

תוכן העניינים

שמות	המתים ידעו בצערם של החיים
3	45 [המתים ידעו בצערם דחיי]
4	45 עד שהמלך במסיבו
4	ישראל לעומת שאר אומות העולם
6	45 [ישראל לקביל שאר אומין דעלמא]
6	46 תחת עבד כי ימלוך
6	46 עד שיפוח היום
7	47 ויאמר אל עמו
8	48 הן אַרְאֵלִם צַעְקוּ חוֹצָה
8	שתי דמעות לתהום של הים הגדול
11	48 [ב' דמעין לשקיעו דימא רבא]
12	49 הבה נתחכמה
13	49 בכל אלוהי מצרים אעשה שפטים
14	50 שיר השירים אשר לשלמה
14	52 וילך איש
15	52 וימת מלך מצרים
17	52 שתי דמעות לים הגדול
18	54 וכי חרב יש לה'?
26	54 ויאנהו בני ישראל
26	54 אנחה שוועה צעקה
26	55 דודי לי ואני לו הרועה בשושנים
28	57 ומשה היה רועה
30	57 בְּלִבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה
31	בהר
31	59 מוקדה על המזבח כל הלילה
32	59 ושבתה הארץ שבת לה'
34	59 עול מלכות שמים
35	60 ורצע אדוניו את אוזנו
35	60 שמיטה ויובל
36	62 לתקוע שופר ביובל
40	יחוד הקב"ה ושכינתו
40	62 [יחוד קב"ה ושכינתיה]
41	65 וכי תאמרו פה נאכל בשנה השביעית
42	66 לעולם בהם תעבודו
42	66 הגלגול
43	67 שינוי השם, שינוי מקום, שינוי מעשה
43	69 כי לי בני ישראל עבדים
44	70 סוד העבד וסוד הבן [רזא דעבד ורזא דבן]
3	ואלה שמות
4	הִיָּה הִיָּה דָּבָר ה'
4	איתי מלבנון כלה
6	אל תִלְחַם את לחם רע עין
6	שלושה הם הדוחים את השכינה
6	[תלתא אינון דדחייין שכינתא]
7	איש וביתו באו
7	גלגלי מרכבה הקדושה
8	[גלגלי רתיכא קדישא]
11	את יעקב איש וביתו באו
12	הִיָּה הִיָּה דָּבָר ה'
13	איתי מלבנון כלה
14	שבעים נפש
14	מְשַׁלְחֵי רַגְלֵי הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר
15	ויקם מלך חדש
17	משא מצרים
18	ביאת המשיח
26	ויקם מלך חדש
26	איילת השחר
26	צדיקים שמגיע אֲלֵיהֶם כמעשה הרשעים
28	וילך איש מבית לוי
30	ותצפנהו שלושה ירחים
31	וְתִצְבַּב אַחֲוֹתוֹ מִרְחוֹק
31	ותרד בת פרעה
32	וַיִּפֶן כֹּה וְכֹה
32	וישב על הבאר
34	מארבע רוחות בואי הרוח
35	באר של משה ויעקב
35	שחורה אני ונאווה
36	ברח דודי
40	גלות למה ולמצרים למה
40	לחם לא אכל ומים לא שתה
41	י"ב הרי אפרסמון [י"ב טורי אפרסמונא]
42	י"ח הרי אפרסמון [י"ח טורי אפרסמונא]
42	אל גינת אגוז ירדתי
43	גם את זה לעומת זה
43	בני ישראל בני יעקב
44	איש וביתו באו

יעקב, כי עברו מבחינת ישראל, לבחינת יעקב שמחזה ולמטה דו"א, ששם י"ב אורות של השבטים אינם יכולים להתישב. וכמ"ש, הבאים מצריימה, לשון מצר, וע"כ שלטו בהם המצרים.

ומובן שהכתוב מתחיל בישראל, בפסוק, ואלה שמות בני ישראל. משום ששורש אורות של י"ב השבטים באים מן האילן, הנקרא ישראל, מחזה ולמעלה דו"א. וכן מה שגומר ביעקב, שאומר, הבאים מצריימה את

הָיָה הִיא דָּבָר ה'ִ

אותם ולא ישגיה עוד בהם לעולם. **(א)** באותה שעה קרא הקב"ה לכל החבורה שלו, וכל המרכבות, והמחנות, ושריו, וכל צבאות השמים. ואמר להם, מה אתם עושים כאן? ומה בניי אהויי בגלות בבל, ואתם כאן? קומו רדו כולכם לבבל, ואני עימכם. כמ"ש, כה אמר ה', למענכם שילחתי כְּבִלָּה, זהו הקב"ה. והורדתי בְּרִיחִים כולם, אלו הם כל המרכבות והמחנות העליונים.

(ב) כשירדו לבבל נפתחו השמים, ורוח נבואה הקדושה שרתה על יחזקאל, וראה כל מה שראה, ואמר להם לישראל, הרי אדוניכם כאן, וכל צבאות השמים והמרכבות, שבאו לדור עימכם. לא האמינוהו, עד שנצרך לגלות, כל מה שראה: ואָרָא כַךְ, וארא כַךְ. ואם גילה ביותר, כל מה שגילה נצרך כולו. כיוון שראו ישראל את זה, שמחו. וכששמעו הדברים מפי יחזקאל, לא פחדו על גלותם כלל, כי ידעו שהקב"ה לא יעזוב אותם. וכל מה שגילה, גילה ברשות.

(ג) בכל מקום שגלו ישראל, גלתה עימהם השכינה. וכאן בגלות מצרים כתוב, ואלה שמות בני ישראל. כיוון שכתוב, בני ישראל, למה כתוב, את יעקב? היה צריך לומר, הבאים איתו? אלא, אלה שמות בני ישראל, הם המרכבות ומחנות עליונים, שירדו עם יעקב, ביחד עם השכינה, בגלות מצרים. ובזה מיושב הכתוב, הָיָה הִיא, ב' פעמים, כי הָיָה הא' הוא בגלות מצרים, והיה ב' בגלות בבל.

(ו) הָיָה הִיא דָּבָר ה'. היה היה ב' פעמים למה? אם יחזקאל היה נביא נאמן, למה גילה כל מה שראה? מי שהמלך הכניסו להיכלו, יש לו לגלות מה שראה? אלא ודאי יחזקאל נביא נאמן היה, וכל מה שראה הוא באמונה, וברשותו של הקב"ה גילה כל מה שגילה, והכל צריך.

(ז) מי שרגיל לסבול צער, אע"פ שבא לו צער לפי שעה, הוא סובל העול שלו, ואינו דואג. אבל מי שאינו מורגל לסבול צער, וכל ימיו היו בתענוגים ומעדנים, ובא לו צער, זה הוא צער שלם, ועל זה צריכים לבכות.

(ח) כך ישראל, כאשר ירדו למצרים, היו רגילים בצער, שהרי כל ימיו של אותו צדיק, אביהם, היה בצער. וע"כ סבלו את הגלות כראוי, ולא דאגו ביותר. אבל גלות בבל, היה צער שלם, היה צער, שעליונים ותחתונים בוכים עליו.

(ט) בכו עליו העליונים, כמ"ש, הן אַרְאֶלֶם צַעֲקוּ חוּצָה. בכו עליו התחתונים, כמ"ש, על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו. כולם בכו על גלות בבל, משום שהיו מקודם בתענוגי מלכים, שכתוב, בני ציון היקרים. **(י)** כתוב, על ההרים, אשא בכי וְנָהִי. אלא הם אלו ההרים הרמים שבעולם. הם, בני ציון היקרים המסולאים בפז. ועתה הם יורדים בגלות, וריחיים על עורפם, וידיהם קשורים לאחור. וכשבאו לגלות בבל, חשבו שאין להם קיום לעולם, כי הקב"ה עזב

איתי מלבנון כלה

(יד) איתי מלבנון כלה, איתי מלבנון תבואי. מקרא זה על כנסת ישראל נאמר,

שכתוב, לא תחמוד? למה אתם מבקשים התורה?

מיד פתחו ואמרו, ה' אדונינו, מה אדיר שמך בכל הארץ. ואילו, אשר תִּנְה הוֹדֵךְ על השמים, לא כתוב, וע"כ נאמר, ואתה מרבבות קודש. שבא ממשא ומתן עם המלאכים. אז נאמר, מימינו אֶש דת לְמו, זהו התורה. ונמשלה לאש, מפני הדין שבה. שמשום זה, שעיר וישמעאל לא רצו לקבלה עליהם. והמלאכים לא יכלו לקבלה, מפני שאין בהם דין.

יט בעת שירדה השכינה בגלות מצרים. בעת שירדה השכינה ממקום לבנון, מבינה שחזרה להיות חכמה, אל גלות מצרים. וע"כ כתוב, מלבנון תבואי. ולא ללבנון תעלי.

למה אינו אומר, ללבנון תעלה? מקרא זה על סוד ייחוד האמונה, המלכות. נאמר, איתי מלבנון כלה. קול, ז"א, אמר לדיבור, מלכות, איתי, משום שהקול בא לדיבור ומנהיגו עימו, להיות כאחד בלי פירוד כלל. משום שהקול הוא כָּלֵל, כי הוא אור חסדים, שישנו בכל המדרגות. דיבור הוא פרט, אור החכמה שבקו שמאל דבינה, שאינו אלא במלכות לבדה. וע"כ כָּלֵל צריך לפרט, כי אין לז"א ג"ר, זולת אור חכמה שבמלכות. ופרט צריך לְכַלֵּל, כי אור החכמה שבמלכות אינו מאיר זולת בהתלבשותו באור החסדים, שמקבל מז"א, הַכָּלֵל. כי אין הקול שלם בלי דיבור, ואין הדיבור שלם בלי קול. וע"כ, איתי מלבנון כלה, כי עיקרם של שניהם באים מלבנון, מבינה. ושיעור הכתוב, איתי מלבנון תבואי, שתבוא אליו לחיבור ולייחוד. לכן כתוב, מלבנון תבואי, ולא אמר, ללבנון תעלי.

כ תְּשׁוּרִי, מראש אֲמָנָה. זהו גרון, הבינה, המקבלת מַחִיף, חכמה, שמשם יוצא הרוח, ז"א, להשלים הכל, מהלבנון הסתום והגנוז, שז"א פותח אותה בקו האמצעי. מראש שניר וחרמון, זהו ראשו ואמצעיתו של הלשון, ת"ת. וראשו, דעת, המַחֲתִיכִים את הדיבור. ממעונות אריות, אלו הם שיניים,

שהיא המלכות. בשעה שיצאו ישראל ממצרים, וקרבו אל הר סיני לקבל התורה, אמר לה הקב"ה, איתי מלבנון, שפירושו, מן עדן העליון, חכמה, הנקראת לבנון, היא באה. כלה, פירושו שלימה, כלבנה זו הנשלמת מן השמש בכל האור וההתנוצצות, שהם אור ישר ואור חוזר. איתי מלבנון תבואי, כדי שבניך יקבלו התורה. כי מטרים שהמלכות מקבלת החכמה, הנקראת לבנון, לא יוכלו ישראל לקבל התורה, מחמת שחסרים ג"ר.

טו תְּשׁוּרִי מראש אֲמָנָה. תשורי, פירושו, תקבל מתנה בשביל בניך. מראש אמנה, פירושו, מראשית שבאו באמונה עליונה, ואמרו, כל אשר דבר ה', נעשה ונשמע. והיו במשקל אחד עם מלאכים העליונים, שכן כתוב בהם, בָּרְכוּ ה' מלאכיו גיבורי כוח, עושי דברו, לשמוע בקול דברו. או קיבלה כנסת ישראל מתנה, שעליה נאמר, תשורי מראש אמנה, שפירושו, תוספת מוחין.

טז מראש שניר וחרמון. זהו הר סיני, שקרבו אליו, ונועדו מתחתיו. שכתוב, וייתצבו בתחתית ההר. ממעונות אריות. אלו הם בני שְׁעִיר, שהקב"ה הזמין אותם לקבל התורה, ולא רצו לקבלה. מהררי נמרים, אלו הם בני ישמעאל, שכתוב, ה' מסיני בא וזרה, משעיר לְמו הופיע מהר פארן, ואתה מרבבות קודש. ופארן הם בני ישמעאל.

יז מהו, ואתה מרבבות קודש? כאשר רצה הקב"ה לתת התורה לישראל, באו מחנות מלאכים העליונים, פתחו ואמרו, ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ, אשר תִּנְה הוֹדֵךְ על השמים. וביקשו שינתן להם התורה ולא לישראל.

יח אמר להם הקב"ה, וכי יש בכם מוות, שכתוב בתורה, אדם כי ימות באוהל? וכי יהיה באיש חטא משפט מוות והומת. יש בכם חטא, שאתם צריכים לדינים? יש בכם גזל או גניבה, שכתוב לא תגנוב? יש בכם נשים, שכתוב, לא תנאף? יש בכם שקר, שכתוב, לא תענה ברעך עד שקר? יש בכם חמדה,

נצח והוד. מהררי נמרים, אלו הם שפתיים, השלמות שנשלם בהן הדיבור, מלכות, מלכות. וכל אלו הספירות של ז"א, הם הנוקבא דז"א.

אל תלחם את לחם רע עין

ויכול להיות אפילו בארץ אחרת. (כג) מי שהוא בעל נפש, שאוכל יותר משאר בני אדם, או מי שהולך אחר מִעֵיו, שדרכו למלאות בטנו בתענוגים, אם פגש באותו רע עין, ישחוט עצמו ולא יאכל מלחמו, כי אין לחם רע בעולם זולת הלחם של רע עין. מה כתוב, כי לא יוכלון המצרים לאכול את העֵבְרִים לחם, כי תועבה היא למצרים. כלומר, שלא יכלו לראות כשהעברים אוכלים. הנה לך, לחם רע עין.

(כא) אל תלחם את לחם רע עין, משום שהלחם, או ההנאה, מאותו בן אדם רע עין, אינו כדאי לאכול וליהנות ממנו. ואם כשירדו ישראל למצרים, לא היו טועמים את לחם המצרים, לא היו נעזבים בגלות במצרים, ולא היו יכולים להרע להם. **(כב)** והרי גזירה נגזר על ישראל להיות בגלות, שהיה מוכרח להתקיים, אפילו לא אכלו את לחמם? נכון הוא, שהרי לא נגזר הגלות במצרים בדיוק, כי לא כתוב, גר יהיה זרעך בארץ מצרים, אלא בארץ לא להם.

שלושה הם הדוחים את השכינה [תלתא אינון דדחיין שכינתא]

ברית של השם הקדוש והאמונה. מה כתוב, ויחל העם לזנות אל בנות מואב. מיד, ויחר אף ה' בישראל.

(כז) ראשי העם, שיודעים זה ואינם מוחים בהם, נענשו תחילה, שכתוב, קח את כל ראשי העם, והקע אותם לה', נגד השמש. נגד השמש, נגד הברית, שנקרא שמש ועליו נאמר, כי שמש ומגן ה' אלקים. שמש ומגן, זהו ברית הקדוש. מה השמש זורח ומאיר על העולם, אף ברית הקדוש, זורח ומאיר גופו של אדם. ונקרא מגן, מה המגן הוא להגן על האדם, אף ברית הקדוש מגן על האדם. ומי ששומר אותו, אין לו נזק בעולם, שיוכל לקרב אליו. וזהו, נגד השמש. **(כח)** ראשי העם נתפסים בכל דור ודור בשביל חטא הזה, אם יודעים ואינם מקנאים אותו. משום שחוב זה מוטל עליהם לקנאות, בשביל הקב"ה בברית הזה, את כל מי שמביא קדושה זו ברשות אחר. עליו כתוב, לא יהיה לך אלהים אחרים על פניי, לא תשתחוהו להם, ולא תעבדם, כי אנוכי ה' אלוקיך אל קנא. והכל קנאה אחת, הן הבא על הגוייה, והן העובד עבודה זרה. וע"כ

(כד) שלושה הם הדוחים את השכינה מן העולם, וגורמים, שדירתו של הקב"ה לא תהיה בעולם. ובני אדם זועקים בתפילה, ולא נשמע קולם. ואלו הם:

א. מי ששוכב עם נידה, שאין טומאה חזקה בעולם, זולת טומאת הנידה. טומאת הנידה קשה מכל טומאות העולם. השוכב נטמא וכל הקרבים אליו נטמאים עימו. בכל מקום שהולכים נדחית השכינה מפניהם. **(כה)** ולא עוד, אלא שגורם מחלות רעות על עצמו ועל הזרע שיוליד. כי כיוון שהאדם קרב אל הנידה, טומאה היא קופצת עליו, ונשארת קבועה בכל האיברים שלו. הזרע שמוליד בשעה ההיא, מושך רוח הטומאה. וכל ימיו יהיה בטומאה, משום שהבניין והיסוד של הנולד, גדול וחזק מכל טומאות העולם. ומיד שהאדם קרב אל הנידה, טומאה היא קופצת עליו, כמ"ש, ותהי נידתה עליו.

(כו) ב. מי ששוכב עם בת אל נכר, גוייה, שמכניס ברית קודש ואת הברית, ברשות אחרת, כמ"ש, ובעל בת אל נכר. ואין קנאה לפני הקב"ה, זולת קנאת הברית, שהוא

ומבת אל נכר, ומלהרוג את הבנים. והשתדלו במעשים בפרהסייה לעורר הפרייה ורבייה. ואע"פ שנגזרה גזרה, כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, לא נמצא ביניהם איש, שיהרוג עובר במְעֵי אישה, ומכל שכן לאחר שנולד. ובזכות זה יצאו ישראל מן הגלות.

לג נשמרו במצרים מנידה. כתוב, ויעש את הכיור נחושת ואת כנו נחושת במראות הצובאות. מפני מה זכו הנשים לכך, להביא את מראות הצובאות, למשכן? משום ששמרו את עצמן בגלות מצרים, שלאחר שנטהרו מנידתן, היו באות ומתקשטות ומסתכלות במראה בבעליהן, ומעוררות אותם בפרייה ורבייה. הרי שנשמרו מנידה בגלות מצרים. **לד** מבת אל נכר. נשמרו במצרים מבת אל נכר, מנשים נכריות. כמ"ש, יצאו כל צבאות ה'. וכתוב, שבטי יה עדות לישראל. ודאי, שאין בהם תערובת מאומה נכריה. וכתוב, אלה שמות בני ישראל. שבטי בני ישראל. דבר אל בני ישראל. שכל זה יורה, שאין בהם תערובת נכריות.

לה והרי כתוב, והוא בן איש מצרי? הנה ודאי, אחד היה ופרסמו הכתוב. נשמרו במצרים לקיים פרייה ורבייה, שכתוב, ובני ישראל פרו וישרצו. הרי שמכל אלו, מנידה, מבת אל נכר, ומלהרוג הבנים, נשמרו ישראל במצרים. וע"כ באו בני ישראל למצרים, ויצאו בני ישראל לחירות. כמ"ש, ואלה שמות בני ישראל, הבאים מצריימה. כי באו, משמע, שלא להשתקע, אלא שיצאו משם. בזכות שמירת ג' דברים אלו.

נדחתה השכינה מפניו. מי שמשקר בברית הקדוש החתום בבשרו של אדם, הוא כאילו משקר בשם הקדוש, כי מי שמשקר בחותם המלך, בברית הקדוש, משקר במלך עצמו. וע"כ אין לו חלק באלוקי ישראל, אם לא בכוח תשובה תמידית.

לט וישכחו את ה' אלוקיהם. ויעזבו את ה'. מהו, וישכחו ויעזבו? שדחו מעצמם אות ברית קודש, שהיו מְלִים ולא פורעים. עד שבאה דבורה והנהיגה הפְּרִיעָה בכל ישראל. כמ"ש, בְּפִרוּעַ פְּרִיעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהִתְנַדֵּב עַם בְּרַכּוֹ ה'.
לז ג. מי שהורג את בניו, כלומר לאותו

עובר שאשתו נתעברה בו, כי בא עליה ביום צ' לעיבורו, שאז ממית העובר, וגורם להרוג אותו במְעֵיה, או שעושה איזה פעולה הגורמת שתפיל העובר. סותר בניינו של הקב"ה ואומנותו. יש מי שהורג אדם, וזה הורג בניו.

לא ג' רעות עשה, שהעולם כולו אינו יכול לסבול, וע"כ העולם מתמוטט מעט מעט, ולא ידוע למה הוא. והקב"ה מסתלק מן העולם. וחרב ורעב ומוות באים על העולם. ואלו ג' רעות שעשה, הורג בניו, סותר בניין המלך, שמבטל העיבור, בניין הקב"ה, ודוחה את השכינה, שהולכת ומשוטטת בעולם ואינה מוצאת מנוחה. ועל אלו, רוח הקודש בוכה. והעולם נידון בכל אלו הדינים. אוי לאותו האדם, מוטב לו שלא היה נברא בעולם.

לב אשרי הם ישראל, שאע"פ שהיו בגלות מצרים, נשמרו מכל ג' אלו, מנידה,

איש וביתו באו

ומקבל, הנהג גם במלאכים. **לז** ויהי ככלות שלמה לבנות בית ה', ואת בית המלך. וכי כיוון שאמר את בית ה', מהו בית המלך? ואם תאמר שבשביל שלמה נאמר בית המלך, אינו כן. אלא בית ה', זהו בית המקדש. ואת בית המלך, זהו קודש הקודשים.

לח בית ה', הוא בית המקדש. עזרות

לו ואלה שמות בני ישראל, פירוש, ישראל סבא. הבאים מצריימה, פירוש, כל אלו הצבאות ומחנות מלאכים, שהיו יורדים לגלות עם יעקב, שכתוב, את יעקב. ומהו שכתוב, איש וביתו באו? הלא במלאכים אינו נוהג בית? ודאי שהמלאכים באו איש וביתו, כי כל המקבל מאַחַר נחשב לבית אל הנותן. ונמצא, איש וביתו, פירוש, גותן

אע"פ שאין בית נוהג בהם. כי איש וביתו פירושו, זכר ונקבה, שכל מדרגה עליונה שבהם נחשבת לזכר כלפי התחתונה, וכל מדרגה תחתונה נחשבת לנקבה כלפי עליונה, וזכר כלפי התחתונה שלה.

לט גן נעול אחותי כלה. גן נעול. כנסת ישראל, הנוקבא. מה הגן הזה צריך לשמור, לעדור, להשקות ולזמור, כך כנסת ישראל צריכה לעדור, לשמור, להשקות ולזמור. כלומר עבודת הצדיקים את הנוקבא. וע"כ היא נקראת גן. וכן נקראת כרם, כי מה הכרם הזה צריך לעדור, להשקות ולזמור, כך ישראל, כלומר, בית ישראל, הנוקבא. כמ"ש, כי כרם ה' צבאות בית ישראל.

ולשכות בית האולם והדביר, זהו בית המקדש, המלכות, שנקרא בית ה'. בית המלך, זהו קודש הקודשים, הוא הפנימי מכל, הבינה, שנקראת מלך סתם. מלך זה, אע"פ שהוא מלך עליון, הוא נוקבא כלפי נקודה העליונה הסתומה מכל, החכמה. ואע"פ שהיא נוקבא, מ"מ היא זכר כלפי המלך שלמטה, ז"א. כלומר, שמדרגה עליונה נחשבת תמיד לזכר אל התחתונה, והתחתונה לנקבה. ועם זה כלפי התחתונה של התחתונה, נחשבת גם התחתונה לזכר. וכן תמיד. וע"כ הכל הוא כעין זה.

וע"כ התחתונים, המלאכים שבאו עם יעקב למצרים, כתוב בהם, איש וביתו באו,

גלגלי מרכבה הקדושה [גלגלי רתיכא קדישא]

ת"ת, הנקרא קול. וממנו מושפעת אל הלב, המלכות.

והלב, המלכות, כשמקבלת הארת החכמה, המושפעת רק ממטה למעלה, היא עולה, וכשמקבלת אור החסדים המושפע ממעלה למטה, היא יורדת. שהנסיעה היא הארת ג' הקווים בזה אחר זה, וכן חוזר חלילה. אבל במלכות אין נסיעה, כי היא רק מקבלת מן נסיעת ג' קווים, כי היא אינה משתפת עם ג' הקווים בפעולת ההארה, אלא מקבלת מהם בלבד. ושירה, חכמה, אינה נוסעת עימהם, ופותרים בשירת החכמה ממטה למעלה, כי השירה, חכמה, אינה מאירה ממעלה למטה.

מא לקול נעימות, מנסיעת הגלגלים, עומדים, מי שעומדים, ומתקבצים בקבוצה אחת לצד ימין ארבע מאות וחמישים אלף בעלי עיניים. רואים ואינם רואים. ונמצאים בכל הקווים שלהם. שני הצדדים האחרים, שמאל ואמצע, מתלבנים בשבילם. כלומר, שדיניהם, שהם אדום, נעברים, מחמת שמקבלים חסדים מקו ימין. ולצד שמאל מאתיים וחמישים אלף.

בכל קו יש חמש ספירות, חג"ת נ"ה. ולהיותם מבינה, שספירותיה בסוד מאות,

מ אנו פותרים עינינו, רואים, גלגלי מרכבה הקדושה נוסעים במסעיהם. וקול שירה מתוק לאוזניים, לבינה, היפה ללב, מלכות, העולה ויורד והולך ואינו נוסע. מזדעזעים אלף אלפים, זהו סדר המשכת חכמה. ומשום שנמשכת ע"י קו שמאל, ששם דינים, נבחן כמזדעזעים. והחכמה ספירותיה באלפים, וכשנכללים זה מזה, הם אלף אלפים. וריבוא רבבות, הם חסדים, שמקורם מעתיק, שספירותיו בריבוא. ופותרים בשירת החכמה ממטה למעלה.

הבינה היא המרכבה. הגלגלים שלה הם ג' קווים, חג"ת. וגלגל רביעי, המלכות שמחזה ולמעלה המקבלת מהם. וכשנכללים הגלגלים זה בזה, יש בכל אחד מהם ג' קווים, שהם י"ב. שעל ידי קווים הללו רוכב מלך העליון, חכמה, במרכבתו, הבינה. ונסיעה פירושו הארת הקווים בזה אחר זה, כסדר יציאתם חולם שורוק חיריק.

ובעת שמשיגים הארת חכמה, המכונה פתיחת עיניים, ע"י ד' הגלגלים של הבינה, חג"ת ומלכות, והחכמה מושגת רק בדרך נסיעה מקו לקו, בג' הנקודות חולם שורוק חיריק. ואז נשמע קול שירה, הארת חכמה לאוזניים, שהן בינה, בעיקר ע"י קו אמצעי,

מאיר אלא ממה למעלה, ב' ספירות וחצי שמחזה ולמעלה, שהם חסד וגבורה וחצי ת"ת העליון, שלהיותם נמשכים משמאל דבינה, שספירותיה בסוד מאות, ולהיותם באור החכמה, שספירותיה אלפים, הם מאתיים וחמישים אלפים.

מב ר"נ אלפים בעלי הבכי, מייבבים ומייללים ממקום בית מושביהם, ממקום יציאתם, פותחים בדין ומסיימים בדין. מייבבים שנית, והדין נתגלה, והספרים פתוחים, להסתכל בדינים שבהם, בו בשעה, עולה בעל הדין, שהיה קם עליהם ויושב על כיסא הדין, והשירה שִׁכְכָה מטרם שנסתיים הדין.

הזוהר רוצה לבאר כאן עניין ב' מצבים שונים, הנוהגים בכל קו מג' הקווים: מצב א' הוא במקום יציאתו במקורו, פועל כל קו לפי מדרגתו להמשיך החכמה. מצב ב' שלא במקום יציאתו, פועל כל קו להרבות את החסדים, ועוזב את פעולת המשכת החכמה, ומתחיל בקו שמאל, משום שהוא עיקר הפועל להמשכת החכמה, כלומר, פועל בנקודת השורוק.

המשכת החכמה נקראת שירה. וזהו רק בחיבור כל ג' הקווים. אבל המשכת החכמה שבקו שמאל בלבד, נקראת לפעמים, יבבה, משום שבו נמצאת החכמה בלי חסדים, ואי אפשר לסבול את החכמה כשאינה מלובשת בחסדים. ומחמת דין זה מייבבים ומייללים, כל המקבלים ממנו, כלומר ר"נ אלפים. ויש עוד דין אחר, דין של המסך דחיריק.

ובעלי היבבה, ר"נ אלפים, הנמשכים מקו שמאל, שהארת החכמה שלהם מכוונה יבבה. ממקום בית מושביהם, ממקום יציאתם, פותחים בדין ומסיימים בדין, כי בפעולה הראשונה במקום יציאתם, הם פותחים להמשיך החכמה בדין, מפאת חיסרון לבוש החסדים. ועד שמסיימים ברצונם המשכת החכמה, נמצאים באותו הדין. כמ"ש, מייבבים שנית, בפעולה השנייה להמשיך חכמה, והדין נתגלה והספרים פתוחים, שהדין האחר של מסך דחיריק מתגלה, שהוא הנושא

הם חמש מאות. ומתחלקים במקום החזה: ב' ספירות ומחצה, הם ר"נ, חסד וגבורה וחצי ת"ת, מחזה ולמעלה. וב' ספירות ומחצה, חצי ת"ת התחתון ונצה והוד, הם ר"נ מחזה ולמטה. והארת קו ימין, להיותה חסדים בעיקרה, מאירה גם מחזה ולמטה, עד חצי הספירה התחתונה, הוד.

כי להיותה בחינת מלכות, שחג"ת נ"ה הם כח"ב תו"מ, ע"כ אינה מאירה רק ממה למעלה, מחזה ולמעלה, וע"כ נמצא הארת קו הימין תופסת ארבע ספירות וחצי, חג"ת נצה וחצי הוד, שהם ארבע מאות וחמישים. אמנם הארת קו השמאל אינה מאירה כלל ממעלה למטה, אלא ממה למעלה, מחזה ולמעלה, מאירה רק ב' ספירות וחצי, חסד וגבורה וחצי ת"ת, שהם מאתיים וחמישים בלבד.

לצד ימין מאירים ארבע מאות וחמישים, כי להיותם בעיקר אור החסדים, הם מאירים גם מלמעלה למטה, עד חצי ספירת ההוד, שהם ארבע ספירות חג"ת ונצה וחצי ספירת ההוד עד החזה, ולהיותם מבינה, שספירותיה בסוד מאות, הן ארבע מאות וחמישים. ולהיותם ממשכים החכמה אל קו השמאל, שספירת החכמה היא בסוד אלפים, הם ארבע מאות וחמישים אלפים. וגם משום זה מכונים, אור עיניים, כי החכמה נקראת עיניים. אמנם, אע"פ שהם משפיעים חכמה אל קו השמאל, הימין לעצמו אינו מקבל חכמה. וע"כ רואים ואינם רואים, כי שתי הבחינות נבחנות בהם. כי מצד שמשפיעים חכמה לשמאל, מכונים רואים, שראייה, היא חכמה. ומצד שאינם מקבלים לעצמם חכמה, כי הם בבחינת, כי חפץ חסד הוא, ע"כ נבחנו, שאין בהם חכמה, אלא חסדים. ונודע שב' קווים שמאל ואמצע, מתלבשת החכמה שבהם בחסדים של הימין, ושני הצדדים האחרים מתלבנים בשבילם, מחמת שמקבלים החסדים מן הימין הזה, והוסר האודם שבהם, הדינים, ונעשו לבן.

ולצד שמאל מאתיים וחמישים אלה, שקו השמאל, ששם מאיר החכמה בעיקר, אינו

המכונה תקיעה, קול פשוט. ואז לא מייבבים ולא מייללים, אלו המקבלים חכמה מקו ימין.

פותחים בשירה, בהמשכת חכמה, מודעזעים ר"נ אלף, בעלי היבבה. שגם ר"נ אלף שבקו שמאל המכונים בעלי היבבה, מקבלים עתה גם הם הארת החכמה, ואע"פ שכבר נפסקה היבבה והיללה מ"מ, הם עוד מודעזעים מאימת הדין, שקרה להם לפני שקיבלו החסדים מקו הימין.

מד תקע והמשיך חסדים בפעם השנייה, בפעולה השנייה שבקו ימין, שאין שם יבבה. נוסע הפטרון, ז"א, בזמן גילוי החסדים שבמסך, מכיסא ההוא של דין, ויושב בכיסא הרחמים, להמשיך חסדים מרובים. בו בזמן הז"א מזכיר שם הקדוש הגדול העליון, שהוא הויה במילוי מ"ה, יוד הא ואו הא, שבשם הזה נמשך חיים לכל.

מה ב' הפעולות בקו אמצעי, פתח ואמר. ז"א, הוא הקו האמצעי פעם אחת, יוד הא ואו הא, שיוד הא ואו הא ג' הקווים, ימין שמאל אמצע, הכלולים בז"א. והא אחרונה, היא הנוקבא, המקבלת מהם. כמ"ש, ויקרא בשם הויה. פותחים כבתחילה בעלי הגלגלים הקדושים שבמרכבה. ואלף אלפים, חכמה, וריבוא רבבות, החסדים, המלבישים אותם, ואומרים שירה, משבחים המלאכים ואומרים, ברוך כבוד ה' ממקום שכינתו. שהשכינה תתברך מז"א, ותקבל ממנו חכמה מלובשת בחסדים.

מו אז בא אותו הגן, השכינה, שהוא חבוי במאתיים וחמישים עולמות, בלמעלה מחוה דו"א, ששם ב' ספירות, חסד וגבורה דו"א וחצי ספירת ת"ת דו"א, שלהיותם נמשכים מבינה הם במאות, והם מאתיים וחמישים. ונקראים עולמות, מפני שהחכמה שבהם מתלבשת ונעלמת בחסדים, היא השכינה היקרה, בזיו החכמה שלה, היוצאת מזיו החכמה, ומתלבשת ונעלמת בזיו החסדים. והזיו נמשך ממנה לד' הרוחות חו"ג תו"מ, שהם ד' ראשים, כדי לקיים

למידת הדין במלכות, שהחכמה מסתלקת בגללה. בו בשעה, שבעל הדין העומד עליהם, ז"א הנושא למסך דחיריק, עולה ויושב על כיסא הדין, המלכות דמידת הדין המרחקת אור החכמה, וע"כ השירה שכה, שאור החכמה, שנקרא שירה, נפסק מלהאיר, עוד מטרם שנסתיים הדין, שלא יכלו לסיים פעולת המשכת החכמה, שנמשכת בדין הא', שנקרא יבבה, מפני שהחכמה כבר נסתלקה מסיבת הדין הב', שנתגלה במסך דחיריק. ומסיבת המסך דחיריק, שז"א, קו האמצעי, מגלה, הוא נקרא בג' כינויים: א. מטרם שאור העליון נזדווג על המסך דחיריק, נקרא בעל הדין, כי אז מרבה דינים בלבד.

ב. אחר שנזדווג אור העליון על המסך דחיריק ביסוד שלו, שנקרא חי העולמים, שאז, ממשך אור החסדים מקו ימין, ומלביש עימהם את החכמה שבקו שמאל, אשר אז נמשכה שוב הארת החכמה, ומחמת שנתלבשה בחסדים, היא מאירה בשלמות בלי דינים, ואז נקרא ז"א בשם פטרון, שמגן על החכמה, שתוכל להאיר בלי דינים.

ג. אחר שמתגבר להמשיך י"ג מידות הרחמים מדיקנא דא"א, או נקרא ז"א, סבא, פטרונה של הכלה. סבא נקרא על שם א"א. פטרונה של הכלה נקרא, על שם שכולו רחמים בלי דין כלל. כי אז מרבה להמשיך חסדים מרובים מאוד מעתיק קדישא, שכולו רחמים, ומתוך שהחסדים הללו עדיפים מחכמה, כי עתיק הוא למעלה מא"א, שממנו החכמה, נמצא שגם החכמה נמשכת עימהם מאליה. ונמצא שהוא פטרונה של הכלה, כי מגן, הן על ריבוי החכמה והן על ריבוי החסדים.

מג ב' הפעולות בקו ימין, מסבבים בעלי העיניים מצד ימין, שעמהם שמונה עשר אלף אחרים, המסך דחיריק שביסוד ז"א, הנקרא חי, שהוא בגי' שמונה עשר. ולהיותו הגורם להמשיך חסדים שבתוכם מאיר החכמה, ע"כ נקרא ח"י אלפים. כי החכמה מכונה אלפים. המשכת חסדים

מח כשירדה השכינה למצרים, ירדה חיה אחת, מד' חיות שבמרכבה, ששמה ישראל, בצורתו של אותו סבא, ז"א. ומ"ב משמשים קדושים עימה, מ"ב מלאכים. וכל אחד ואחד מהם היה אות קדוש עימו מן השם הקדוש מ"ב. שמלאכים אלו המשמשים את החיה ששמה ישראל, מכונים בני ישראל, ונמשכים מן השם מ"ב, שהם הג"ר שבאותה החיה. וכולם ירדו עם יעקב למצרים. וכמ"ש, ואלה שמות בני ישראל, הבאים מצריימה את יעקב. אמר, בני ישראל, ואח"כ, את יעקב, ואינו אומר, איתו. אלא השם ישראל אינו השם של יעקב, אלא של החיה העליונה שבמרכבה, ששמה ישראל. ובני ישראל הם מ"ב משמשים שלה.

מט בני ישראל הם מ"ב מלאכים קדושים. וא"כ מהו שאומר, איש וביתו באו, הרי במלאכים אינו נוהג בני בית? אלא, מלאכים עליונים, שהם גבוהים מן התחתונים שבהם, כמ"ש, איש וביתו באו, אשר מלאך העליון נקרא איש, והתחתון לו נקרא ביתו. וכל אלו המלאכים שבמדרגה העליונה נקראים גברים זכרים, ואלו שבמדרגה תחתונה מהם, נקראים נקבות, ונקראים בית, שאישה נקבה מקבלת מן הזכר והיא כמו בית אליו.

אותם במוחין, כמ"ש, ומשם ייפרד והיה לארבעה ראשים. והזיו נמשך ממנה לכל התחתונים. והיא הנקראת גן עדן.

ומה שאומר, שהיא חבויה בר"ן עולמות, שפירושו למעלה מחוה דו"א, מפני שאין שם מקומה האמיתי, כי היא מתחלת רק מחוה ולמטה דו"א. אלא כדי שתוכל לקבל חכמה, עלתה למעלה מחוה, ולפיכך היא צריכה להיות שמה חבויה, כדי שלא יקטרגו עליה החיצוניים, שאז לא הייתה אפשרות שתקבל חכמה. ונתבאר פעולה הראשונה שבקו האמצעי, שהיא להמשכת החכמה.

מז פתח שנית אותו הסבא. כלומר, ז"א, שאחר שעלה לא"א, נקרא סבא כמוהו. וזוהי פעולה השנייה של קו אמצעי, ז"א, הן להמשכת החכמה, והן להמשכת החסדים. ומזכיר שמו יוד הא ואו הא. וכולם פותחים בהמשכת האורות מי"ג מידות הרחמים, שנמשכים או מי"ג תיקונים שבדיקנא דא"א. מי ראה כל אלו אורות, רמים שברמים, עזים שבעזים, ממרכבות הקדושות. ושמים וכל צבאם מודעזעים ומתחלחלים באימה גדולה, ומשבחים את השם הקדוש, ואומרים שירה. אשרי הם הנשמות של הצדיקים, שהם נמצאים בעידון הזה, ויודעים זה. כמ"ש, מי לא ייראך מלך הגויים, כי לך יאָתָה.

את יעקב איש וביתו באו

והמחנות הקדושים, ראו ישראל וידעו, שהם מתעכבים מלצאת בשבילם, מחמת שהם אינם יוצאים. וכל החיפזון שעשו ישראל היה בשבילם. כמ"ש, ולא יכלו להתמהמה. שהיה לו לומר, ולא רצו להתמהמה. אבל כתוב, ולא יכלו, משום מחנות המלאכים, שהיו מתעכבים בשבילם.

ונודע, שבני ישראל, שכתוב, כולם בני ישראל, של הרקיע, המלאכים. וכתוב, בני ישראל הבאים מצריימה את יעקב. ולא נאמר, ואלה שמות בני ישראל הבאים מצריימה איתו. אלא נאמר, ואלה שמות בני ישראל הבאים מצריימה את יעקב.

נ השכינה ירדה למצרים עם יעקב? כמ"ש, אנוכי ארד עימך. השכינה ירדה למצרים את יעקב, ושש מאות אלף מרכבות קדושות עימה. שכתוב, כשש מאות אלף רגלי. שש מאות אלף מרכבות קדושות ירדו עם יעקב למצרים, וכולם עלו משם, כשישראל יצאו ממצרים. כמ"ש, ויסעו בני ישראל מרעמסס סוכותה כשש מאות אלף רגלי. שש מאות לא נאמר, אלא כשש מאות. רומז, כעין שיצאו אלו שש מאות אלף שלמטה, כך יצאו אלו שש מאות אלף מרכבות קדושות שלמעלה, שהיו עימהם. **נא** בעת שיצאו אלו המרכבות הקדושות

שש ספירות, שכל אחת כלולה מעשר, שהם שישים. וכמ"ש, שישים גיבורים סביב לה, ולא שבעים.

נה הנה מיטתו. השכינה הנקראת מיטה. שלשלמה, המלך שהשלום שלו, ז"א, הקו האמצעי, העושה שלום בין ימין לשמאל. שישים גיבורים סביב לה, אלו הם שישים ריבוא מלאכים עליונים, שהם מצבא השכינה, שירדה עם יעקב למצרים. והטעם שהם במספר שישים, הוא מפני שהשכינה רשומה במפתחא. מגיבורי ישראל, ישראל של מעלה, ז"א, שהגבורה נמשכת אליהם ממנו. כמ"ש, ואלה שמות בני ישראל. איש וביתו באו, הם ודרכיהם. כי ביתו פירושו מנהגיו ודרכיו. כי לכל מלאך יש פעולה מיוחדת שעל שמה נקרא.

נו אם בני העולם היו יודעים הכבוד הגדול של יעקב, בשעה שאמר לו הקב"ה, אנוכי ארד עימך מצריימה, היו מלחכים העפר שבג' פרסאות הקרוב לקברו. כתוב, ויצא משה לקראת חותנו. ופירושו, שאהרון ראה שיצא משה, ויצא עימו, ואלעזר והנשיאים והזקנים יצאו עימו, וראשי האבות וקרואי העדה וכל ישראל יצאו עימהם. ונמצא, שכל ישראל כולם יצאו לקראת יתרו. כי מי ראה את משה, שיצא, ולא יצא עימו? ומי ראה את אהרון והנשיאים, שיצאו, ולא יצא? נמצא, שבשביל משה יצאו כולם.

ואם בשביל משה היה כך, בשביל הקב"ה, כאשר אמר, אנוכי ארד עימך מצריימה, על אחת כמה וכמה, שירדו עימו כל הפמליה של מעלה. אמר הקב"ה, אנוכי ארד עימך מצריימה. שמשמע, הוא לבדו. ואח"כ, ואלה שמות בני ישראל, שפירושו, כל הפמליה של מעלה. שכן במשה כתוב, ויצא משה, וכל ישראל יצאו עימו.

שפירושו, הבאים מצריימה מתחילה, כלומר המלאכים. ובאו, את יעקב.

נב בשעה שניצל יעקב מלבן, כתוב, ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלקים. וכשירד למצרים, אמר הקב"ה, אנוכי ארד עימך מצריימה. ואם האדון ירד, כל שכן שירדו משמשיו עימו, שכתוב, הבאים מצריימה את יעקב. ולא כתוב, איתו. בני ישראל שבכאן, אלו הם שנקראים בני ישראל ממש, השבטים.

נג לכו חזו מפעלות ה' אשר שם שמות בארץ. אל תקרי שמות, בש' פתחה, אלא שמות בש' צרויה. וזה כעין שעשה הקב"ה ברקיע, כן עשה בארץ, שיש שמות הקדושים ברקיע, ויש שמות הקדושים בארץ, שמות השבטים, שעליהם נאמר, ואלה שמות בני ישראל.

נד ביום שירד יעקב למצרים, ירדו עימו שישים ריבוא מלאכים עליונים. כמ"ש, הנה מיטתו שלשלמה, שישים גיבורים סביב. מנעולים החקוקים לקבל מפתח. המפתחות מסובבים במקומו של המנעול. המנעולים הם בספירה השביעית, מלכות. והם חקוקים בספירה השישית, יסוד. וכמ"ש, שישים גיבורים סביב לה.

המלכות אין בה אלא חג"ת נה"י, ומסתיימת ביסוד, שנקרא מפתחא. וחסרה ממלכות דמלכות. המנעולים, המלכות, החקוקים בהתאם למפתח, מסובבים במקומו של המפתח, היסוד. אע"פ שעצם המנעול הוא מלכות, הכלולה מז' ספירות חג"ת נה"י, שלפ"ז היא צריך לומר, שמיטתו שלשלמה, שהיא המלכות, שבעים גיבורים סביב לה, שהם ז' ספירות, שכל אחת כלולה מעשר. אמנם מסתיימים ביסוד, המכונה מפתחא, ואין בה אלא חג"ת נה"י, שהן

היה היה דבר ה'

נז כתוב, אנוכי ארד עימך מצריימה. יעקב למצרים. משמע שכל המרכבות

בני ישראל הבאים מצריימה, ואלה שמות

יחזקאל נביא שלם היה, שהיה שלם בדעתו, וברשות הקב"ה גילה כל מה שגילה, והכול נצרך שיגלה על אחת שתיים ממה שגילה. ומעולם לא עזב הקב"ה את ישראל בגלות, מטרם שבא לשכון שכינתו עימם. כל שכן ביעקב, שהיה יורד בגלות, שהקב"ה ושכינתו וקדושים עליונים והמרכבות ירדו כולם עם יעקב, שכתוב, הבאים מצריימה את יעקב. ובוה מיושבת הקושיה, כי אע"פ שאמר, אנוכי ארד עימך מצריימה, אין המשמעות הוא לבדו, אלא עם שכינתו וצבאיו והמרכבות שלו, שכן דרך הקב"ה בכל הגלויות, כמו שגילה יחזקאל בגלות בבל.

והצבאות ירדו עם יעקב למצרים, ולא הקב"ה לבדו, כמו שמשמע מהכתוב, אנוכי ארד עימך מצריימה.

נח וזה לבד היה. כתוב, הִיָּה הִיָּה דָּבָר ה' אֶל יִחְזָקָאֵל. ג' קושיות כאן:

א. אין שכינה שורה בחוץ לארץ. ונבואתו של יחזקאל היה בארץ כשדים.
ב. שלא היה נאמן כמשה, שכתוב, בכל ביתי נאמן הוא. ויחזקאל גילה ופרסם כל אוצרות המלך יותר ממשה.

ג. נראה שלא היה שלם בדעתו. שאם היה שלם בדעתו, לא היה מגלה כל כך. **נט** אלא ח"ו, שגילה יותר משצריך. כי

איתי מלבנון כלה

השכינה נבחת מלך כל המלאכים, מפני שכולם נמשכים ממנה. אמר לה, איתי מלבנון כלה, גם את תבואי איתי. מלבנון, ממקום העדן, חכמה, המלוכה בכל פעולותיו. כלה, זו השכינה, שהיא כלה בחופה, כמ"ש, ויהי ביום כלות משה. כלת כתוב בלי ו', שפירושו, ביום שנכנסה כלה לחופה. וכלה זו היא השכינה, שהיא בבית המקדש, כלה בחופה.

סב איתי מלבנון תבואי. ממקום בית המקדש של מעלה. תשורי מראש אֲמָנָה, מראש בעלי האמונה, שהם יעקב ובניו. מראש שניר וחרמון, שהם עתידים לקבל התורה שלי. מהר חרמון. הר סיני, שנקרא חרמון. ולהגן עליהם בגלותם, המכונה חרמון, מלשון חרם. ממעונות אריות, עמי עכו"ם, הדומים לאריות ונמרים, שמענים את ישראל בכל עבודה קשה.

סג איתי מלבנון כלה. וכי מלבנון באה והלוא ללבנון עולה. כי השכינה היא למטה מחזה דו"א, והיא עולה ללבנון לקבל חכמה. והיה צריך לומר, איתי ללבנון תעלה. אלא, בשעה שירדה השכינה למצרים, ירדו עימה שישים ריבוא של מלאכי השרת, והקב"ה בתחילה. כמ"ש, ויעבור מלכם לפנייהם וה' בראשם.

ס איתי מלבנון כלה, איתי מלבנון תבואי. אוי להם לבני אדם, שאינם יודעים ואינם נזהרים בעבודת בוראם. כי בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב, ואומרת, אוי להם לבני אדם, שמזוללים בעבודת בוראם. אוי להם לבני אדם, מהלילול כבודה של התורה. כל מי שעוסק בתורה בעולם הזה ורוכש מעשים טובים, יורש עולם שלם. וכל מי שאינו עוסק בתורה בעולם הזה, ואינו עושה מעשים טובים, אינו יורש לא זה ולא זה. לא את עולם הזה, ולא את עולם הבא. ושואל, או שירש עולם שלם או שמפסיד ב' העולמות? הרי יש מי שירש עולמו כפי מקומו, וכפי מה שראוי לו. הרי שיש מידה אמצעית. אין לו ב' העולמות, אלא מי שאין לו מעשים טובים כלל. אבל אם יש לו מעשים טובים, ואפילו שאינם בשלמותם, יורש עולמו כפי הראוי לו, הן בעולם הזה והן בעולם הבא.

סא אם בני אדם היו יודעים האהבה שאוהב הקב"ה לישראל, היו שואגים כאריות לרדוף אחריו להתדבק בו. כי בשעה שירד יעקב למצרים, קרא הקב"ה לחבורת המלאכים שלו. אמר להם, כולכם רדו למצרים, ואני ארד עימכם. אמרה השכינה, ריבון העולם, וכי יש צבאות בלי המלך. כי

לכל העולם. מראש שנר וחרמון, ממקום שהתורה יצאה לעולם, הר סיני, המכונה חרמון. כדי להגן על ישראל ממעונות אריות, עמי עכו"ם. ממעונות אריות, אלו הם תלמידי חכמים, העוסקים בתורה במעונות המדרשות ובבתי כנסיות, שהם אריות ונמרים בתורה.

סד איתי מלבנון כלה, זו היא השכינה. איתי מלבנון תבואי, ממקום בית המקדש של מעלה, מבינה. תשורי מראש אמנה, ממקום בית המקדש שלמעלה, וממקום בית המקדש של מטה. מעולם לא משה השכינה מכותל המערבי של בית המקדש, שכתוב, הנה זה עומד אחר כותלנו. והוא ראש אמנה

שבעים נפש

הג"ת, עם זה הם מאירים בד' רוחות, שהם הג"ת ומלכות. ורק ג' בכל אחת, שהם ג' הקווים, וד' פעמים ג' הם י"ב. ומתוך שמאירים גם במלכות, יכולים לשלוט על שבעים אומות.

יצב גבולות עמים למספר לבני ישראל. מספר י"ב שבבני ישראל מאיר אל ע' אומות. כי כארבע רוחות השמים פרשתי אתכם, שג' הקווים יאירו בכל ד' רוחות חו"ג תו"מ, להורות שהם מתקיימים בשביל ישראל, שהם י"ב השבטים. בארבע לא נאמר, אלא כארבע, כי כמו שאי אפשר לעולם בלי ד' רוחות, כך אי אפשר לעולם בלי ישראל.

סה התורה ספרה בניו של יעקב. בתחילה, שהם י"ב. ואחר כך, שהם שבעים, שכתוב, כל הנפש לבית יעקב הבאה מצריימה, שבעים. ומהו הטעם שהיו שבעים ולא יותר? הוא כנגד שבעים אומות, שהם בעולם, שהם היו אומה אחת כנגד כולם.

סו מפתחות המאירים. מלכות הממותקת המסתיימת ביסוד, הנקראת מפתחא. ענפים שלהם יושבים במסעיהם, בעת שמאירים במסע ג' הקווים. והם ממונים על שבעים אומות, שיוצאים מי"ב חקיקות, וקשרים המסובבים במסעיהם בסדר ג' הקווים, במשקל לארבע רוחות העולם חו"ג תו"מ. אע"פ שמסעיהם הם רק על ג' קווים

משלחי רגל השור והחמור

שמים. וישראל זורעים זרע, ומעלים מ"ן, על כל מים, בינה, כדי להמשיך מוחין אל המלכות, שתהיה נקראת צדקה.

סט כל דינים שבעולם הזה וכל הגזירות וכל השאלות, כולם נמצאים בהיכל אחד, ששם ע"ב סנהדרין מעיינים בדינים של העולם. והיכל ההוא נקרא היכל הזכות, משום כשדנים דין, מְהַפְכִים בזכות האדם בתחילה.

ע מה שאין כן במדרגה של הס"א, ששם יש מקום שנקרא חובה, משום שכל מעשיו שבאותו המקום, שהוא של הנחש, אשת זנונים, אינם אלא להפך בחוב האדם, ולהלשין על העבד לפני אדוניו.

עא אלו שבהיכל הזכות, נקראים מים

סז אשריכם זורעי על כל מים משלחי רגל השור והחמור. אשרי הם ישראל, שהקב"ה רצה בהם יותר מכל העמים וקירב אותם אליו, שכתוב, ובך בחר ה'. וכתוב, כי חֶלֶק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ. וישראל מתדבקים בהקב"ה, שכתוב, ואתם הדבקים בה' אלוֹקֵיכֶם.

סח והם צדיקים לפניו מפני שהם זורעים על כל מים, זורעים לצדקה, שמעלים מ"ן להמשיך מוחין להמלכות, שתהיה נקראת צדקה. כי בלי המוחין היא נקראת צדק בלי ה'. ומי שזרע לצדקה, כתוב בו, כי גדול מעל השמים חסדך. מעל השמים הוא מכונה ג"כ, על כל מים. מעל השמים זה עולם הבא, בינה, שהיא מעל ז"א, הנקרא

עימו, מצד האחר של הקליפות, הם שני פגעים רעים לעולם.

יש ב' בחינות דינים:

א. דין קדוש, נקודת השורוק, קו שמאל מטרם שנזדווג עם קו ימין, שאז נמשכים ממנו דין קשה, וזה אינו מטעם הפגם שבו, אלא מטעם חיסרון חסדים להתלבשות החכמה.

ב. דין שאינו קדוש, שנמשך ממסך דחיריק מטרם שנזדווג עימו אור עליון, הוא פגם ממש, הממעט ג"ר דשמאל.

דין הא' נקרא שור, של הקדושה. ודין הב' נקרא חמור, של הס"א.

עד תוקף דין הקשה מבחי' שור, כשמתחברים יחד, לא יכול העולם לסבול. ומשום זה, לא תחרוש בשור וחמור יחדיו. וע"כ שלח יעקב לעשו דבר זה, כמ"ש, ויהי לי שור וחמור, שכבש אותם אל הקדושה, ואם לא היה יעקב משפיל את עצמו, פחד גדול היה נופל על עשו, מחמת שהיה בכוחו לכבוש ב' דינים הללו.

מתוקים, מים צלולים. אלו שבהיכל החוב, נקראים מים המרים. מי המרים, המאריים. בהיכל הזכות הוא אינם נמצאים שלושה אלו, בנים, חיים ומזונות. ולא באותו מקום החוב, לא במים מתוקים וצלולים, ולא במים המרים, המאריים.

עב וע"כ ישראל זורעים על כל מים זרע קדוש, שמעלים מ"ן עד בינה העליונה, הנקראת מים, ומולידים על כל מים. שאין זרע שלהם נכון אלא למעלה, בבינה. ע"כ בנים, חיים, ומזון אינם תלויים בהיכל הזכות, אלא הדבר תלוי במזל הקדוש, דיקנא קדישא דא"א, בחינת בינה שלו, שיצאה לתוך. ומקום זה הוא, על כל מים. **עג** משלחי רגל השור והחמור. שאין בקליפות שור וחמור כלום, ששלחו מהם כל החלקים הרעים ומתדבקים בצד הטוב שהוא של כל קדושים עליונים. שור וחמור, כשמתחברים יחד, הם שני פגעים רעים לעולם. שור, הוא צד הדין הקשה, והוא מדבקת של צד הקדושה. חמור, כשנתחבר

ויקם מלך חדש

עז וכולם אינם מקבלים תוקף אלא בשביל ישראל. כי כשישראל בגלות אצלם, הם מתחזקים מיד על כל העמים שבעולם. משום שישראל בלבדם הם כנגד כל העמים שבעולם. כשנכנסו ישראל בגלות מצרים, מיד הייתה קימה למצרים, ונתחזקה ממשלתם למעלה מכל העמים, שכתוב, ויקם מלך חדש על מצרים. ויקם, פירושו קימה הייתה להם, שנתחזק וקם אותו מלאך הממונה לממשלת מצרים, וניתן לו תוקף וממשלה על כל הממונים של שאר העמים. כי מתחילה ניתן ממשלה לאותו הממונה של מעלה, ואחר כך לעם שלו של מטה. ומשום זה אומר הכתוב, ויקם מלך חדש על מצרים. והו הממונה שלהם, חדש היה, כי עד היום הוזה לא היה לו ממשלה על שאר העמים, ועתה הוקם למשול על כל העמים שבעולם. ואז נתקיים, תחת שלוש רגזה

עה ויקם מלך חדש על מצרים. כל העמים שבעולם וכל המלכים שבעולם, לא נתחזקו בממשלתם אלא בשביל ישראל. מצרים לא היו שולטים על כל העולם, עד שבאו ישראל ונכנסו שם בגלות. אז נתגברו על כל העמים שבעולם. בבל לא נתחזק על כל העמים שבעולם, אלא בשביל ישראל, שיהיו בגלות אצלם. אָדום לא נתחזקו על כל העמים שבעולם, אלא בשביל ישראל, שיהיו בגלות אצלם. כי העמים האלו היו בשפלות בין שאר העמים, והיו ירודים מכולם, ובשביל ישראל נתחזקו. **עו** מצרים היו שפלים מכל העמים. עבדים ממש נקראים, כי המצרים היו שפלים מכל העמים. בבל היו שפלים, כמ"ש, הן ארץ כשדים זה העם לא היה. אָדום היו שפלים, שכתוב, הנה קטן נתתיך בגויים בזוי אתה מאד.

רק ג' ממונים הנמשכים מחג"ת, הם שולטים על הארץ.

וממונה אחד, הנמשך מעצם הנוקבא, השמאל, הוא צריך לישב, למעט קומתו, בדרך משל אל אדם היושב הממעט שלישי קומתו, הג"ר, שלא ימשיך אותם ממעלה למטה. וכיוון שהוא אינו רוצה לשבת, אלא להקים קומת הג"ר שלו, הנמשכת ממעלה למטה, ע"כ העבירו אותו באש דולק ונעבר קיומו ונעבר ממשלתו, ונמצא שרק שלושה עמודים מושלים עליונים עומדים על העולם, אלו הנמשכים מחג"ת בלבד.

פ השלכתי גוש עפר לאותו העוף, ואמרת לי לו, עוף עוף, אמור לי, שלושה הנמצאים ממונים והאחד שהעבירו ממשלתו, מי הם? השליך לי שלושה חיצים אלו מכנף הימני, מו"א, ואחד הזה משמאל, מנוקבא, ואיני יודע למה הוא רומז. כלומר, איני יודע החידוש שרצה ללמדני.

פא כתוב, לקח אותם החיצים והורידם אל נחיריו. ויצא דם מנחיריו, הרומז לדינים בגוון אדום. אמר, ודאי שלושה שליטים בעמים, עומדים בעיר רומי בארץ, משום שנמשכים מחג"ת דו"א, ועתידים לגזור גזירות רעות על ישראל מצד הרומיים. כלומר, מצד הפגם שישראל פגמו בחג"ת, ונתנו כוח אל הרומיים, להחריב את ביהמ"ק ולגזור גזירות רעות.

לקח אותו החץ, שהעוף השליך מכנף השמאלי, הריח בו, ויצא אש שחור ממנו, צבע השמאל, המיוחד לנוקבא, שאינו נכלל בג' גוונים הקשת, לבן אדום ירוק, הבאים מג' הקווים חג"ת, ואין בהם שחור. אמר, שהסירו את ממשלת המצרים, הממשיכים אור השמאל ממעלה למטה. ועתיד מלך אחד רומי לעבור בכל ארץ מצרים, ולמנות במצרים שרים ובעלי מלחמה, והורס בניינים, שנבנו ונמשכו מצד השמאל, ובונה הריסות, שנהרסו, מטעם שהם מימין, שאין למצרים חפץ בהם.

זרק אותם החיצים לארץ, היינו, שהמשיך את הארתם ממעלה למטה. נפלו ג' החיצים

ארץ, תחת עבד כי ימלוך. כי המצרים היו עבדים.

עח שלושים יום טרם שבא תוקף לעם בארץ, או מטרם שבא משבר לעם בארץ, מכריזים דבר זה בעולם. ולפעמים נמסר הדבר בפי הילד. ולפעמים לאנשים האלו שאין בהם דעת. ולפעמים נמסר הדבר בפי העופות והם מכריזים בעולם, ואין מי שיקשיב אליהם. וכשהעם צדיקים, נמסר דבר ההוא אל הראשים צדיקי העולם, כדי שידיעו לעם וישבו לאדונם. ואם העם אינם צדיקים, הוא כמו שאמרנו.

עט בבוקר, לאור היום, ראיתי עוף אחד, מלאך, שהיה מעופף, הרים את עצמו למעלה שלוש פעמים, והשפיל עצמו למטה פעם אחת. והיה אומר עליונים עליונים, ביום הזה פורחים רקיעים, שהמדרגות משיגים הג"ר שלהן ע"י פריחת הרקיע, כמ"ש, מגדל הפורה באוויר. שלושה ממונים זקופים מושלים על הארץ. אחד יושב ואינו יושב, שגם הוא רוצה לעמוד ולא לשבת, העבירו אותו באש דולק, מעבירים את קיומו ומעבירים ממשלתו. ושלושה עמודים מושלים עליונים עומדים על העולם.

עוף, מלאך המשמש לזיווג זו"ן. כמ"ש, ועוף השמים יוליך את הקול. וקומת הזיווג שנמשך מזו"ן בג' קווים, שנקראים חג"ת דו"א, ימין. וגם הנוקבא מקבלת חג"ת הללו מזו"א בזיווג. אבל בחינתה עצמה, שמאל, שדרכו להאיר ממעלה למטה, הוא חושך ואינו מאיר כלום, שזהו, שהנוקבא אין לה מעצמה כלום, רק מה שנותן לה בעלה ז"א. קבלת האור מזו"א נקראת בוקר ואור היום. המלאך המשמש לזיווג זו"א ונוקבא, רומז, שרק ג' קווים דו"א, חג"ת, המה המאירים בהארת חכמה, מפני שזו"א הוא ימין. אבל קו שמאל שבנוקבא, שדרכו להאיר ממעלה למטה, הוא שפל שאינו מאיר. ושאר עליונים עליונים, ביום הזה, הוא באור ז"א, שנקרא יום, פורחים רקיעים, הוא שהרקיעים מגלים הארת החכמה, בסוד הפריחה באוויר. ולא בנוקבא, שמאל, וע"כ

שכתוב, יפקוד ה' על צבא המרום במרום, ועל מלכי האדמה על האדמה. תחילה בצבא המרום, על מלאך הממונה, ואח"כ על מלכי האדמה.

פו באיזה דין נידון הממונה שלמעלה? מעבירים אותו בנהר דינור, הנמשך ויוצא מלפני ה', ואז הוסרה ממשלתו. ומיד מכרזים עליו ברקיע, הממשלה של פלוני הממונה, הוסרה ממנו, עד שמגיע קול ההוא בכל הרקיעים, ועד שמגיע לאלו המושלים בעולם הזה, התלויים באותו הממונה. ויוצא הקול ומכרז בכל העולם, עד שמגיע לעופות ולילדים, ולאלו הכסילים שבבני אדם, שאינם יודעים מה שאומרים.

פז ויקם מלך חדש. מלך חדש, חדש ממש, שהיה מחדש גזירות, שלא חידש מלך אחר מקודם לכן. כמ"ש אשר לא ידע את יוסף, הוא שלא ידע כל טוב שהוא שעשה יוסף בארץ מצרים, שכתוב, וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת כָּל הַכֶּסֶף בְּיַתֵּהּ פְּרֵעָה, וַהֲחִיָּה אוֹתָם בְּשָׁנֹת הָרָעָב. כל זה לא זכר, ועשה עצמו כאילו לא ידע את כל זה.

פח ויקם מלך חדש על מצרים. היה קם מעצמו, מי שהיה שפל קם למלוך, אע"פ שלא היה ראוי למלוכה, ובכוח העשירות קם. הכל כן הוא, כעין אחשוורוש, שלא היה ראוי למלוכה, וקם למלוך מעצמו, וקם בכוח העשירות, ורצה להאביד את ישראל מן העולם. אף כאן בפרעה, לא היה ראוי זה למלך, וקם למלוך מעצמו, ורצה להאביד את ישראל מן העולם. כמ"ש, ויאמר אל עמו, ושכתוב, כשקם מלך למעלה, המלאך הממונה, קם מלך למטה.

על האחד שמצד השמאל, ואותו שמצד שמאל נשרף, וג' החיצים שמצד ימין נתקיימו. כי הארת הימין אפשר להמשיכו ממעלה למטה, ועשה זה כדי שיבחנו באמיתיות רמזי העוף.

פב בעוד שהיו יושבים, עבר ילד אחד והיה קורא משא מצרים, הנה ה' רוכב על עב קל ובא מצרים. עבר השני חברו, ואמר, וארץ מצרים תהיה שממה. עבר השלישי חברו, ואמר, ואבדה חכמת מצרים. ראו את החץ שמכנף השמאל, כי הוא נשרף, ושלושה חיצים האחרים, שהיו עליו לא נשרפו.

פג החץ הזה של העוף, וזה של הילדים, הכל דבר אחד הם. שגם הילדים בפסוקים שלהם אמרו, שמצרים, קו השמאל המאיר ממעלה למטה, עתיד להיות שממה ועתיד להיאבד. והכל נבואה עליונה היא, שניתנה לעופות ולילדים. ורצה הקב"ה להראות אותנו סתרים העליונים שהוא עושה, שְׁלַחם אלינו, כמ"ש, כי לא יעשה ה' אלקים דבר, כי אם גְּלָה סוּדוֹ אֶל עַבְדָּיו הַנְּבִיאִים.

פד חכמים, חשובים יותר מנביאים בכל זמן. כי נביאים, פעמים שורה עליהם רוח הקודש ופעמים לא. וחכמים לא הוסר מהם רוח הקודש אף רגע אחד, והם יודעים מה למעלה ולמטה, ואינם צריכים לגלות. הכל הוא חכמה, וחכמת רבי אלעזר עולה על כולם. אם לא חכמים, לא ידעו אנשים תורה מה היא, ומה הן המצוות של ריבון העולם, ולא היה הפרש מרוחו של האדם אל רוח הבהמה.

פה כשמביא הקב"ה דין על עם, מתחילה עושה דין בממונה, הממונה עליהם למעלה.

משא מצרים

ה' רוכב על עב קל ובא מצרים. מה השינוי שבכל העמים שבעולם לא היה כן, אלא שהקב"ה גזר גזירה והיא נעשית, ובמצרים הוא עצמו בא לעשות שְׁפָטִים בהם? **צ** אלא משום שהמלך היה בא להוציא את המטרונות, שהייתה שם, משום כבודה

פט משא מצרים, הנה ה' רוכב על עב קל ובא מצרים. כל המלכים שבעולם, וכל העמים שבעולם, אינם חשובים כלום לפני הקב"ה. ובמצרים, אעפ"י שכל אלו הגבורות, ויד הרוממה שגילה הקב"ה במצרים, כתוב, הנה

ומתקבלים מאלו העמים.
צד כתוב, כה אמר ה', מצרים ירד עמי בראשונה לגור שם ואשור באַפֶּס עֶשְׂקוּ. זהו תרעומת, שהתרעם הקב"ה על אשור, ואמר, ראו מה עשה לי אשור. שהרי מצרים, שעשיתי בהם כל אלו הדינים, ועמי ירד שם לגור ביניהם, והמצרים קיבלו אותם ביניהם, ונתנו להם מיטב הארץ, ארץ גושן, ואע"פ שעינו אותם בגלות, לא הסירו הארץ מהם, שכתוב, רק בארץ גושן. ומיטב ארץ מצרים הייתה, כמ"ש, במיטב הארץ, בארץ רעמסס, שהייתה בגושן. ועוד שלא החסירו מהם כלום, כמ"ש, וממקנה בני ישראל. הרי שלא גזלו את המקנה שלהם. ועם כל זה נידונו בכמה דינים.

צה אבל אשור באַפֶּס עֶשְׂקוּ. שהשליך אותם בארץ שבסוף העולם, ולקח את הארץ שלהם. ומה המצרים, שעשו כל אלו טובות לישראל, נידונו בכל אלו הדינים, אשור וְאֲדוּם וּשְׂאֵר הָעַמִּים, הַמְצִרִים לָהֶם וְהוֹרְגִים אוֹתָם וְלוֹקְחִים אֶת כֹּסְפֵיהֶם, עַל אַחַת כְּמֹה וְכֹמֶה, שֶׁהַקְּב"ה יִרְצֶה לְכַבֵּד אֶת שְׁמוֹ עֲלֵיהֶם, כְּמ"ש, וְהַתְּגַדְּלִיתִי וְהַתְּקַדְּשִׁיתִי וְנִוְדַעְתִּי. שם במצרים היה זה במלך אחד, וכאן בגאולה השלימה העתידה, יהיה זה בכל המלכים שבעולם.

של המטרונית, השכינה, שירדה עימהם בגלות, היה בא. ועל זה שהיה רוצה הקב"ה בכבודה, בא אליה להקים אותה, ולתת לה יד לזקוף אותה, כמו שעתידי הקב"ה לעשות בסוף גלות אָדוּם.

צא אם כן, שבשביל המטרונית היה בא הקב"ה למצרים, הרי בגלות בכל המטרונית הייתה שם, למה לא היה כן? החטא גרם, כי נטלו נשים נכריות, והכניסו ברית הקדוש ברשות אחר, ומשום זה נאבדו מהם הניסים ואותות שהיה ראוי לעשות להם. מה שלא היה כן בגלות מצרים, שכולם היו שבטי יה. בני ישראל באו לגלות, ובני ישראל יצאו מגלות בלי חטא.

צב בגלות אדום רוצה הקב"ה להתכבד בעולם, ולבוא בעצמו להקים את המטרונית ולנערה מעפְרָה. אוי למי שיהיה שם לפניו, בשעה שיאמר, התנערי מעפר קומי, שְׂבִי יְרוּשָׁלַיִם הַתְּפֹתָחִי מוֹסְרֵי צוּאוּרָךְ. מי הוא המלך והעם, שיקום לפניו.

צג ונעו אלילי מצרים מפניו. אלילי מצרים, אינו נאמר על האבנים ועצים, שעשו מהם אלילים, אלא על כל אלו מדרגות הממונים העליונים, ועל עבודות התחתונים אֲלֵיהֶם. הם נעים ונענשים. ובכל מקום שגָלוּ יִשְׂרָאֵל, הַקְּב"ה מִבְּקֵשׁ אוֹתָם

ביאת המשיח

וּבְחֻנְתֵּימָם כִּבְחוּן אֶת הַזֶּהָב.
צה אחר שהצרות האלו מתעוררות על ישראל, וכל העמים ומלכיהם יתייעצו יחד עליהם, ומעוררים כמה גזירות רעות, וכולם בעצה אחת באים עליהם, ותבואנה צרות על צרות, והאחרונה משכחת את הראשונה, אז יתראה עמוד האש עומד ממעלה למטה ארבעים יום. וכל העמים שבעולם יראו אותו.
צט בזמן ההוא יתעורר מלך המשיח לצאת מן גן העדן, ממקום שנקרא קן ציפור, ויתגלה בארץ הגליל. וביום שהמשיח יצא לשם, יתרגו כל העולם, וכל בני העולם יתחבאו בתוך מערות ובבקעות שבאבנים,

צו רבי שמעון נשא את ידיו ובכה, ואמר, אוי למי שיקרה באותו זמן, ואשרי חלקו של מי שיקרה ויוכל להימצא באותו זמן. אוי למי שיקרה באותו זמן, משום כשיבוא הקב"ה לפקוד את האיילה, השכינה, יסתכל מי הם העומדים עימה, ובכל אלו הנמצאים עימה, ויסתכל בכל המעשים של כל אחד ואחד, ולא יהיה נמצא צדיק, שכתוב, ואביט ואין עוזר. וכמה צרות על צרות יהיו לישראל.
צז אשרי מי שיקרה וימצא באותו זמן, משום שאותו שיתקיים בזמן ההוא באמונה, יזכה לאור ההוא של שמחת המלך. ועל זמן ההוא כתוב, וְצִרְפְּתִים כְּצֹרֶף אֶת הַכֶּסֶף

הזה הוא אחד ממצוות התורה הגנוזים, ויש בו סודות התורה גנוזים, בל"ב שבילים של התורה.

קו בזמן שיתעורר מלך המשיח, כמה אותות וניסים אחרים יתעוררו בעולם. בגן עדן התחתון יש מקום אחד גנוז ונעלם, שלא נודע. והוא מרוקם בכמה גוונים. ובו גנוזים אלף היכלות נחמדים, ואין מי שיכנס בהם, מלבד המשיח, העומד תמיד בגן העדן.

קז וכל הגן מסובב ממרכבות רבות של הצדיקים, משיח עומד עליהם, ועל כמה צבאות ומחנות של נשמות הצדיקים אשר שם. ובראשי חודשים ובימים טובים ובשבתות נכנס המשיח במקום ההוא, שבו גנוזים אלף היכלות, להשתעשע בכל היכלות האלו.

קח לפני ולפנים מכל אלו, אלף היכלות הגנוזים, יש מקום אחד נעלם וגנוז, שאינו נודע כלל. ונקרא עדן. ואין מי שיכול להשיג אותו. והמשיח נגנו בחוץ, סביב לאותו מקום, עד שנגלה לו מקום אחד, שנקרא קן ציפור. והוא מקום שמכריז עליו ציפור הזה, המתעוררת בגן עדן בכל יום. ג' חכמות הן:

א. חכמה עליונה דאור ישר, שחכמה זו נסתמה מששת ימי בראשית. וע"כ אין בה שום ידיעה ומושג אפילו למשיח. ועליה אומר כאן, שיש מקום אחד נעלם וגנוז, שאינו נודע כלל. ונקרא עדן. ואין מי שיכול להשיג אותו. והמשיח נגנו בחוץ, סביב לאותו מקום.

ב. בינה שחזרה ונעשתה חכמה, שמחכמה זו נמשכים כל המוחין, ובה עצמה אין השגה, רק למשיח בלבד. ועליה אומר כאן, שיש מקום אחד גנוז ונעלם, שלא נודע. והוא מרוקם בכמה גוונים. ובו גנוזים אלף היכלות נחמדים, ואין מי שיכנס בהם, מלבד המשיח. ג. חכמה שבמלכות, וחכמה זו בלבדה המושגת אל הצדיקים הגדולים שבעולם. רק מכללות ג' קווים שבה. וקו שמאל שבה, שורש כל החכמה שבה, נקרא קן ציפור. ציפור, היא שם החכמה שבמלכות. קן, היא המקום שמשם נגלה החכמה. ועליה אומר

ולא יחשבו להינצל. ועל זמן ההוא כתוב, ובאו במערות צורים ובמחילות עפר מפני פחד ה' ומהדר גאונו בקומו לערוץ הארץ. **ק** מפני פחד ה', זהו הרגזה של כל העולם. ומהדר גאונו, זהו משיח. בקומו לערוץ הארץ. הוא כאשר יקום המשיח, ויתגלה בארץ הגליל, משום שהוא מקום הראשון שנחרב בארץ הקודש ע"י אשור, שמשום זה יתגלה שם תחילה לכל מקום, ומשם יעורר מלחמות על כל העולם.

קא ואחר ארבעים יום, שהעמוד יקום מארץ לשמים לעיני כל העולם והמשיח יתגלה, יקום מצד מזרח כוכב אחד המלטה בכל הצבעים. וז' כוכבים אחרים מסבבים לכוכב ההוא. ויעשו עימו מלחמה בכל הצדדים, ג' פעמים ביום, עד שבעים יום. וכל בני העולם רואים.

קב ואותו כוכב יעשה עימם מלחמה בלפיד אש הלוהטים ומנצצים לכל צד, ומכה בהם עד שכולע אותם בכל ערב וערב. וביום חוזר ומוציא אותם. והם עושים מלחמה לעיני כל העולם. וכן בכל יום ויום, עד שבעים יום. לאחר שבעים יום, יתגנו כוכב ההוא, ויתגנו משיח, עד י"ב חודש. ויחזור עמוד האש כמקודם לכן. ובו יתגנו המשיח, ועמוד ההוא אינו נראה.

קג לאחר י"ב חודשים, יעלו את המשיח בתוך עמוד ההוא אל הרקיע, ושם יקבל תוקף ועטרת המלכות. וכשירד לארץ, יתראה שוב אותו עמוד האש, כמקודם לכן, לעיני כל העולם. ואחר כך יתגלה המשיח, ויקבצו אליו עמים רבים, ויעשה מלחמות בכל העולם. ובזמן ההוא יתעורר הקב"ה בגבורתו לכל עמי העולם, ומלך המשיח יהיה נודע בכל העולם, וכל מלכי העולם יתעוררו להתחרב יחד, לעשות עימו מלחמה.

קד וכמה מפריצי ישראל יתהפכו לחזור אל הגויים, ויבואו עימם לעשות מלחמה על מלך המשיח. אז יחשך כל העולם חמישה עשר יום. ורבים מעם ישראל ימותו בחושך הזה. וע"כ כתוב, הנה החושך יכסה ארץ.

קה כי ייקרא קן ציפור לפניך. מקרא

להמשיך החכמה, בקול דבינה, ונעור מה שנעור, שנעורו המוחין דחכמה.

קיא עד שמתוך כיסא הקדוש, בינה, הנקרא ג' פעמים, ג' הקווים בזה אחר זה, אותו קן ציפור והמשיח, וכולם עולים למעלה, לבינה, והקב"ה משיב אותם, להעביר מלכות הרשעה מן העולם ע"י המשיח, ולנקום נקמת ישראל, ולהמשיך כל הטוב שעתיד הקב"ה לעשות לעמו. וחוזרים אותו קן ציפור והמשיח למקומם, וחוזר המשיח ונגנו בקן ציפור, כמקודם.

עד עתה ביאר ספר זוהר בחינת המשיח בזמן הגלות. ואומר שורשו הוא מסביבת העדן, ששם נגנו תחילה. וכשניתקנו העולמות, והקן ציפור, המלכות מבחינת החכמה וְגַזְר דין, נגנו המשיח בו. ובשבתות ויו"ט עולה המשיח עם קן ציפור לבינה, ומקבלים ג' קווים דבינה.

ומכאן ואילך מתחיל לבאר סדר התגלות המשיח, כשבא לגאול את ישראל. כי אינו ראוי לגאול את ישראל בטרם שימשיך הג"ר דג"ר, החסרים בקן ציפור וחסרים לעצמו, המכונות נשמה, חיה, יחידה. שמתוך ישראל אינם כדאים לגאולה, נמשכים לעולם, בכל פעם שימשיך הקו שמאל, דינים קשים ומרים. כי אין לך אור שלא יהיה נמשך בג' קווים.

ועתה מתחיל לבאר סדר הגילוי של אור נשמה מג"ר דג"ר. ומאות קט"ו ואילך מבאר סדר הגילוי של אור החיה. ומאות קכ"א ואילך, סדר הגילוי של אור היחידה. ואח"כ מבאר סדר התגלות המשיח לתחתונים.

קיב בזמן שיתעורר הקב"ה לתקן העולמות, שיאירו אותיות השם בשלמות. יוד, חכמה, תאיר בה', בינה. ואו, ת"ת, יאיר בה"ת, מלכות. ויהיה י"ה בשלמות אחד עם ו"ה. כלומר, יתעורר כוכב אחד נורא, ת"ת המכונה נורא, במסך דחיריק שבו. באמצע הרקיע, להיותו קו אמצעי. כעין ארגמן, שכולל כל הצבעים, כן הוא כולל כל ג' הקווים. לוחט ונוצץ ביום, באור החסדים, הנקרא יום. לעיניהם של כל

כאן, עד שנגלה לו מקום אחד, שנקרא קן ציפור. והוא מקום שמכריו עליו ציפור הזה, המתעוררת בגן עדן בכל יום. שהשפעת החכמה בייחוד נקראת כרוז, ולא דיבור, משום הדינים הנמשכים ממנה. כי החכמה אינה מתגלית, אלא בגזר דין. וכשמתלבשת בחסדים, מתגלה החכמה לצדיקים שבגן עדן בכל יום.

קט ובמקום ההוא, שנקרא, קן ציפור, מְרוֹקְמִים בבגד, המכונה בגד יקר של המלכה, צורות שלכל העמים שנאספו על ישראל להרע להם. נכנס המשיח במקום ההוא, ונושא עיניו, ורואה את האבות, שנכנסו בבית אלקים הַחֶרֶב, עד שרואה את רחל שדמעתה על לחיה. והקב"ה מנחם אותה ואינה רוצה לקבל תנחומים, כמ"ש, מַאֲנָה להינחם על בניה. אז המשיח מרים קולו ובוכה ומודעזע כל גן העדן. וכל אלו הצדיקים שהם שם, גועים ובוכים עימו.

קי געה ובכה פעם שנית, ונודעזע הרקיע שעל הגן, ואלף וחמש מאות ריבוא מחנות מלאכים עליונים, עד שמגיע המשיח לכיסא העליון. אז רומז הקב"ה לאותו ציפור, ונכנסת אל הקן שלה, ויושבת אצל המשיח, וקוראת מה שקוראת, ונעור מה שנעור. יש ב' מיני קול:

א. מבחינת המסך דמלכות, שאינו ממותק בבינה. וכמ"ש, משיח הרים קולו ובכה, וכיוון שהוא ממידת הדין, ע"כ אומר, ויודעזע כל גן עדן, אפילו בקו ימין שבג"ע. ב. שכבר מסך המלכות ממותק בבינה,

שאו יוצא הסיום החדש של צ"ב, הנקרא רקיע. והוא בכייה השנייה, שלא נודעזע כל הגן אלא קו שמאל, וחצי השמאלי דקו האמצעי, המכונה אלף וחמש מאות ריבוא. אלף נקראים, מטעם היותם חכמה. ריבוא, להיותם מלובשים בחסדים. ואז עולה משיח לכיסא העליון, אל הבינה. והקב"ה רומז לאותה ציפור, שממשיך לה הארת החכמה, ונבחן שהציפור, המוחין דחכמה, חוזרת אל הקן שלה, ויושבת אצל המשיח, כדי להשפיע בו החכמה, ואז קוראת מה שקוראת, כדי

וכמה צבאות ומחנות ימותו מחמתו. **קטז** ויום ההוא, המלכות, יגרום שיתעורר בעיר רומי הגדולה, בינה דקליפות, שלהבת אש, מדין דשמאל, בקול ההוא שיתעורר בכל העולם, מדין שבמלכות, שאלו ב' מיני דינים יתחברו יחד. וישרוף הרבה מגדלים והרבה היכלות. וכמה מגדלים יפלו וכמה רוזנים ושרים יפלו ביום ההוא. וכולם, כל הדינים, יתקבצו עליה להרע. וכל בני העולם לא יוכלו להינצל. וכל זה הוא הכנה להשתלמות המשיח באור החיה דג"ר, כנודע, שהאחוריים קודמים לפנים.

קיז מיום ההוא עד י"ב חודש. כלומר, עד שיתוקנו הארת י"ב גבולים גם במלכות, כי ב"א נקראים י"ב יום, ובמלכות נקראים י"ב חודש. יתייעצו כל המלכים, ויגזרו כמה גזירות, וכמה שְׁמֻדוֹת על ישראל ויצליחו בהן. אשרי הוא מי שיִקְרָה שם, בימות המשיח, אשרי הוא מי שלא יִקְרָה שם, שינצל מהדינים הללו, וכל העולם יהיו במבוכה גדולה.

קיח לסוף י"ב חודש, אחר שיתוקנו י"ב האורות במלכות, יקום שבט מישראל, שזהו מלך המשיח, שיתעורר בתוך הגן עדן, וכל הצדיקים יעטרו אותו שם, ויחגרו אותו כלי זיין באותיות רשומות של כלי השם הקדוש. **קיט** וקול יתפוצץ בענפי העצים שבגן, וקורא בכוח, ואמר, התעוררו קדושים עליונים, קומו מפני המשיח, הנה הזמן להתחבר אישה בבעלה, ת"ת ומלכות. ובעלה, ת"ת, רוצה לנקום בשבילה נקמות בעולם, ולהקים אותה ולנער אותה מעפר. **קכ** אז יקומו כולם, ויחגרו אותו כלי זיינו כמקודם. אברהם מימינו, יצחק משמאלו, יעקב מלפניו, משה רועה הנאמן, מעל כל אלו הצדיקים, הולך ורוקד בגן עדן. ובוה נשתלם המשיח באור החיה דג"ר.

קכא כיוון שהמשיח נתתקן על ידי הצדיקים בגן עדן, יכנס כמקודם במקום קן ציפור, ורואה שם צורת חורבן בית המקדש, ואת כל הצדיקים שנהרגו בו. אז לוקח משם עשרה לבושים, הנקראים עשרה

העולם, גם באור החכמה, המכונה עיניים. **קיג** ויקום שלהבת אש אחת, מצד צפון, מקו שמאל. שבשעה שממשיך החכמה מלמעלה למטה, נהפך אורו לשלהבת אש. בתוך הרקיע. ויעמדו זה כנגד זה ארבעים יום. כי השלהבת, שהיא מקו שמאל, מפריד עצמו מכל אחת שבחו"ב תו"מ שבקו האמצעי. שכל אחת כלולה מע"ס, והן ארבעים. ויבהלו כל בני העולם לסוף ארבעים יום. בספירה הסופית, מלכות דמלכות.

יעשו מלחמה הכוכב והשלהבת לעיני כל. ותתפשט השלהבת בשריפת אש בתוך הרקיע מצד צפון. כלומר, שתתפשט להמשיך חכמה מקו שמאל גם במלכות דמלכות, שעוד לא נמתקה במידת הרחמים, שמשם מקבל הקו האמצעי, שהוא הכוכב, את המסך לנקודת החיריק שלו. ונמצא בזה, שחושבת לבלוע את הכוכב לגמרי. שתבטל את המסך שלו, ויתבטל הקו האמצעי. וכמה שליטים ומלכים ואומות ועמים, יבהלו מהתגברות השלהבת.

קיד אז יעלה הכוכב לצד דרום, שהוא קו ימין ואור החסד. ויתזרו החסדים להאיר בעולם, שבוה ישלוט על השלהבת, והשלהבת תבלע מעט מעט ברקיע מפני הכוכב, עד שלא תראה כלל. אז יעשה הכוכב אורחות ברקיע ב"ב גבולים, שימתיק המסך במידת הרחמים, שנקרא אורח.

וכשג' קווים שבו יכללו בכל אחת מחו"ב תו"מ, הנה ג' פעמים ארבע הוא י"ב אורחות. ויעמדו אלו האורות ברקיע י"ב יום. כי אפילו המלכות עצמה אינה מאירה רק בג' קווים חג"ת. אבל מלכות שבה אינה מאירה. וע"כ אינם אלא י"ב אורות. ובוה נשתלם המשיח בנשמה דג"ר.

קטו כשירצה להמשיך הארתם לאחר י"ב יום, למלכות, יחרדו כל בני העולם ממידת הדין שבמלכות, ויחשך השמש בחצי היום, כמו שנחשך ביום שנחרב בית המקדש, עד שלא יהיו נראים שמים וארץ. ויתעורר קול אחד ברעם וויקים ממידת הדין שבמלכות, ותתחלחל הארץ מאותו הקול,

קכד כיוון שמישה נתעטר ונתתקן בכל אלו התיקונים, לקח אותו הקב"ה ונשקו כמקודם. מי ראה, המרכבות הקדושות ומחנות מלאכים העליונים, שמסבבים אותו ונותנים לו מתנות ומחמדים רבים, והוא יתעטר מכולם.

קכה נכנס שמה בהיכל אחד, ורואה כל המלאכים העליונים, הנקראים אבלי ציון. הם הבוכים על חורבן בית המקדש ובוכים תמיד, והם נותנים לו לבוש מלכות אדום, לעשות נקמות. אז הקב"ה גונז אותו באותו קן ציפור, ונסתר שם שלושים יום. שהוא הכנה לקבל ג"ר דיחידה.

קכו לאחר שלושים יום שנעלם באותו קן ציפור, ירד מעוטר בכל התיקונים מלמעלה ומלמטה, כמה מחנות קדושים סביבו, ויראו כל העולם אור אחד תלוי מן הרקיע לארץ. ויעמוד שבעה ימים, חג"ת נהי"מ שבמלכות שמאיר אפילו במלכות שבמלכות. וכל בני העולם יתמהו ויבהלו ולא ידעו כלל. חוץ מאלו החכמים שיודעים בסודות אלו. אשרי חלקם.

קכז וכל אלו שבעת הימים יתעטר בארץ, במלכות, באותו קן ציפור כמ"ש, כי יקרא קן ציפור לפניך, שסובב על מלך המשיח, המתעטר בקן ציפור, במקום קבורת רחל, העומד בפרשת דרכים. ומתוך שהמשיח מעוטר גם באור מלכות דמלכות, הראוי לקיבוץ גלויות, ע"כ יבשר לה זה, וינחם אותה. ואז תקבל תנחומים. מה שאין כן מקודם לכן נאמר, מאנה להינחם על בניה כי איננו. והיא תקום ותנשק את המשיח.

קכח אח"כ יקום אור מקבורת רחל, וישרה בעיר האילנות, יריחו. וע"כ בכל עץ זהו יריחו, שהיא עיר התמרים, אשר יהושע לא יכול לתקן אותה לגמרי. וע"כ אמר, ארור האיש לפני ה', אשר יקום ובנה את העיר. להיותה נמשכת ממידת הדין שבמלכות דמלכות. ועתה המשיח יתקן אותה באור ז' הימים. או על הארץ, זו ירושלים, חיצוניות המלכות. ויהיה גנוז באותו האור בקן ציפור י"ב חודשים.

לבושי קנאה, ויהיה נגנו שם ארבעים יום, שאינו מתגלה כלל.

קכט לסוף ארבעים יום, יתעורר קול אחד, ויקרא מתוך כיסא העליון, בינה, את קן ציפור עם מלך המשיח, שנגנו בו. ואז מעלים אותו למעלה. והקב"ה רואה את מלך המשיח, שמתלבש בלבושי נָקם וחוגר כלי זיינו, לוקחו ונושק אותו על ראשו.

קכ אז נרעדים ג' מאות ותשעים רקיעים, ורומז הקב"ה לרקיע אחד מהם, שהיה גנוז מששת ימי בראשית, והוציא מהיכל אחד שברקיע שהוא אחד מפותח וחקוק בשמות הקדושים. בעטרה זו נתעטר הקב"ה, כשעברו ישראל את הים, לקבל נקמה מכל רכבי פרעה ופרשיו, והעטיר את הכתר למלך המשיח.

כי המסך הממותק בבינה מכונה רקיע. ולהיותו נמשך מבינה, יש בו ד' בחינות חו"ב תו"מ, שבכל אחת מאה ספירות. אמנם כיוון שהמלכות חסרה מהם, ע"כ אין בהם אלא שלוש מאות ותשעים רקיעים. ועשרה רקיעים שבמלכות נגנוזו מששת ימי בראשית, כלומר מעת שנתקן התיקון דצ"ב.

אז מודעזעים ש"צ רקיעים. מחמת שהגיע התיקון למלכות דמידת הדין, ומפחדים מפני דיני המלכות.

וכמ"ש, ורומז הקב"ה לרקיע אחד מהם, שהיה גנוז מששת ימי בראשית, לרקיע המלכות דמידת הדין, שנגנוז מששת ימי בראשית.

והוציא מהיכל אחד שברקיע שהוא כתר אחד. כי חיסרון מלכות שבכלים גורם חיסרון אור הכתר באורות. ועתה שנתקנה המלכות, חזר אור הכתר לרקיע. ובעת קריעת ים סוף, שרצה הקב"ה להטביע קליפת מצרים, באופן שלא יוסיפו ישראל לראותם עוד עד עולם, נתעטר הקב"ה במלכות במידת הדין הזו. ועתה שמלכות זו נתקנה, ונגלה אור הכתר שבה, נְטָלָה הקב"ה והעטיר את הכתר למלך המשיח. ובוה נשתלם מלך המשיח באור היחידה דג"ר, אבל רק בו"ק דיחידה.

שבגלות, שיהיה רצון המלך בה. צדיק יהיה, מי שיזכה לאותו הדור. צדיק הוא בעולם הזה, צדיק הוא בעולם הבא.

קלו הרי הערותיי בסוד האותיות של השם הקדוש בסוד ההתעוררות שלו, של הקב"ה, אל בניו. אבל עתה יש לי לגלות, מה שלא ניתן רשות לאדם אחר לגלות, אלא זכות של דור הזה יקיים העולם עד שיבוא מלך המשיח. אוי מי יקום או, במה שאני רואה שהגלות יהיה נמשך, מי יכול לסבול.

קלו ה' אלוקינו בעלוננו אדונים וולתך לבד בך נזכיר שמך. במקרא הזה יש סוד עליון בסוד האמונה. ה' אלוקינו, זאת היא ההתחלה של סודות העליונים, חכמה ובינה, שמשם כל האורה יוצאת להדליק את כל הנרות. כלומר, שכל המוחין דו"ן ובי"ע יוצאים מחו"ב הללו, הנקראים הויה אלוקינו. ושם תלוי כל סוד האמונה, הנוקבא. כמ"ש, ויבן ה' אלקים, שהם חו"ב. את הצלע, הנוקבא, הנקראת אמונה.

קלח בעלוננו אדונים זולתך. כי אין מי שישלוט על עם ישראל רק שם העליון הזה, ה' אלוקינו. ועתה בגלות שולט עליו צד האחר.

קלט לבד בך נזכיר שמך. שהשם הקדוש, הנוקבא, היא כלל של כ"ב אותיות, וע"כ היא נקראת את, שרומז על כ"ב האותיות מא' עד ת'. וכנסת ישראל, הנוקבא, אינה מתברכת אלא מתוך שם הזה, בך, ז"א, שכולל בתוכו ג"כ כ"ב אותיות, כמספר בך, כמ"ש, אשר נשבעת להם בך. וכן, בך יברך ישראל. כי בך ארוץ גדוד. שכל אלו רומזים על ז"א. ובזמן שהשלמות נמצאת, לא היו נפרדים ז"א ונוקבא זה מזו, ואסור להפרידם זה מזו, אישה מבעלה, לא בהרהורים ולא בהזכרה, בשביל שלא להראות פירוד. ועתה, בגלות נמצא פירוד, כי מתוך הצרות הבאות עלינו בכל עת ועת, אנו עושים בזה פירוד, להזכיר שם הנוקבא לחוץ מבעלה, ז"א, משום שהיא שוכבת לעפר.

הנהגת העולם היא תמיד ע"י הנוקבא. וכשמחזרת עם בעלה ז"א, יש לה ממנו כל

קכט לאחר י"ב חודש יהיה אותו האור וקוף בין שמים וארץ, וישרה בארץ הגליל, ששם היה התחלת הגלות של ישראל, גלות אשור. ושם יתגלה המשיח מאותו האור של קן ציפור. ושב למקומו. ובאותו יום תרעד כל הארץ כמקודם, מסוף השמים עד סוף השמים. ואז יראו כל העולם, שנגלה מלך המשיח בארץ הגליל.

קל ויתקבצו אליו כל אלו שעסקו בתורה, שנקראים בנים. והם מעטים בעולם, ובזכות תינוקות של בית רבן, יתחזק כוחו של משיח. וזהו אפרוחים שבכתוב, והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים. אם לא נמצא אלה, היונקים, שיושבים בחיק אימותם ויונקים, כמ"ש, גמולי מחלב עתיקי משדים. או ביצים שבכתוב, כי בשביל אלו שורה השכינה עם ישראל בגלות.

קלא כי מעטים חכמים, הנקראים בנים, בעת ההוא. והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים, לא תיקח האם על הבנים. כי בנים אינם נמצאים או, ולכן לא תיקח האם, השכינה. והמשיח יתעכב עד י"ב חודשים אחרים. ואחר כך יבוא בעלה, ז"א, ויקים אותה מעפר, כמ"ש, אקים את סוכת דוד הנפלת.

קלב ביום ההוא יתחיל מלך המשיח, ויקבץ הגלות מסוף העולם עד סוף העולם, כמ"ש, אם יהיה נדחף בקצה השמים. מיום ההוא, כל האותות והניסים והגבורות, שעשה הקב"ה במצרים, יעשה לישראל, כמ"ש, כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

קלג כל אלו הדברים תמצא בסוד של שלושים ושניים שבילי החכמה של השם הקדוש. וכל עוד שניסים אלו לא יתעוררו בעולם, לא יהיה נשלם השם הקדוש, ולא תתעורר האהבה, כמ"ש, השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות. בצבאות, זהו מלך המשיח, שנקרא צבאות. או באיילות השדה, אלו שאר הצבאות והמחנות שלמטה. אם תעירו ואם תעוררו את האהבה, זהו ימינו של הקב"ה, ספירת החסד, שנקראת אהבה. עד שתחפץ, ששוכבת לעפר, השכינה

משום ממשלת מלכות בבל, נסתלק אור ההוא של הבינה, ואותו מבוע העליון, שהיה נובע אל הבינה, שהיא יוד דהויה, חכמה, נסתלק למעלה באין סוף. אז אלו ע' שנים של הבינה לא היו מאירים, משום הארה ההיא של ה' שנמנעת להאיר אל ה'. וזה היה ודאי גלות של ע' שנים של הבינה, הבית ראשון.

קמד) כיוון שהוסרה ממשלת בבל, והתחילה ה"ת דהויה להאיר, ישראל כולם לא חזרו להיטהר, להיות סגולה שלמה כמקודם, אלא מעט מעט חזרו מגלות בבל לארץ ישראל. וכיוון שלא נמצא שלמות, אז ה' העליונה דהויה, לא ירדה להאיר כל כך, כמו שהייתה מאירה לפני, אלא מעט מעט בלי סדר, כי ישראל לא היו טהורים כראוי כמקודם. וע"כ מבוע העליון, ה' דהויה, לא היה נובע ולא האיר, אלא שחזר להאיר מעט מעט מתוך הדחק של השם.

קמה) וע"כ התגרו בישראל מלחמות רבות עד שהחושך יכסה ארץ, וה' תחתונה, הנוקבא, נחשכה ונפלה לארץ. ומבוע העליון, ה' דהויה, נסתלק כמקודם, משום שמלכות אדום נתחזקה, וישראל חזרו לסורם.

קמו) וע"כ ה"ת, בית שני, נחרבה. וכל י"ב שבטים של ה"ת, כמספר המחנות של ישראל, שהם י"ב שבטי יה, הם בגלות של מלכות אדום. ומבוע העליון, ה' דהויה, ז"א, נסתלק מאותו מבוע שמשפיע אליו, מיסוד דו"א, כמ"ש, הצדיק אבד, זהו היסוד שאיבד אותה הנביעה של מקור העליון, שהיה נוזל ומושך מלמעלה.

קמז) ואז היה פירוד בה', בית שני, שנפרדה מן ה' דהויה, ז"א, והיא באה בגלות אדום, בכל אלו י"ב שבטים והמחנות של ישראל. י"ב שבטים, עולים למספר גדול. ומשום שסוד ה' היה בכל מספר הזה, ע"כ נמשך הגלות זמן רב.

קמח) סוד הסודות לחכמי לב נמסר. י"ב שבטים הם אלף שנים, שני שבטים מאתיים שנה. כי י"ב אורות של הנוקבא, הנקראים שבטים, הם נמשכים מבינה, שספירותיה

עונג וכל טוב להשפיע לעולם. ואז נבחן שהתחתונים, הזכאים לשפע הזה, גורמים זיווג הנוקבא עם בעלה ז"א. אבל בזמן הגלות, כשאין התחתונים ראויים לשפע הגדול, אלא מקבלים מהנהגת הנוקבא צרות ועינויים קשים, נבחן שאנו התחתונים עושים פירוד בין ז"א לנוקבא, והנוקבא היא לבדה, לחוץ מז"א, והיא שוכבת לעפר. כי בהיותה בלי זיווג עימו, נמשכים ממנה כל הדינים הקשים לעולם, שמחמת זה היא שפלה ומשופלת עד עפר. וכמ"ש, והיינו לבד בך נזכיר שמך. אשר שמך, הנוקבא, תהיה מחוברת בך, ז"א. ואז יהיה בעולם כל השלמות והטוב.

קמב) כשהנוקבא לחוץ מבעלה, נבחן שאנו מזכירים את שם הזה בפירוד, משום שאנו רחוקים ממך, וגרמנו שאחרים שולטים בנו. ושמך, הנוקבא, בפירוד מן השם בך, ז"א. וזהו בימי הגלות.

קמא) משום שגלות הראשונה הייתה מבית ראשון, ובית ראשון הוא ה"ר של הויה, בינה. וכנגד ע' שנים שלה, שהם ז"ת חג"ת נהי"מ, הייתה הגלות של בית ראשון ע' שנים, שכל ספירה כוללת עשר, והם ע'. ואלו ע' שנים לא נמצא האם, ג"ר דבינה, רובצת עליהם. והיו נפרדים מן שם העליון, ה"ר דהויה. ואז יוד דהויה, העליון של הבינה, נסתלק למעלה לאין סוף. ובית ראשון העליון, הקדוש, הבינה, אינו נובע מבוע מים חיים, כי המקור שלה, יוד דהויה, חכמה, נסתלק.

קמב) ה"ר דהויה, ע' שנים בגלות, משום שהיא נקראת ז' שנים, כמ"ש, ויבנהו שבע שנים. על בית ראשון, ה"ר, אם תאמר, שמלכות בבל שלטה למעלה בסוד הע' שנים, שהם בינה, ח"ו? אלא בזמן שהיה בית המקדש קיים, האור והנביעה של אמה עילאה, בינה, היה מאיר ויורד למטה. כיוון שחטאו ישראל ונחרב בית המקדש, ומלכות בבל הייתה מושלת, נתכסה ונחשך אור ההוא, והתחתונים הקדושים לא היו מאירים. **קמג)** וכיוון שהתחתונים לא היו מאירים,

משפעת סוד שישים לה' העליונה, וזו התחתונה משפעת סוד שש לה' התחתונה. וכל אלו השבילים, שהם ל"ב שנים מן קל"ב, הכלולים באות ו"ה ו"ה, אשר ו"ה הראשונות הן ב' פעמים שישים, וזו השנייה הן ב' פעמים שש, שהם יחד קל"ב. הנה מספר ל"ב שבהן רומז אל סוד השלמות של מאה ושלושים ושנים, שנעשה בהן הכנה לקבל ל"ב שבילים של החכמה מן הי' דהויה.

קנב לסוף מאה ושלושים ושתיים שנים אחרות, כי אותן קל"ב שנשלמו בת"ת ונוקבא, שהם ו"ה דהויה, צריכים ג"כ שיאירו בחכמה ובינה, שהם י"ה דהויה, יקוים הכתוב, לאחוז בכנפי הארץ וינערו רשעים ממנו ויטוהר הארץ הקדושה, והקב"ה יחיה המתים שבארץ הקדושה, ויקומו מחנות מחנות בארץ הגליל.

קנג ואז יתוקן הסתימה שבמבוע העליון של הויה, באות י', חכמה. ויתקיימו ל"ב שבילים שבחכמה בשלמות להשפיעם למטה, ויתקיימו כל האותיות של השם הקדוש י"ה ו"ה בשלמות.

קנד עד הזמן שיהיה נוזל וימשוך מבוע העליון, הי' בחיבור האותיות ה"ו, שהם בינה ות"ת, תוך ה"ת דהויה, הנוקבא. וזה הוא להשלמת מאה וארבעים וארבע שנים אחרות, שהם קל"ב שלישיים עם י"ב שבטים שבנוקבא, שהם ביחד מאה וארבעים וארבע שנים. ויקוצו שאר המתים שבשאר הארצות, מתי חוץ לארץ.

קנה שימצא כל זה במספר ח"ת, שהם ב' פעמים קל"ב ומאה וארבעים וארבע, שהם ביחד ת"ת. ויתיישב העולם ויבושם, ויעבור צד האחר מן העולם. וה"ת, הנוקבא, תתמלא מן מבוע העליון, הי' דהויה, החכמה. ותתעטר ותאיר בשלמות. וכמ"ש, והיה אור הלבנה כאור החמה.

קנו עד שיהיה שבת לה', ללקוט נפשות בתענוג הקדושה, להמשיך נפשות יתרות בסוד הזיווג העליון, בכל אלף השביעי, שכולו שבת. וזה הוא התעוררות הרוחות הקדושים, של עם ישראל להתלבש אחר

בסוד מאות, וע"כ הם י"ב מאות. בכה תבכה בלילה ודמעתה על לחיה. לסוף י"ב שבטים של הגלות, לסוף אלף ומאתיים, הלילה יחשך לישראל, עד שתעורר הו' לזמן שישים ושש שנים. כי ו' במילואו, כפי שנשמע במבטא הוא וזו, אשר ו ראשונה, הוא ת"ת ספירותיו בסוד עשיריות, והם שישים. וזו השנייה היא יסוד, ספירותיו בסוד יחידות, והם שש. ולכן הו' דהויה הם שישים ושש.

קנט לסוף י"ב שבטים, שהם אלף ומאתיים שנים של הגלות, ולסוף שישים ושש שנים בחשכת הלילה, שהיא הגלות, אז, וזכרתי את בריתי יעקב, שהוא ת"ת. זהו התעוררות אות הו', ת"ת, ו' דהויה, הנפש, הפנימיות של בית יעקב, הנוקבא, הנקראת בית של יעקב.

וזה, כל הנפש הבאה ליעקב מצריימה שישים ושש, הו', הנפש של בית שני, ה"ת, וזו היא שישים ושש. שישים להתעוררותו של יעקב, תפארת. ושש להתעוררותו של יוסף, יסוד. וע"כ הוא במלואו וזו, שרומז על ת"ת ויסוד, שהם שניים בחיבור אחד, כי יסוד ות"ת נחשבים כאחד. וע"כ מרומזים בב' וזים שבמילוי הו', שהם אות אחת. **קנ** משם ולהלאה יעורר הקב"ה הניסים והאותות, ויתעוררו על ישראל הצרות. ואז נאמר, ואף את בריתי יצחק, כי יצחק גבורה ודין. ואח"כ, כשיערוך מלך המשיח מלחמות בכל העולם בימינו של הקב"ה, שהוא חסד, כמ"ש, ימינך ה' נאדרי בכוח, אז נאמר, ואף את בריתי אברהם אזכור, כי אברהם, הוא חסד. ואח"כ, ואת הארץ אזכור, זו היא ה"ת דהויה, הנוקבא, שנקראת ארץ. בזמן ההוא כתוב, והיה ה' למלך על כל הארץ.

קנא לסוף שישים ושש שנים אחרות, שהם ביחד עם השישים ושש, מאה ושלושים ושתיים שנים, יתראו האותיות בשם הקדוש מפותחות בשלמות השישים ושש, למעלה בת"ת, ולמטה בנוקבא, כראוי. וזה הוא ה"ה עליונה ותחתונה, שיש במילואה על ה"ת. כמו וזו, שיש במילוי וזו, אשר וזו העליונה

השבת, אחר אלף השביעי, בגופות אחרים הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש קדושים, להיקרא קדושים. כמ"ש, והיה יאמר לו.

ויקם מלך חדש

קנז בכל יום עושה הקב"ה מלאכים שליחים לעולם, כמ"ש, עושה מלאכיו רוחות. עשה, לא כתוב, אלא, עושה, לשון הווה. משום שבכל יום ויום עושה. ובעת ההיא נתמנה מלאך ממונה אחד על מצרים, וכמ"ש, ויקם מלך חדש. חדש ודאי, הוא הממונה, שהקב"ה עשהו עתה. **קנח** אשר לא ידע את יוסף. כי הממונה

ממקום הפירוד היה. כמ"ש, ומשם ייפרד, והיה לארבעה ראשים. והראשון מפירוד ההוא היה נהר מצרים. כמ"ש, ושם האחד פישון, שהוא נהר מצרים. ומשום זה לא ידע את יוסף, שהוא המקום שכל הייחוד שורה בו, שנקרא צדיק. כי יוסף הוא יסוד, שנקרא צדיק, שכל ייחודי ז"א ונוקבא נעשים עימו. והפירוד לא ירצה לידע את הייחוד.

איילת השחר

קס למנצח על איילת השחר. כי כשהאיר פני המזרח וחשכת הלילה התפשטה, יש ממונה אחד לצד מזרח, קו אמצעי, שמושך חוט אחד של אור מצד דרום, קו ימין, עד שבא ויוצא השמש, ובוקע באלו חלוני הרקיע, ומאיר העולם. ואותו החוט, שמושך מצד דרום, מעביר את חשכת הלילה. כשהנוקבא בבחינת השמאל בלבד, אין החכמה שבה יכולה להאיר, מפאת חיסרון החסדים. ונמשך ממנה חשכת הלילה. ואז מתגבר הקו האמצעי, בכוח המסך דחיריק שבו, ומושך חוט אחד של אור החסדים מצד דרום, ימין. עד שמתלבשת החכמה שבנוקבא בחסדים, שאור השמש, הקו האמצעי, משפיע לה בעת שליטתו, ביום. ואז נשלמת הנוקבא

בזיווג של יום. והממונה המושך החוט, הוא המ"ן ומסך דחיריק, העולים לקו אמצעי, ז"א.

קסא ואז באה איילת השחר. שבא אור שחר בחשכה, הנוקבא, איילת השחר, להתחבר ביום, בז"א, והיום מאיר. ואור היום כולל ושואב בתוכו את האיילה, הנוקבא. ועל האיילה הזאת, כשנפרדת מן היום אחר שכבר כלל אותה, אמר דוד שירה, כמ"ש, למנצח על איילת השחר.

קסב ומה אמר לה דוד? אלי אלי למה עזבתני. כי נפרדה איילת השחר, הנוקבא, מאור היום, ז"א. וע"כ אין לה אז מה להשפיע, ועזבה אותו.

צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים

קסג יש הבל אשר נעשה על הארץ. יש הבל, הוא כי שלמה המלך עשה את ספר הזה, ויסד אותו על שבעה הבלים, שהם ז"ס דז"א, אור הרוח המכונה הבלים. אשר העולם, הנוקבא, עומד עליהם. שז"ס שלה מתקיימות מן ז"ס חג"ת נהי"מ דז"א. כי הנוקבא, דיבור, ואין דיבור בלי הבל, המכה על ה' מוצאות הפה.

קסד ואלו ז' הבלים הם נקראים שבעה עמודים הסומכים את העולם, הנוקבא. והם כנגד ז' רקיעים. רקיע, הפרסא דז"א, והוא כולל בתוכו ז' רקיעים, כנגד ז"ס חג"ת נהי"מ שבפרסא. ואלו הם: וילון, רקיע, שחקים, זבול, מעון, מכון, ערבות. וכנגדם, הבל הבלים, אמר קהלת, הבל הבלים, הכל הבל. שיש כאן ז' הבלים. כי

לא הגיע אליהם, כאילו עשו מעשים של צדיקים.

קסט למה מגיע להם כצדיקים? או משום שגלוי לפני הקב"ה, שישובו בתשובה. או שיצא מהם זרע, שיהיה צדיק בעולם. כמו תרה, שיצא ממנו זרע אמת, אברהם. ואחז, שיצא ממנו חזקיהו. וכן שאר הרשעים שבעולם. ומשום זה, בצד זה ובצד זה, הן בצדיקים והן ברשעים, נעשה הבל שאמרנו ומתחזק על הארץ כמו שאמרנו.

קע ויש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים, כמעשה של עוברי עבירה, בת עובד עבודה זרה, או מעשה אחר מאלו המעשים, שהם מעשים של רשעים. ועומדים על קיומם ואינם חוטאים, מפחד ריבונם, ואינם רוצים להטמא. כמו כמה צדיקי אמת, שהגיע לידיהם כמעשים האלו, והם גבורי כוח, שעשו רצונו של אדונם, ולא חטאו. כמ"ש, הבל נעשה על הארץ, ונתחזק בתוקפו.

קעא ויש רשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים. כשמגיע להם מצווה אחת, שהיא מעשה הצדיקים, וזוכים בה ועושים אותה. כמו שהיה ליסטים רוצח יהודי, נמצא בהרים עם ליסטים עובדי עבודה זרה, וכשיהודי היה עובר שם, היה מציל אותו ושומר אותו מהם. והיה רבי עקיבא קורא עליו, יש רשעים, אשר מגיע אליהם כמעשה הצדיקים.

קעב וכמו אותו רשע, שלילה אחד פגש באישה שהייתה הולכת לבית בתה. רצה לאנוס אותה. אמרה לו בבקשה ממך, תכבד את אדונך ואל תחטא עימי, עזבה ולא חטא בה. גם זה הבל, שכמו שהבל ההוא מתחזק אצל הצדיקים, שמגיע אליהם מעשה הרשעים, ואינם חוטאים. אף כן מתחזק אצל הרשעים, שמגיעים אליהם מעשים של צדיקים, ועושים אותם.

קעג עשה הקב"ה צדיקים ורשעים בעולם. וכמו שהוא מתכבד בעולם במעשה הצדיקים, כן הוא מתכבד ברשעים כשעושים מעשה טוב בעולם. כמ"ש, את הכל עשה יפה בעיתו. אוי לרשע, כשעושה רעה לעצמו

הבל הבלים הם ג', ועוד פעם, הבל הבלים הם שישה, והבל שבסוף הפסוק הם שבעה.

קסה כמו שאלו הם ז' רקיעים, ויש רקיעים אחרים, הדבקים בהם ומתפשטים ויוצאים מהם, שהם ז' רקיעים שבנוקבא. כן יש הבלים אחרים של הנוקבא, המתפשטים ויוצאים מאלו ז' הבלים דו"א. וכולם אמר שלמה בקוהלת.

קסו בהכתוב, יש הבל, היסוד שבהבלים, שיש בו סוד החכמה, שיוצא מאלו הבלים עליונים, שהעולם, הנוקבא, עומד עליו. וכמ"ש, נעשה על הארץ, על הנוקבא. נעשה, שהיסוד מתקיים בקיומו, ומתחזק בתוקפו, בעובדי הארץ, הצדיקים. ובעליית מ"ן שלהם העולים מן הארץ, וזה, היסוד, נתמנה להשפיע אל הארץ. וכל תוקפו וקיומו הוא בנשמות הצדיקים, שנלקטו מן הארץ, שמתו טרם שחטאו, בעוד שנתנו ריח טוב. כגון חנוך, כמ"ש, ואיננו כי לקח אותו אלקים. שלקחו מטרם שהגיע זמנו למות, והשתעשע בו. וכן שאר צדיקי העולם.

קסז על שני דברים הצדיקים מסתלקים מן העולם מטרם שמגיע זמנם:

א. על חטאי הדור, כי כשמתרבים רשעים בעולם, הצדיקים הנמצאים ביניהם, נתפסים בעוונותיהם.

ב. כאשר גלוי לפני הקב"ה שיחטאו אח"כ, מעביר אותם מן העולם מטרם שיגיע זמנם. כמ"ש, אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים, שמגיע אליהם הדין שלמעלה, כאילו עשו עבירות ומעשה הרשעים.

קסח רבי עקיבא וחבריו נסתלקו מן העולם, שנהרגו ע"י המלכות. וכי כתוב בכל התורה, שייגיע לצדיקים ייסורים כאלו? לא כתוב כזה. והרי אמר שלמה, אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים, שמגיע אליהם הדין מלמעלה כאילו עשו עבירות ומעשים של רשעים. וכמ"ש, יש רשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים, שיושבים בשקט ושלוה בעולם הזה, והדין

בגלות. ומשום זה, צדיק אובד בצדקו, כי הברכות העליונות אינן מגיעות אליו. **קעה** ויש רשע מאריך ברעתו. זהו ס"מ, שמאריך השקט והשלווה לאדום. ועושה זאת ע"י אשתו, כי הוא רע, ואשתו נקראת רעה, שהיא נחש חזק, כי אינם מקבלים שקט ושלוה, אלא משום סמאל נתדבק בנוקבא ההיא, והנוקבא שלו משפיע להם זה. כעין זה, הוא משפיע לשאר המלכים, שישראל אצלם בגלות. עד שהקב"ה יקים מעפר אותה, סוכת דוד הנופלת, שהיא הנוקבא הנופלת בזמן הגלות, כמ"ש, אקים את סוכת דוד הנופלת.

ומתחזק בחטאיו.

קעד את הכל ראיתי בימי הבלי, יש צדיק אובד בצדקו ויש רשע מאריך ברעתו. כשניתנה חכמה לשלמה, ראה הכל, בזמן ששלטה הלבנה, הנוקבא, בעת שהיא במילואה, מפני ששלמה היה מקבל ממנה. יש צדיק, זהו עמוד העולם, יסוד, שהעולם עומד עליו. אובד, כמ"ש, הצדיק אבד, שהוא בזמן הגלות, שאין לו למי להשפיע, ונחשב כנאבד. בצדקו, הנוקבא, שנקראת צדק, משום שהיא שוכבת לעפר, או אין לצדיק למי להשפיע, וע"כ הוא אובד בצדקו. צדק זה, כל זמן שישראל בגלות, היא עימהם

וילך איש מבית לוי

א. שהשפע מרובה כל כך עד שבולט לחוץ, ב. שהיא חיצונית, כי נמשך מקומת קו אמצעי, היוצא על מסך דחיריק, הו"ק והחיצונית. בולט לחוץ, זו היא בחינת ת"ת, קו אמצעי. והמלכות, להיותה נמשכת בעיקר מקו שמאל דבינה, חכמה בלי חסדים, שאז גם החכמה אינה יכולה להאיר, היא נבחנת שקועה וחקוקה לפנים. וגם זה מב' טעמים: א. שהיא חסרה מאור, כי שקועה, אין האור יכול להאיר שם, ב. שהיא בחינת פנימיות, כי הארת החכמה היא ג"ר ופנימיות, אלא שאינה יכולה להאיר מסיבת חיסרון חסדים. וכשהת"ת ומלכות מתחברים, נשלמים שניהם זה מזה, כי בחינת לחוץ של בליטת הת"ת, מתתקן בבחינת פנים של המלכות. ובחינת השקוע שבמלכות מתתקנת בהחסדים שבבליטת הת"ת, ונכללים שניהם מחכמה וחסדים. קו השמאל שורשו בבינה וגילוייו במלכות. וע"כ נבחנות שתיהן שקועה לפנים. ות"ת נבחן בולט לחוץ, להיותו קו אמצעי וחיצונית. וע"כ ג' עולמות ב"ע, שהם נמשכים מבינה ות"ת ומלכות, הם

קעו דודי ירד לגנו לערוגת הבושם. לגנו, זהו כנסת ישראל, הנוקבא, משום שהיא ערוגת הבושם, להיותה כלולה מכל מיני בשמים וריחות של עולם הבא, בינה. בשעה שהקב"ה יורד לגן זה, הנוקבא, כל נשמות הצדיקים מתעטרים שם, מקבלים מוחין והארות. כולם נותנים ריח, כמ"ש, וְרִיחַ שְׁמֵנֶיךָ מְכַל בְּשָׂמִים, שהם נשמות הצדיקים, המכונים בשמים. ועל שם נקראת הנוקבא ערוגת הבושם. כל אלו נשמות הצדיקים, שהיו בעולם הזה, וכל אלו הנשמות, העתידות לרדת לעולם הזה, כולם עומדים בגן הזה, בנוקבא.

קעז בגן עדן הארץ, כולם עומדים בדמות וצורה שהיו נמצאים בעולם הזה. והסתר והסוד הזה נמסר לחכמים. הרוח היורד לבני אדם שהוא מצד הנקבה, הוא תמיד נחשק בחקיקה כחותם הזה, שאותיותיו שקועות. כי ציור הגוף בעולם הזה בולט לחוץ, והרוח נחשק לפנימיותו. כשנתפשט הרוח מן הגוף ועולה לגן עדן הארץ, רוח ההוא בולט בגן עדן הארץ, בצורתו ודמותו של הגוף ממש שבעולם הזה, משום שהוא תמיד כחותם.

כי אור החסדים נבחן שהוא בולט לחוץ, כי בליטה יורה שני דברים:

שבגן עדן, בולט מחקיקה ההיא שבפנימיותו אשר שם, להצטייר לחוץ. ומצטייר בצורה בולטת לחוץ, כמו שהייתה צורת הגוף בעולם הזה.

קעט הנשמה של האדם, שהיא נולדה מעץ החיים, מז"א, מצטיירת שם למעלה באותו צרור החיים, המלכות, להתענג בנועם ה'. כמ"ש, לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו. **קפ** וילך איש מבית לוי. זהו גבריאל, כמ"ש, והאיש גבריאל. מבית לוי, כנסת ישראל, מלכות, הבאה מצד השמאל, כי גבריאל הוא מצד השמאל. ויקח את בת לוי, הנשמה.

קפא בשעה שנולד גופו של צדיק בעולם הזה, קורא הקב"ה לגבריאל, שהוא לוקח נשמה ההיא אשר בגן, המלכות, ומורידה לגופו של הצדיק שנולד בעולם הזה. וגבריאל נפקד עליה ושומרה.

קפב הלוא אותו המלאך הממונה על רוחות הצדיקים, שמו לילה, ואתה אומר שהוא גבריאל? ודאי שמו לילה, משום שבא מצד שמאל, וכל הבא מצד שמאל נקרא לילה. אבל שמו בעצם הוא גבריאל.

קפג וילך איש. זה עמרם. ויקח את בת לוי, זו היא יוכבד. ובת קול ירדה ואמרה לעמרם, שיזדווג בה, כי הזמן קרוב לגאולת ישראל ע"י הבן שיוולד מהם.

קפד והקב"ה עזרו, שהשכינה שרתה על מיטתם, והכוונה שלהם בדבקותם יחד הייתה בשכינה. וע"כ לא הוסרה השכינה מאותו הבן שהולידו, לקיים מה שכתוב, והתקדשתם והייתם קדושים. שהאדם המקדש עצמו מלמטה, הקב"ה מקדש אותו מלמעלה. כמו שכוונתם הייתה בדבקות השכינה, כן נתדבקה השכינה באותו המעשה ממש שעשו.

קפה אשריהם הצדיקים, שרצונם הוא בדבקות הקב"ה תמיד. וכמו שהם דבקים בו תמיד, כן הוא דבוק בהם, ואינו עוזב אותם לעולם. אוי לרשעים, שרצונם ודבקותם מתרחקים מהקב"ה. ולא די להם שמתרחקים ממנו, אלא עוד מתדבקים בצד הטומאה. עמרם שנתדבק בהקב"ה, יצא ממנו משה,

נחתמים זה מזה ככחותם, אחד שקוע ואחד בולט. עולם הבריאה הוא שקועה, והיצירה בולט, והעשייה שקועה. וע"כ נר"ן של צדיקים, שהם נמשכים מבי"ע, הנפש שבעשייה היא שקועה, הרוח שביצירה בולט, הנשמה שבבריאה שקועה.

אמנם בעולם הזה, הנפש והרוח של האדם המתלבשים בגופו, הארת הנפש קלושה ונכללת ברוח, שהרוח פנימיות אדם, והגוף חיצוניותו. ולפיכך הרוח שקוע כמו חותם, להיותו הפנימיות. והגוף בולט, להיותו החיצוניות. וכשאדם נפטר, הגוף נקבר והנפש לא תוכל לעלות לגן עדן, אלא נשארה חופפת על הקבר סמוך לגוף.

והרוח עולה לגן עדן הארץ, ששם יש ג"כ ג' מדרגות, בינה ת"ת ומלכות. והרוח מתלבש שם במדרגתו, שהוא במדרגת ת"ת אשר שם, הנקרא אוויר של גן עדן. ולפיכך חוזר הרוח להיות בולט כמו האוויר שבגן עדן, הת"ת.

הרוח המלוּבש בגופו של אדם בעולם הזה שקועה לפנים כאותיות השקועות שבחותם, משום שהיא פנימיות הגוף, הבולט לחוץ, להיותו בחינת חיצוניות, וע"כ אין בו אלא רק אור ו"ק. הרוח, פנימיות הגוף, שקוע, יש בו חכמה אבל אינה מאירה. כשנתפשט הרוח מן הגוף ועולה לגן עדן הארץ, רוח ההוא בולט בגן עדן הארץ, כי שם עולה לבחינת הרוח שבגן עדן הארץ, הת"ת אשר שם, שהיא חיצוניות בגן עדן, וע"כ נעשה בולט כמוהו. הרוחות העולים שמה, יש להם אותה הצורה כמו הגוף בעולם הזה, שבולט לחוץ. וע"כ בגוף שהוא בולט נעשה הוא שקוע, להיותו פנימיותו. ובגן עדן שנעשה לחיצוניות, חוזר להיות בולט.

קעח וע"כ היא אמרה, ש'ימני כחותם. מה חותם חקוק בחקיקה לפנים, והנחתם ממנו מצטייר בצורה בולטת לחוץ. כן הרוח, שהיא מצד שלה, הוא באותו אופן ממש בעולם הזה, שחקוק בחקיקה לפנים. וכשמתפשט מן הגוף ונכנס בגן עדן הארץ, באוויר אשר שם, שמתדבק שם במדרגת רוח

שבשעה שנולד, נתמלא כל הבית אור, שכתוב, ותרא אותו כי טוב הוא. וכתוב, וירא אלקים את האור כי טוב. וכמו שטוב ההוא סובב על אור, כן הטוב שכאן סובב על אור. ועל זה כתוב כי טוב הוא. והכל היה בו, שהיה בו אור השכינה, וכן שנולד מהול.

שהקב"ה לא סר ממנו לעולם, והשכינה נתדבקה בו תמיד. אשרי חלקו.

קפו ותהר האישה ותלד בן ותרא אותו כי טוב הוא. שנולד מהול. כי סוד הברית נקרא טוב, שכתוב, אמרו צדיק כי טוב, וצדיק הוא הברית.

קפז אור השכינה שהאיר בו, ראתה.

ותצפנהו שלושה ירחים

כמ"ש, לזאת יקרא אישה. וזאת, הוא שם השכינה. בתחילה הייתה בת לוי, שהוא יסוד דאו"א, הנקרא לווייתן. וכן הוא ודאי, כי או"א בנו את הנוקבא. ולפי זה שואל, וכי מתחילה היא בת לוי, ועתה אישה? כן הוא ודאי, אישה מטרים שנישאת נקראת בת פלוני, על שם אבא ואמא שלה. ואחר שנישאת נקראת אישה על שמה עצמה. בת, אישה וכלה מדרגה אחת היא, השכינה. **קצג** ותצפנהו שלושה ירחים. אלו הם שלושה ירחים, שדין קשה שורה בעולם, תמוז אב וטבת, שאין בהם גילוי השכינה, מחמת הדינים שבעולם. שמטרים שירד משה לעולם, היה נמצא למעלה עם השכינה, וע"כ נתחברה עימו השכינה מיום שנולד. מכאן הרוחות של הצדיקים נמצאים למעלה בגן עדן, מטרים שירדו לעולם.

קצד מהו, ותיקח לו תיבת גומא? שציפתה אותו בסימנים, שיהיה נשמר מאלו דגי הים השטים בים הגדול, הקליפות והמזיקים. כמ"ש, שם רמש ואין מספר. והיא ציפתה אותו, להיות נשמר מהם, ע"י ציפוי יקר של שני צבעים, לבן ושחור. לבן ימין, והזפת שחור שמאל, המעורב במלכות דמידת הדין, שאז נהפך האדום שבו לשחור. והניחה את משה, הקו האמצעי, ביניהם, שיהיה נודע עימיהם, בסוד הדעת, קו אמצעי, כי עתיד לעלות ביניהם בזמן אחר, לקבל התורה.

קצה ותרד בת פרעה. בת פרעה באה מצד שמאל של דין הקשה. כמ"ש, לרחוץ על היאור, על היאור הוא בדיוק, ולא על הים.

קפח ותצפנהו שלושה ירחים. רומז, שלא הוכר מעלת משה בזוהר העליון עד ג' ירחים. כי אז ניתנה התורה על ידו, והשכינה נתגלתה ושרתה עליו לעיני כל. שכתוב, ומשה עלה אל האלקים ויקרא אליו ה'. וכמ"ש, ולא יכלה עוד הצפינו, כי עד אותה שעה לא נודע דיבורו עם הקב"ה. ואז כתוב, משה ידבר והאלקים יענו בקול.

קפט ותיקח לו תיבת גומא. רמז על הארון, שלוחות הברית באו בתוכו. תיבת גומא, הוא ארון הברית. ונתמרה בחומר ובזפת, כי הארון היה מחופה מבפנים ומבחוץ. זו התורה, שהחמירה הקב"ה במצוות עשה ובמצוות לא תעשה.

קצ ותשם בה את הילד. הוא ישראל, כמ"ש, כי נער ישראל ואהבהו. ותשם בסוף, שלא היה חיוב לעשות את מצוות התורה עד סוף, שבאו ישראל לארץ, לסוף ארבעים שנה. על שפת היאור, על פי הדיבור של המורים תורה וחוקה לישראל. ששפת הוא כמו שפה ודיבור, והיאור, הוא לשון מורה.

קצא וילך איש. זהו הקב"ה, שכתוב בו, ה' איש מלחמה. מבית לוי, זהו הקב"ה שהלך מן המקום ששם חכמה עליונה, אבא עילאה, ואותו הנהר, אמא עילאה, מתחברים יחד ואינם נפרדים לעולם. שהלך ממקום היסוד דאו"א עילאין, מבית לוי, מלשון לווייתן, יסוד. שהשרה הלווייתן לשמחה בעולם, שהוא השכינה, כמ"ש, לווייתן זה יצרת לשחק בו. ויקח את בת לוי, זהו הקב"ה, המקום שאור הלבנה מאיר, שהוא השכינה.

קצב ותהר האישה, כלומר השכינה,

ה'. אח"כ קראו על שם משה, משום שאהרון עשה על פיו. ונערוותיה הולכות על יד היאור, הם שאר המחנות הבאים מצד ההוא של היאור.

קצח ותפתח ותראהו את הילד. כתוב, ותראהו. ותרא, היה צריך לומר? אין לך דבר בתורה שאין בו סודות עליונים ויקרים. רושם של המלך והמלכה, ת"ת ומלכות, ו' ה', נמצא בו. וע"כ נאמר ותראהו, עם ה' ו' יתרות. ומיד, שראתה את זה, ותחמול עליו. עד כאן מדבר הכתוב למעלה בעולמות עליונים, מכאן והלאה מדבר למטה, חוץ מבכתוב הזה.

כי הים רומז על המלכות דקדושה, אבל היאור הוא דין הקשה שמצד שמאל, שהמצרים עשו אותו לעבודה זרה שלהם. וכיוון שבת פרעה רחצה שם, נמצאת גם היא מדין הקשה ההוא.

קצו הרי כתוב, ומטף אשר הכית בו את היאור. ומשה לא היכה רק את הים. והכתוב קוראו גם יאור? אלא יאור, הוא שהיכה אהרן על ידי משה, והשווה הכתוב כמו שהוא עצמו עשה זה.

קצו ויימלא שבעת ימים אחרי הכות ה' את היאור. אע"פ שאהרון היכהו. אלא על שבא מצד הקב"ה, קראו הכתוב, אחרי הכות

נתתצב אחותו מרחוק

היא הנוקבא. כמו שיש אב ואם לגוף בארץ. ונשמע, שבכל הבחינות, בין למעלה ובין למטה, באים הכל ונמצאים מוכר ונקבה.

ותוצא הארץ נפש חיה. הארץ, כנסת ישראל, הנוקבא נפש חיה, הנפש של אדם הראשון. כי ז"א ונוקבא הם אב ואם של אדם הראשון. אשרי חלקו של משה נביא הנאמן, מכל שאר נביאי העולם.

רא ותתצב אחותו. זו היא חכמה, הנוקבא, שנקראת חכמה התחתונה. כמ"ש, אמור לחכמה אחותי את. מעולם לא הוסרה גורת הדין מן העולם. כי בכל שעה שהיו חוטאים ישראל, היה הדין מקטרג עליהם. ואז, ותתצב אחותו מרחוק, שנתרחקה השכינה מהם, כמ"ש, מרחוק ה' נראה לי.

קצט ותתצב אחותו מרחוק. אחותו של מי שקרא את כנסת ישראל, אחותי, ז"א. כמ"ש, פתחי לי, אחותי רעייתי. כלומר השכינה ניצבה על משה לשמרו. ומה שאומר מרחוק, הוא כמ"ש, מרחוק ה' נראה לי. כלומר, שאין השמירה בגלוי אלא בסתר, מרחוק.

ר משמע שהצדיקים, מטרים ירידתם לעולם, הם נודעים למעלה. וזהו לכל הצדיקים. וכל שכן משה, שע"כ נאמר עליו, ותראהו עם ה"ו, שהוא הרושם של המלך והמטרונות. וכן משמע, שנשמות הצדיקים נמשכו ממקום עליון. כמ"ש, וילך איש מבית לוי, יסוד דחו"ב, המקום העליון. ונשמע מכאן, שיש אב ואם לנשמה, שהם ז"א ונוקבא. כי איש זה ז"א. ובת לוי

ותרד בת פרעה

ישראל, על יד היאור. על סיבת עלבונה של התורה, שאלו שלומדים בה הרפו את ידיהם ממנה.

רג כל הדברים שבעולם תלויים בתשובה ובתפילה שהאדם מתפלל להקב"ה. וכל שכן מי שמוריד דמעות בתפילתו, שאין לך שער שאלו הדמעות לא תבאנה בו. כתוב, ותפתח

רב ותרד בת פרעה. בשעה שפסקו ישראל מן התורה, מיד, ותרד בת פרעה לרחוק על היאור. שמידת הדין, שנקראת בת פרעה, הייתה יורדת להתרחק, מן הדם של ישראל, מפגם שלהם על עלבונה של התורה. כי יאור פירושו תורה. ונערוותיה הולכות על יד היאור, הן האומות שהולכים ורודפים את

בזכותם של האבות והאימהות לשוב לפני אדונם. ותקרא את אם הילד, רחל אימנו, שהייתה בוכה. כמ"ש קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה. בוכה, ישראל, ואם הילד בוכה, רחל.

(רו) לעתיד לבוא, בבכי יבואו ובתחנונים. בזכות בכיה של אם הילד, אימם של ישראל, רחל, יביאו ויתקבצו מהגלות. גאולת ישראל אינה תלויה אלא בבכיה, כשתשלמנה ותקלינה בכי הדמעות שבכה עֵשׂו לפני אביו, אז יגאלו. שכתוב, וישא עֵשׂו את קולו וַיִּבֶךְ. ואלו הדמעות הורידו את ישראל לגלות. לכן, כיוון שתקלינה אלו הדמעות על ידי הבכיה של ישראל, יצאו מן הגלות. כמ"ש, בבכי יבואו ובתחנונים אובילים.

ותראהו את הילד. ותפתח, זו היא השכינה, העומדת על ישראל כאם על הבנים. והיא פותחת תמיד בזכותם של ישראל.

(רי) כיוון שפתחה ותראהו את הילד, ילד שעשועים, ישראל, שמתחטאים לפני מלכם תמיד. ומיד שמתחנונים לפני הקב"ה, חוזרים בתשובה ובוכים לפניו, כבן הבוכה לפני אביו. כתוב, והנה נער בוכה. כיוון שבכה הוסרו ממנו כל הגזרות הקשות שבעולם. כתוב, ותחמול עליו, שנתעוררה עליו ברחמים, ותחמול עליו.

(רז) ותאמר מילדי העברים זה, שהם רכי לב ולא מילדי העכו"ם, שהם קשי עורף וקשי לב. מילדי העברים, שהם רכי לב

וַיִּפֶן כֹּה וְכֵן

וירא כי אין איש. ראה ברוח הקודש שלא עתיד לצאת ממנו בן צדיק. **(רח)** כמה רשעים הם בעולם, שמולידים בנים טובים, יותר מהצדיקים. ואותו בן הטוב שיוצא מהרשע, הוא טוב ביותר, להיותו טהור מטמא, אור מתוך החושך, חכמה מתוך הטפשות, וזה טוב יותר מכל.

(רז) וַיִּפֶן כֹּה וְכֵן. כי ראה באלו נ' אותיות שישראל מייחדים בכל יום, שמע ישראל, שיש בהם פעמים כ"ה, וכ"ה אותיות בכ' פעמים. ולא ראה בו במצרי שיאמר אותם. ויפן כה וכה. כה ראשון הוא, שראה, אם היה בו מעשים טובים. וכה השני הוא, שראה, אם עתיד לצאת ממנו בן צדיק. מיד,

וַיֵּשֶׁב עַל הַבְּאֵר

כי יעקב הוא בחינת ת"ת, ומשה היא בחינת הדעת שבפנימיות ת"ת. המלכות בת זוגו של הת"ת. וכיוון שמשה פנימיות ת"ת, ע"כ נאמר בו, וישב, וביעקב רק וירא בלבד. **(רי)** אותה הבאר שראה יעקב וראה משה, אם זו היא הבאר שחפרו אותה אברהם ויצחק, שהם ב' הקווים ימין ושמאל דו"א? המלכות נקראת באר. ומתחילה, מקודם בריאת העולם, הייתה במידת הדין ולא הייתה ראויה לקבל שום אור, עד שחפרה אברהם ויצחק. פירושו, שהעלוה לבינה, למידת הרחמים, ונתקנה שם. ותיקון זה נעשה בעת בריאת העולם, הוא החפירה, לעשותה בית קיבול. כמ"ש באר חפרוה שרים.

(רט) וירא וירא. מהו רומז שתי פעמים וירא, שאומר, וירא איש מצרי מכה איש עברי מאחיו ויפן כה וכה וירא כי אין איש? הכל ברוח הקודש הסתכל וראה. ומשום זה הסתכל בו והרג אותו, כלומר שהרגו בהסתכלותו בו. וע"כ נאמר פעם שני, וירא. והקב"ה סבב הכל, כדי שמשה ילך אל אותו באר, כמו שהלך יעקב אל אותו הבאר, שכתוב, וישב על הבאר.

ביעקב כתוב, וירא והנה באר. במשה כתוב, וישב בארץ מדין וישב על הבאר. וביעקב לא אמר, וישב, אלא, וירא? משום שאע"פ שמשה ויעקב היו במדרגה אחת, בקו אמצעי, מ"מ נתעלה משה בזה יותר ממנו.

בין שתי הזרועות, שהן חסד וגבורה. שמחמת קבלתם את קו האמצעי ירדו חו"ב ונעשו חסד וגבורה, כי נסתלקו מהם ג"ר דג"ר. אמנם עוד המלכות אינה יכולה לקבל חכמה מהם, כי שם שליטת אור החסדים, והחכמה מכוסה שמה. עד שהשניים חו"ג יורדים למטה, שנעשים נצח והוד. עיקר המוחין הם שניים ימין ושמאל, שנעשים לנצח והוד. ואחד ביניהם, שצריכים בהכרח לקו האמצעי, יסוד, שיכריע ביניהם. כי המכריע בין חו"ג נקרא ת"ת, והמכריע בין נו"ה נקרא יסוד. שניים הללו שירדו למטה, הם מושב שהנביאים נצח והוד יונקים מהם. אחד שביניהם, יסוד, המתחבר בכל, הן בקו ימין והן בקו שמאל, לוקח מכולם חכמה וחסדים. כי להיותו קו האמצעי המקיים הארתם, ע"כ מקבל הארתם גם לעצמו. כי זה הכלל, כל האורות שהתחתון גורם להתקיים בעליונים, זוכה בהם בשלמותו גם הוא.

ריג באר שהוא הקדוש, המלכות, במוחין דג"ר עומדת תחתיהם, תחת נצח הוד יסוד. והיא שדה תפוחים הקדושים. מבאר ההיא ישקו העדרים, שהם כל אלו המרכבות של מלאכים, וכל אלו המלאכים בעלי כנפיים. ג' נמצאים רובצים על באר הזו, שהם ג' ספירות נה"י. ובאר הזו מתמלא באור הג"ר, והיא נקראת אדנ"י.

על זה כתוב, אדוני ה' אתה החילוֹת. וכתוב, והאר פניך על מקדשך השָׁמֵם למען אדוני, אדון כל הארץ. כי כשיש לה ג"ר נקראת בלשון זכר אדון כמ"ש, הנה ארון הברית אדון כל הארץ. בה גנוז מקור אחד קדוש, יסוד, הנובע בה תמיד וממלא אותה, שנקרא ה' צבאות.

ריד אם באר הזו היא באר של יעקב, הרי כתוב ביעקב, ונאספו שמה כל העדרים וגללו את האבן מעל פי הבאר. וכאן, בנות יתרו לא נצרכו לזה, אלא ותבאנה ותדלנה בלי טרחה אחרת, לגולל את האבן מעל פי הבאר.

רטו יעקב הסיר את האבן מן הבאר. כי כתוב, כשנאספו שם העדרים, והשיבו את

ואם זה הוא מצב הבאר, שראו יעקב ומשה, למה לא נאמר בהם, שחפרו אותו או תיקון אחר, אלא וישב על הבאר, בלי תיקון מוקדם? אלא, אין הבאר של יעקב ומשה כמצב הבאר שחפרוה אברהם ויצחק. אלא משעה שנברא העולם, נבראה באר הזו. כלומר שכבר הייתה במצב שלאחר התיקון. ובערב שבת בין השמשות נברא פי הבאר, היסוד שלה, ע"י עלייתה אז לבינה. ובמצב הזה אינה צריכה עוד לתיקון. וזו היא הבאר שראו יעקב ומשה. וע"כ נאמר בו, וישב על הבאר בלי שום תיקון מוקדם.

ריא אלו רודפי צדק. שרודפים לתיקון המלכות, שנקראת צדק, ע"י ג' קווים שבז"א. הם התובעים בזרוע סוד האמונה, שהיא המשכת קו שמאל למלכות, שנקראת אמונה. הם שהתדבקו בקשר האמונה, שהוא הקשר שבקו ימין. הם שיודעים דרכי מלך העליון, ז"א, קו האמצעי. קירבו שימעו, אותם הרודפים לתקן את המלכות ולהאירה בג' קווים, שימעו סדר הייחוד הזה, כיצד נעשה.

וירא והנה באר בשדה ושלושה עדרי צאן רובצים עליה. באר הוא שם המלכות. בעת שמקבלת ג"ר, וג"ר אלו אינה מקבלת מג"ר דג"ר, אלא מנה"י דג"ר. מטעם, שחו"ב דג"ר נעלמים עם הכרעת קו אמצעי ביניהם. ויורדים ונעשים לב' זרועות חסד וגבורה וקו אמצעי ת"ת, שהם מכונים ו"ק דג"ר. אמנם גם מחג"ת לא תוכל המלכות לקבל חכמה, כי בהם שולטים רק החסדים.

אלא אחר שב' הקווים יורדים לנצח והוד, שבהם מקום גילוי החכמה, אז תוכל המלכות לקבל מהם הג"ר, שהיא רק נה"י דג"ר בלבד. ועל שם קבלת הג"ר מנה"י הללו, נקראת המלכות בשם באר. כמ"ש והנה באר בשדה וג' עדרי צאן, שהם נה"י רובצים עליה. ונקראת ג"כ, שדה תפוחים הקדושים, כי נה"י נקראת שדה תפוחים, והמוחין דחו"ב שבהם נקראים קדושים.

ריב כשעולים ויוצאים שני הקווים חו"ב לקראת קו האחד האמצעי, הם מקבלים אותו

המים, כי נתרבו המים. וע"כ אבן שהוא לא היה על פי הבאר, שלא היו צריכים לשמירה. וע"כ נאמר בבנות יתרו, ותבאנה ותדלנה. בלי טרחה לגול את האבן.

האבן על פי הבאר. אבל ביעקב לא כתוב, וישב את האבן. כי לאחר מכאן לא היו צריכים עוד אל האבן, כי מתחילה המים לא היו עולים. כיוון שבא יעקב, עלו לקראתו

מארבע רוחות בואי הרוח

הרבה אילנות וריחות ובשמים, שלא יכולתי לסבול.

רכא ושם ראיתי איש אחד ושרביט בידו, והיה עומד בפנת אחד. כיוון שראה אותי, תמה, ועמד אצלי. אמר לי, מה אתה עושה כאן, ומי אתה? אני פחדתי מאד. אמרתי לו, מורי, מן החברים אני, כך וכך ראיתי במדבר, ונכנסתי במערה הזו, וירדתי כאן.

רכב אמר לי, מאחר שאתה מן החברים, קבל צרור הזה של כתבים, ותן אותו לחברים, לאותם שיודעים הסודות של רוחות הצדיקים. היכה אותי באותו השרביט שבידו, ונרדמתי. בתוך זה, ראיתי בשנתי, הרבה צבאות ומחנות שהיו באים בדרך למקום ההוא, ואותו האיש היכה בשרביט ואמר להם, בדרך האילנות לכו. בעוד שהיו הולכים, פרחו באוויר ועלו, ולא ידעתי לאיזה מקום. ושמעתי קולות של מחנות רבות, ולא ידעתי מי המה. הקיצותי ולא ראיתי כלום. ופחדתי במקום ההוא.

רכג בינתיים ראיתי לאותו האיש, אמר לי, ראית משהו. אמרתי לו, ראיתי בשנתי כך וכך. אמר, בדרך ההוא הולכים רוחות הצדיקים אל גן העדן, להיכנס שם. ומה ששמעת מהם הקולות של מחנות רבות, הוא להיותם עומדים בגן בצורות שלהם מעולם הזה, והם שמחים ברוחות הצדיקים הבאים שם.

רכד וכמו שהגוף נבנה בעולם הזה מקשר של ארבעה יסודות, אש רוח מים עפר, ומצטייר מהם בעולם הזה, כך הרוח מצטייר בגן העדן, מד' רוחות העומדים בגן, שהם חו"ג תו"מ. והרוח מתלבש שם ומצטייר מהם בצורת דמות הגוף שנוצטייר בעולם הזה. ואלמלא ד' רוחות אלו, שהם אווירים

ריז ויאמר אליי הינבא אל הרוח הינבא בן אדם ואמרת אל הרוח. ממקרא הזה ידוע המקום שהרוח יוצא ממנו. כי איך היה יכול יחזקאל לנבא על הרוח? והרי כתוב, אין אדם שליט ברוח לכלוא את הרוח. אלא, אדם אינו יכול למשול על הרוח, אבל הקב"ה הוא שולט על הכל. ועל פיו היה מתנבא יחזקאל. כי הרוח כבר היה בגוף בעולם הזה, כי מתים היו שם במערה, שהחייה אותם. וע"כ התנבא עליו, מארבע רוחות בואי הרוח, ממקום ההוא שנגבל בעמודיו בארבע רוחות העולם, כיסא התחתון, מלכות, כיסא לז"א. ויש לה ד' עמודים בסוד ד' רוחות העולם, חו"ג תו"מ. ששם עומד הרוח, מטרם שחוזר אל הגוף בעולם הזה.

ריח הרוח של בני אדם, אם התלבש בגן עדן בלבוש צורת הגוף שבעולם הזה ונמצא שם, היה לו לכתוב, כה אמר ה' מגן עדן בואי הרוח. מהו מארבע רוחות?

ריט הרוח אינו יורד לעולם הזה, עד שעולה מגן עדן הארץ אל הכיסא, המלכות, העומד על ארבעה עמודים חו"ג תו"מ. כיוון שהרוח עלה שם, שואב לתוכו מתוך כיסא ההוא של המלך, ויורד לעולם הזה. הגוף לוקח מארבע רוחות העולם, שהם ד' יסודות אש רוח מים עפר. הרוח לוקח גם כן מארבע רוחות של הכיסא, שהם חו"ג תו"מ, שהוא מתתקן עליהם.

רכ יום אחד הייתי הולך במדבר, וראיתי אילן אחד נחמד למראה, ומערה אחת תחתיו. קרבתי אליו, וראיתי מערה ההיא, שהיא מעלה ריחות מכל מיני ריחות שבעולם. התחזקתי ונכנסתי באותה המערה, וירדתי במדרגות ידועות במקום אחד, שהיו בו

רוחות, כדי שתגלה סודו. נתן האיש להם צרור הכתבים. כיוון שלקחו רבי אלעזר ופתח אותו, יצא בית של אש וסבב אותו. ראה בצרור הכתבים מה שראה, והצרור פרח מידי.

רכז מי יכול לעמוד בסודות המלך, כמ"ש, ה', מי יגור באוהלך, ישכון בהר קודשך. אשרי הדרך הזה, ואותה השעה שפגשנו בך. ומיום ההוא היה רבי אלעזר שמח, ולא אמר כלום לחברים. מה שראה בצרור הכתבים. בעוד שהיו הולכים, פגעו בבאר אחת של מים, עמדו עליו, ושתו מן המים.

שבגן, חו"ג תו"מ מאור החסדים שנקרא אוויר, לא היו מצטיירים בצירור כלל, ולא התלבש שם הרוח.

רכה אלו ד' הרוחות קשורות זו בזו יחד. והרוח הצטייר והתלבש בהן, כמו שהגוף הצטייר בקשר של ד' יסודות העולם: ארמ"ע. ומשום זה אמר יחזקאל, מד' רוחות בואי הרוח, מאלו ד' רוחות שבגן עדן, שהתלבש והצטייר בהם. ועתה קבל צרור זה של כתבים, ולך לדרכך ותן אותו לחברים.

רכו זה הוא ודאי בירור של הדבר, והקב"ה הומין לפי את מקרא הזה, מארבע

באר של משה ויעקב

רוח הקודש לא פסק ממנו לעולם. ובו היה יודע, שצפורה תהיה בת זוגו. אמר משה, ודאי כשיעקב בא לכאן והמים עלו לקראתו, נודמן לו אדם שאֶסְפו לביתו, ונתן לו כל מה שצריך. גם לי יהיה כן.

רל יתרו כומר לעבודה זרה היה. כיוון שראה שאין ממש בעבודה זרה, נפרד מעבודתה. קם העם והחרים אותו. כיוון שראו שבנותיו באו להשקות את צאנו, היו מגרשים אותן. כי מתחילה היו הם עצמם רועים את צאנו, להיותו כומר שלהם. כיוון שראה משה ברוח הקודש, שעל דבר עבודה זרה היו עושים לו את זה, מיד, וַיִּקַּם מֹשֶׁה וַיּוֹשִׁיעֵן, וַיִּשְׁקֵן אֶת צֹאנָם. ונעשה הכל מחמת קנאה אל הקב"ה.

רכח אשרי חלקם של הצדיקים. יעקב ברח מפני אחיו, ונודמנה לו באר, הנוקבא. כיוון שהבאר ראתה אותו, המים הוכרו לבעליהם, ועלו אליו בסוד מ"ן. ושמחו עימו. ושם נתחברה עימו בת זוגו רחל. משה ברח מפני פרעה, ונודמנה לו באר. והמים ראו אותו, והוכרו לבעליהם ועלו אליו בסוד מ"ן. ושם נתחברה עימו בת זוגו צפורה.

רכט מה ההפרש בין משה ליעקב? יעקב, כתוב בו, ויהי כאשר ראה יעקב את רחל, וייגש יעקב ויגל את האבן מעל פי הבאר. משה מה כתוב בו, ויבואו הרועים ויגרשום, וַיִּקַּם מֹשֶׁה וַיּוֹשִׁיעֵן. בודאי היה יודע משה, אחר שראה את המים עולים אליו, ששם תזדמן לו בת זוגו. ועוד, שהרי

שחורה אני ונאווה

שנהרג ע"י משה, גרם שמשה יברח ויבוא למדיין אל הבאר. וע"כ אמרו, איש מצרי הצילנו ברוח הקודש. המצרי שמשה הרגו. **רלג** ישראל הוא שם הגדלות. א"כ, למה נזכר שם זה בבואם לגלות מצרים? ולמה חוזר אח"כ, את יעקב, שהוא שם הקטנות? כמ"ש, שחורה אני ונאווה, זו כנסת ישראל, השכינה. שהיא שחורה מן הגלות, ונאווה, שהיא נאווה בתורה ובמצוות ובמעשים

רלב ותאמרנה איש מצרי הצילנו. שאמרו, איש מצרי הצילנו, אמרו ולא ידעו מה שאמרו. משל לאדם, שהיה יושב במדבר, ועברו ימים שלא אכל בשר. יום אחד בא דוב לחטוף כבש אחד, וברח הכבש והדוב רדף אחריו, עד שהגיעו לאותו האדם שבמדבר. ראה את הכבש, והחזיק בו ושחטו, ואכל בשר. נמצא, שהדוב גרם שאותו אדם יאכל בשר. אף כאן, המצרי

הגלות יש דינים וקטנות, ומצד המעשים טובים, שהצדיקים עושים בגלות, הם נאים ומעלים את השכינה ליריעות שלמה. וע"כ מבחינת המעשים טובים, נאמר, בני ישראל הבאים מצריימה, השם של גדלות. ומבחינת עצם הגלות, נאמר, את יעקב איש וביתו באו, השם של קטנות.

טובים שישראל עושים. בנות ירושלים הן הנשמות, שעוסקים בתורה ובמצוות, שבשביל כך הן זוכות לרשת את ירושלים של מעלה, שהיא השכינה. כאוהלי קידר, אע"פ שהיא קודרת בגלות, עכ"ז במעשים היא כיריעות שלמה, האורות של המלך שהשלום שלו, שהוא ז"א.

כיוון שב' בחינות הן בגלות. שמצד עצם

ברח דודי

ניתקנו השערים, ג' שערי בינה, ומקטני הבשמים שבעדן הוא עתה. מקטני הנשמות, המכוננות בשמים. כלומר, שעוד לא זכה רבי חייא למדרגות שבעולם התיקון, שהם תיקון ג' קווים ונ' שערי בינה. וע"כ אינו ראוי להיכנס מבפנים למסך. וע"כ לא יצא רבי אלעזר להכניסו.

רלח ישב רבי חייא, בכה ונאנה. פתח ואמר, טוב דמה לך דודי לצבי או לעופר האיילים. ע"פ הפירוש ששמע מרבי שמעון, שאע"פ שבורח, הוא מחזיר ראשו לאחוריו, ואינו מתרחק. או נפתח שער המסך. אבל רבי חייא לא נכנס. נשא רבי שמעון עיניו וראה שנפתח שער המסך. אמר, משמע שניתן רשות למי שהוא מבחוץ, ואנחנו לפנינו, ולא נכניסו. קם רבי שמעון, הלך האש ממקומו עד מקומו של רבי חייא. אמר רבי שמעון, ניצוץ אור הקליטה כבר נתפשט לחוץ, לרבי חייא, ואני כאן מבפנים, ולא אכניסנו. נאלם פיו של רבי חייא, מחמת האש שנתפשט אליו.

רלט כיוון שנכנס רבי חייא לפנינו, השפיל עיניו ולא הרים ראשו. אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בנו, העביר ידך על פיו של רבי חייא, שאינו יודע בזה, כי אינו רגיל בו, ואינו יודע לשית עצה בנפשו. קם רבי אלעזר, והעביר ידו על פיו של רבי חייא. פתח רבי חייא את פיו ואמר, עיני ראה, מה שלא ראיתי מעודי, וקומתי הזדקף, שלא חשבתי כל כך מעולם, טוב למות באש זהב הטוב הבורע.

רלה ברח דודי ודמה לך לצבי או לעופר האיילים. כל ההשתוקקות שהשתוקקו ישראל אל הקב"ה, הוא תאוותם של ישראל, שיהיה הקב"ה לא הולך ולא מתרחק, אלא בורח לצבי או כעופר האיילים.

רלו אין חיה בעולם עושה כמו הצבי או עופר האיילים, שבזמן שהוא בורח, הולך מעט מעט ומחזיר את ראשו למקום שיצא ממנו. ולעולם תמיד, הוא מחזיר את ראשו לאחוריו. כך אמרו ישראל, ריבוננו של עולם, אם אנו גורמים שתסתלק מבינינו, יהי רצון שתברח כמו הצבי או כמו עופר האיילים. שהוא בורח ומחזיר את ראשו למקום שעזב אותו, למקום שהיה בו מקודם ועזבו וברח משם.

זהו שכתוב, ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם להפר בריתי איתם. דבר אחר. הצבי ישן בעין אחת, והאחרת הוא נעור. כך אמרו ישראל אל הקב"ה, עשה כמו הצבי, כי הגה לא ינום ולא יישן שומר ישראל.

רלז שמע רבי חייא ואמר, הם העליונים עוסקים בתורה בפנים הבית, ואני יושב מבחוץ. בכה. שמע רבי שמעון, ואמר ודאי שהשכינה מבחוץ, עם רבי חייא. מי יצא ויכניסנו? אמר רבי אלעזר בנו, אם אשרף, ביציאתי דרך המסך של אש, לא אהיה נשרף, כי השכינה היא מחוץ ממנו, אצל רבי חייא. תיכנס השכינה ותהיה האש של המסך בשלמות. שמע רבי אלעזר קול שאמר, עוד לא נסמכו העמודים, ג' קווים, ועוד לא

הולך ולא מתרחק, אלא בורח כצבי או כעופר האיילים, שהוא מחזיר את ראשו לאחוריו. שבשעה שישראל אחוזים בקו שמאל, בורח הקב"ה מהם, ואינו מאיר להם. אמנם אין בריחה זו עניין של הסתלקות, אלא להיפך, כי רוצה להאיר להם בחינת ראש, חכמה. אלא משום שחסר להם חסדים, ואין הראש יכול להאיר להם בלי התלבשות בחסדים. ע"כ בורח מהם, עד שמקבלים המסך דחיריק, שעליו יוצא קו אמצעי. ואז מאיר הראש שלו באחוריו, בקו שמאל, משום שעתה ע"י קו אמצעי מתלבשת החכמה בחסדים ומאירה בשלמות, אלא ב"ק דג"ר. וזהו נבחן, שבורח כצבי, שמחזיר ראשו לאחוריו.

וזהו שהתפללו ישראל, אם אנו גורמים שתסתלק מבינינו. משום שנאחזנו בקו שמאל, שהחכמה אינה מאירה מחמת חסרון חסדים, וע"כ גרמנו שהקב"ה הסתלק מבינינו. יהי רצון שתברח כמו הצבי או כמו עופר האיילים, שהוא בורח ומחזיר את ראשו למקום שהניח, כן הבריחה של הקב"ה תחזיר את ראשו, הג"ר, למקום שהניח, קו שמאל, שמשם נסתלק.

וזה שכתוב, שהצבי כשהוא ישן, הוא ישן בעין אחת והאחרת הוא נעור, כך אמרו ישראל. עיניי, חכמה, ויש בהם ע"ס, שהג"ר באחת, ובאחרת ז"ת. ושינה הוא הסתלקות המוחין. והתפללו ישראל, שהסתלקות זו לא תשלוט אלא בעין אחת, ג"ר דחכמה, ולא בשנייה, ו"ק דחכמה, שהם צריכים להתקיים אח"כ ע"י קו האמצעי. וכמ"ש, הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל. אלא עינו פתוחה ומאירה חכמה לישראל.

להודיע לרבי חייא מעלת רבי שמעון, שאעפ"י שמשמש בקו האמצעי ובמסך דחיריק שלו, מ"מ הוא מקבל אור החכמה מקו שמאל בכל שלמות הארתה. אלא מבחינת ו"ק דחכמה. אבל רבי חייא, הגם שנאחז בקו שמאל בלי מסך, שהוא יכול להמשיך ג"ר דחכמה, אבל מה יועיל לו זה, בשעה שאינה מאירה לו כלום, והקב"ה היא

כי נודע שיש מוחין דאחוריים וחיצוניות, הנמשכים מקו שמאל בלי ימין. בסוד יציאת נקודת השורוק, בינה שחורה לראש א"א. והראש דא"א, יש בו אור חכמה בלי חסדים. וחכמה בלי חסדים מאירה רק בג"ר ולא בזו"ן ובי"ע. וע"כ גם החכמה אינה מאירה בהם, בהיותם שמאל בלי ימין, ונבחנו משום זה למוחין דאחוריים וחיצוניות. ואין השמאל מתחבר בימין, אלא ביציאת קו אמצעי במסך דחיריק. שבכוח המסך וקומת החסדים, הוא מכניע את קו השמאל ומחברו בימין. ומתלבשת החכמה שבשמאל בחסדים שבימין. ואז יכולה החכמה להאיר בשלמות.

וזכור כאן סוד ג' הנקודות חולם שורוק חיריק, ומוחין הללו, הבאים בהכרעת קו אמצעי, בכוח המסך דחיריק, נקראים מוחין דפנים ופנימיות. ויש מעלה בקו שמאל שאינה בקו אמצעי. כי הקו שמאל מושך חכמה מן הראש דא"א, ג"ר דג"ר, אע"פ שאינם מאירים בו. ויש מעלה בקו אמצעי שאינה בקו שמאל. כי קו אמצעי מאיר בכל השלמות, מחמת התלבשות החכמה בחסדים, אמנם אין בו אלא ו"ק דג"ר, כי כוח המסך דחיריק ממעטו מג"ר דג"ר.

ורבי חייא היה במדרגת מוחין דאחוריים, הבאים מקו שמאל, מטרים הכרעת קו האמצעי. שהיה דרכו תמיד ללמוד, איך הולכים במדרגות מחיל אל חיל. שהרגיש ברבי שמעון את המסך דחיריק שבקו אמצעי, שממנו מקבל רבי שמעון המוחין דפנים שלו. אשר מסך זה פוסק את המוחין דחכמה, המכונה בית, שמסלק ממנו הג"ר דג"ר, ואינו מאיר אלא ב"ק דג"ר. ונדמה לרבי חייא, שהוא קטן ממנה. כי רבי חייא, אף על פי שהיה במוחין דאחוריים, היה לו ג"ר דג"ר, כדרך קו שמאל. ורבי שמעון אין לו אלא ו"ק דג"ר, מסיבה שמשמש בקו אמצעי. וע"כ חשב רבי חייא את המוחין של עצמו יותר פנימיים מן המוחין של רבי שמעון, ו"ק דג"ר.

תאוותם של ישראל, שיהיה הקב"ה לא

להמשיך ולקבל אור הפנים. וע"כ המסך דצ"א אינו נחשב למסך ממש, אלא לשער המסך. כלומר, שהוא סיבה למסך הממותק דצ"ב. וזולתו לא היה נכנע הקו שמאל. משום שמסך דצ"א אינו ראוי להמשיך אור הפנימית, וע"כ עוד לא יכול להיכנס לפנימיות.

רבי שמעון הרגיש בו שכבר זכה במסך דחיריק מצ"א, שהוא רק שער המסך, ונחשב לנתיקת רשות לכנוס לפנים. ולא נעזור לו להיכנס. קם רבי שמעון, והלך אש המסך, ממקומו של רבי שמעון, שהוא מסך הממותק דצ"ב, וקיבל רבי חייא בזה מרבי שמעון את המתקת המסך דצ"ב. וניצוץ אור הקליטה בחוץ אצל רבי חייא, שכבר קיבל קטנות דמוחין, ע"י זיווג על המסך דצ"ב, שאע"פ שהיא עוד בקטנות כמו ניצוץ, אמנם היא אור הקליטה, שכבר הפנימיות קולט אותו ויכול לכנוס לשם. והוא ראוי לקלוט אח"כ המוחין דגדלות. כי קטנות זה בהיותה מאמא, מכשירתו לקבל הגדלות דאמא.

כי קטנות שקיבל, מכונה אילם דאלקים, הרומז שחסר לו י"ה דאלקים, ג"ר. שכמ"ש מי שם פה לאדם. שהבינה, הנקראת מי משים פה לאדם, שהוא גילוי ג"ר. או מי שיום אילם. מ"י, בינה, משפעת מוחין דקטנות, שהפה מתאלם בסוד אילם דאלקים, שחסר ג"ר, י"ה דאלקים. משום שהיה לו משם רק מוחין דקטנות, והיה חסר ראש. יד, פירושו כוח וחיל. ואמר רבי שמעון לרבי אלעזר שיעביר ידו על פיו של רבי חייא, ויעזור לו להעלות מ"ן להמשכת הג"ר, ויתגלה לו המוחין דג"ר, שגילויים מכונה פה.

קם רבי אלעזר העביר ידו ופתח פיו של רבי חייא. שהשיג המוחין דג"ר של פנימיות, שגילויים מכונה פתיחת פה. ראייה, שפע החכמה, כי עיניים, הם חכמה. ועתה שהשיג המוחין דג"ר של פנימיות, הוא ראה, שעתה השיג אור החכמה, מה שלא ראה. כי מקודם לכן היה בחיצוניות. ואע"פ שהיה יונק מג"ר דג"ר שבקו שמאל, אכן החכמה זו לא האירה לו כלל, מטעם חסרון לבוש החסדים.

בהסתלקות מן השכינה בסיבתו, והוא כביכול ישן.

שעתה הכיר רבי חייא, שהעליונים, רבי שמעון וחבריו, הם בבית, שהוא חכמה. והוא יושב בחיצוניות החכמה, כי אינה מאירה לו. וע"כ בכה. שמע רבי שמעון ואמר, שרבי חייא מרגיש כבר, שהשכינה בחיצוניות מסיבתו. וע"כ ניתן להמשיך לו מוחין דפנים. אמר רבי אלעזר בנו, להשמיע לרבי חייא, שע"י המסך דחיריק שבקו אמצעי, שנסתלקו ממני הג"ר דג"ר. איני מחשיב את זה לשריפה, שהרי השכינה הייתה מחוץ ממנו, שהייתה בחיצוניות. אלא לפנים בפנים עם ז"א, ע"י שקיבלתי את המסך דחיריק שבקו אמצעי. ותהיה האש של המסך שלמה, מכוח שגרמה הזיווג של הקב"ה והשכינה פנים בפנים. ובדברים אלו חשב רבי אלעזר לפעול אצל רבי חייא, שיפרוש מקו שמאל, ויקבל את קו אמצעי.

עוד לא נסמכו אצל רבי חייא הקווים דימין ושמאל עם המסך דחיריק, ושערים עוד לא נתקנו במסך דצ"א. ומשום זה לא יקבל רבי חייא ממנו. כי הבין שרבי חייא לא יוכל לקבל דבריו. יציאה פירושו, להתדבק במדרגתו של רבי חייא, שהיא חיצוניות, כי אי אפשר להגביה את מדרגת חברו, אלא אם ירד ישתווה עם מדרגתו. וע"כ היה רבי אלעזר צריך לצאת מפנימיות לחיצוניות. רבי חייא הרבה בתפילה לזכות למוחין של פנימיות. פתח ואמר, טוב דמה לך דודי לצבי. זה רומז שזכה להשיג את מסך דחיריק, הממעט את הג"ר דקו שמאל, ונשאר בו"ק בלי ראש. וע"כ ביקש מהקב"ה שיחזיר ראשו לאחוריו כצבי. שעוד לא זכה למסך עצמו, שעליו יוצא קו האמצעי, אלא שזכה רק לשער שלו בלבד.

כי מתחילה יוצא המסך דחיריק במסך דצ"א, שבכוחו מכניע הקו שמאל תחת קו הימין. ובכחינה זו עוד אינו ראוי לזיווג עליון להמשיך אור הפנים. כי המסך דצ"א אינו מקבל לתוכו אור. ולפיכך צריכים להמתיק את המסך הזה בצ"ב. ואז ראוי

מי שיסיים שירתו. כלומר אותם שעומדים באמצע השירה, אינם גומרים שירתם, כי כולם נמצאים, להקשיב לקולו של רבי שמעון. עד שלא נשמע בכל הרקיעים של מעלה ושל מטה, פתחון פה. כשגמר רבי שמעון לעסוק בתורה, מי ראה שירים, מי ראה שמחה, של המשבחים לאדונם, ראה הקולות ההולכים בכל הרקיעים. ובשביל רבי שמעון, באים כל הנשמות והמלאכים, וכורעים ומשתחוים לפני אדונם, ומעלים ריחות הבשמים שבעדן, הארת החכמה, עד עתיק יומין. וכל זה בשביל רבי שמעון. **רמג**) פתח רבי שמעון פיו ואמר, שש מדרגות ירדו עם יעקב למצרים, חג"ת נה"י, וכל אחת ואחת מתפשטת עד עשרה, כשהם בהארת ז"א לבד, ואז הן שישים. והן אלף כשמקבלות הארת חכמה, שהיא בסוד אלפים. והן שישים אלף. ועד ריבוא כשמקבלות הארת החסדים מעתיק, והן שישים ריבוא. וכנגדן שש מדרגות לישראל. כי מישאל יורדות ליעקב. וכנגדן שש מדרגות לכיסא העליון, חג"ת דו"א הכלול מנה"י. וכנגדן שש מדרגות לכיסא התחתון, המלכות, חג"ת נה"י, שש מעלות לכיסא. רבבה כצמח השדה נתתיך מדרגה א'. ותרבי היא ב'. ותגדלי היא ג'. ותבואי בעדי עדיים היא ד'. שדיים נכונו היא ה'. ושערך צימח היא ו'. וכנגדן כתוב, ובני ישראל פרו היא א'. וישרצו היא ב'. וירבו היא ג'. ויעצמו היא ד'. במאוד היא ה'. מאוד היא ו'. **רמד**) כל אחת שבו"ק עולה לעשרה מהארת ז"א עצמו, שספירותיו בסוד עשרות, ונעשו הו"ק שישים. ואז הם שישים גיבורים שמסביב השכינה. כמ"ש, הנה מיטתו שלשלמה, שהיא השכינה, הנקראת מיטה. שישים גיבורים סביב לה מגיבורי ישראל. והם שישים ריבוא, כשמקבלת הארת החסדים מעתיק, שיצאו עם ישראל מן הגלות, ושבאו עם יעקב אל הגלות. **רמה**) והרי שבעה הם, חג"ת נה"מ. וכשכל אחת נעשית לעשרה, הן עולות לשבעים, ולא שישים. שבעים אינם שייכים

אבל אלו ג"ר של הפנימיות שהשיג עתה, מאירה בהם החכמה בשלמות, כי יש לה חסדים להתלבשות, אלא שמאירה בו"ק דג"ר. שהשיג ג"ר, הנקראים ראש שלא חשבתי שעוד אשיגם פעם. הסתלקות ג"ר דג"ר מחמת המסך דחיריק שקיבל, מכונה מיתה. בינה מכונה זהב טוב. ואמר שכדי להשיג הג"ר של זהב הטוב, הנוער, מחמת המסך דחיריק, כדאי למות, להפסיד הג"ר דג"ר.

רמז) במקום של רבי שמעון, שזורק ניצוצין לכל צד, המוחין דקטנות, שהוא ניצוץ אור הקליטה. וכל ניצוץ וניצוץ עולה לשלוש מאות ושבעים מרכבות. שכל ניצוץ מקבל הגדלות מבינה שספירותיה בסוד מאות, וד' הספירות חו"ב תו"מ עולות ארבע מאות. ומשום שחסרים מג"ר דג"ר, חסרים שלושים ספירות מן החכמה, והם רק ש"ע מרכבות. וחסר שלושים לארבע מאות. ואח"כ כשזוכים יותר, עולים לאו"א עילאין ולא"א, שספירותיו בסוד מאה אלף, וע"ס שלו הם אלף אלפים. ואז כל מרכבה ומרכבה מפורשת לאלף אלפים, מצד שכל אחת מהן משגת מוחין דא"א. ולעתיק יומין ספירותיו בסוד רבבות והן ריבוא רבבן, שהוא יושב על כיסא, ז"ת דעתיק, שהג"ר יושבות עליהם. והכיסא מזדעזע ממנו למאתיים ושישים עולמות. שהכיסא מזדעזע מלקבל מג"ר עשר הויות, שהם בגי' ר"ס, שהוא ס"ר לראות. וכל מדרגות האלו ישנן ברבי שמעון.

רמא) עד שרבי שמעון מגיע למקום העדן של הצדיקים, עד שנשמע בכל הרקיעים מעלת רבי שמעון. וכל העליונים ותחתונים כולם בזמן אחד, תמהים ואומרים, הנה הוא רבי שמעון בן יוחאי, שהכל היה מרעיש, מי יכול לעמוד לפניו. זה הוא רבי שמעון, שבשעה שפותח פיו להתחיל לעסוק בתורה, מאזינים לקולו, כל הכיסאות, וכל הרקיעים, וכל המרכבות, וכל אלו שמשבחים לאדונם.

רמב) אין מי שיפתח לומר שירה, ואין

האמצעי, המלכות, אינה באה בחשבון, שכתוב אל מול פני המנורה יאירו. כי המלכות אינה מאירה מעצמה, רק מקבלת מששת הנרות.

לכאן. כי כאן המדובר ממדרגות המאירות, ומדרגת המלכות אינה מאירה מעצמה. כתוב, ושישה קנים יוצאים מצידיה שלושה קני מנורה, שהם כנגד חג"ת נה"י. וקנה האחד

גלות למה ולמצרים למה

בהם: בחכמה, בתבונה ודעת. והעולם לא נברא אלא בשביל ישראל. וכשרצה הקב"ה לקיים את העולם, עשה לאברהם בחכמה, ליצחק בתבונה, ליעקב בדעת, שבוה נקרא, ובדעת חדרים ימלאו. שהג"ת, שהם אברהם יצחק ויעקב, עלו ונעשו חב"ד. ובאותה שעה נשתכלל כל העולם. וכשנולדו ליעקב י"ב שבטים, י"ב גבולי אלכסון, נשתכלל הכל בעולם הזה, כעין של מעלה באצילות.

רנ) כשראה הקב"ה את השמחה הגדולה של עולם הזה, כשנשתכלל כעין של מעלה, אמר, פן ח"ו יתערבו י"ב השבטים בשאר העמים, וישאר פגם בכל העולמות. מה עשה הקב"ה? טלטל את כולם מכאן לכאן, עד שירדו למצרים לשבת בדירותיהם בתוך עם קשי עורף, המבזים מנהגיהם ומבזים אותם מלהתחתן בהם, ומלהתערב עימם, וחשבו אותם לעבדים. הזכרים מאסו בהם והנקבות מאסו בהם, עד שנשתכלל הכל בזרע קדוש בלי תערובת עם נכר. ובינתיים נשלם עוונם של העמים, כמ"ש, כי לא שלם עוון האמורי עד הנה. וכאשר יצאו, יצאו צדיקים קדושים, שכתוב, שבטי יה עדות לישראל.

ובזה מיושבות ב' השאלות ששאל: למה נגלו ישראל? ולמה למצרים דווקא? כי מפחד שלא יתערבו השבטים בשאר האומות, שהיו מוקירים את ישראל, הגלה אותם למצרים, שהיו בעלי גאווה ומבזים ומואסים בישראל. והיו שם עד ששָׁלַם עוון אמורי, ובאו לארצם הם, שאין עוד פחד מפני תערובות בשאר העמים.

רמו) מה ראה הקב"ה להוריד את ישראל למצרים בגלות? הגלות למה? ולמה דווקא למצרים?

רמו) שישים המה מְלָכוֹת. הם גיבורים של מעלה שמצד הגבורה, הנאחזים בחקיקות, בחיצוניות של החיה הקדושה של ישראל, המלכות. וע"כ נקראים על שמה שישים מְלָכוֹת. והם מלאכים הממונים על האומות. שמונים פילגשים, הם המלאכים הממונים בחקיקות המלכות, שמתחתיהן של השישים מְלָכוֹת. וע"כ נקראים פילגשים ולא מְלָכוֹת. כמ"ש ועלמות אין מספר, הוא כמ"ש, היש מספר לגודליו ועכ"ז כתוב, אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאימה, זו היא השכינה הקדושה, היוצאת משנים עשר אורות. והיא זוהר המאיר לכל, וע"כ היא נקראת אמא, כמ"ש, אחת היא לאימה.

רמח) כעין זה עשה הקב"ה בארץ. זרק כל העמים לכל צד, ומינה עליהם ממונים. כמ"ש, אשר חלק ה' אלוֹקֵיךְ אותם לכל העמים. והקב"ה לקח לחלקו את כנסת ישראל. כמ"ש, כי חֵלֶק ה' עמו יעקב חבל נחלתו. וקרא לה, אחת היא יונתי תמתי, אחת היא לאימה. זו היא שכינת כבודו, שהשרה ביניהם, אחת היא ומיוחדת לו. ראוה בנות ויאשרוה, כמ"ש, רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כולָּנָה. מְלָכוֹת ופילגשים ויהללוה, אלו הם שרי העמים שנתמנו עליהם.

רמט) בעשרה מאמרות נברא העולם. וכשתסתכל, הם רק שלושה, שהעולם נברא

לחם לא אכל ומים לא שתה

עומד ומפרש דברי סודות החכמה, והיו פניו

רנא) ישב רבי שמעון. ורבי אלעזר בנו

רבי שמעון בן גמליאל, תמה ואמר, רבי שמעון בן יוחאי הוא אריה, ורבי אלעזר בנו אריה. ואין רבי שמעון כשאר אריות. עליו כתוב, אריה שאג מי לא יירא? ומה העולמות של מעלה מזדעזעים ממנו, אנו על אחת כמה וכמה. הוא איש, שלא גזר תענית מעולם על מה ששאל והתפלל, אלא הוא גזור והקב"ה מקיים. הקב"ה גזור, והוא מבטל. כמ"ש, מושל באדם צדיק מושל יראת אלקים. כי הקב"ה מושל באדם, וצדיק מושל בהקב"ה. שהוא גזור גזרה, והצדיק מבטלה.

מאירות כשמש, והמילות מתפוררות ומעופפות ברקיע. ישבו שני ימים, שלא אכלו, ולא שתו, ולא היו יודעים אם היה יום או לילה. כשיצאו, ידעו שכבר חלפו שני ימים שלא אכלו כלום. קרא על זה רבי שמעון, ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה, לחם לא אכל. ומה אם אנו, שזכינו לדבקות עם ה' שעה אחת, היה כך, שחלפו עלינו באור ה' ב' ימים, שלא ידענו היכן אנו. משה, שהכתוב מעיד עליו, ויהי שם עם ה' ארבעים יום. **רנב** כשרבי חייא סיפר המעשה לאביו,

י"ב הרי אפרסמון [י"ב טורי אפרסמוןא]

רנו אמר לו רבי אליעזר: עקיבא, בוא ואמור לך דבר, שנראה לי בחלום פסוק הזה, שכתוב, ואתה אל תתפלל בעד העם הזה. הרי, שמסיבת עונם של הדור, אין התפילה מתקבלת בעדם. ומ"מ נאמר, ואתה אל תתפלל עליהם, שמשמע שאחרים יכולים להתפלל. וע"כ אני לא נענית, ואתה נענית. ויותר מזה, יש בחינות שאין צדיק בעולם, שיוכל להתפלל עליהן.

בוא וראה, י"ב הרי אפרסמון, שהם חגת"ם דבינה, הנקראת אפרסמון, הכלולים זה מזה, שכל אחד מהם כלול מן חגת, והם י"ב. אבל המלכות, אינה מאירה אפילו במלכות. מטרם גמר התיקון, נכנס והעלה מ"ן אותו הלוּבש חושן ואפוד, ז"א, שת"ת שלו נקרא חושן והמלכות נקראת אפוד. שי"ב אבנים שבתושן מקבלים מי"ב אורות דבינה. וי"ב של האפוד מקבלים מי"ב של החושן. וגם בהם אין עצם המלכות מאירה כמו בבינה.

והתפלל אל הקב"ה, העלה מ"ן לבינה, לרחם על העולם, לגמור התיקון גם במלכות עצמה, שתהא מאירה כמו חגת. ועד עתה עדיין תפילתו לא נתקבלה, הרי שיש בחינות, שאין התפילה נשמעת עליהן. אם כן, למה חלשה דעתו של רבי אליעזר? כיוון

רנג אין לך דבר שיהיה אהוב לפני הקב"ה, כמו תפילתם של צדיקים. ואע"פ שרצוי לו, פעם עושה בקשתם ופעם אינו עושה.

רנד תנו רבנן, פעם אחת היה העולם צריך מטר. בא רבי אליעזר וגזר ארבעים תעניתים, ומטר לא בא. התפלל תפילה ולא בא מטר. בא רבי עקיבא, עמד והתפלל. אמר, משיב הרוח, ונשב רוח עז וקשה. אמר, ומוריד הגשם, ובא מטר. חלש דעתו של רבי אליעזר. הסתכל רבי עקיבא בפניו והרגיש חולשת דעתו.

רנה עמד רבי עקיבא לפני העם ואמר, אמשול לכם משל, למה הדבר דומה. רבי אליעזר דומה לאוהבו של מלך, שאוהב אותו ביותר. וכשבא לפני המלך, הוא רצוי לו, ואינו רוצה לתת לו בקשתו במהרה, כדי שלא ייפרד ממנו, כי רצוי לו שידבר עימו. ואני דומה לעבדו של המלך, שמבקש לפניו בקשה, והמלך אינו רוצה שיכנס לשערי ההיכל, ומכל שכן לדבר עימו. אמר המלך, תנו לו בקשתו מיד ולא יכנס כאן. כך רבי אליעזר הוא אוהבו של המלך, ואני עבד, ורוצה המלך לדבר עימו כל יום ולא ייפרד ממנו. ואני, אין המלך רוצה, שאבוא לשערי ההיכל. ע"כ נתן לי בקשתי מיד. נח דעתו של רבי אליעזר.

שראה בחלומו, ואתה אל תתפלל, שמתוכו נשמע, שאחר יכול להתפלל? משום האנשים שאינם יודעים מזה. וחשבו שמעלתו קטנה ממעלת רבי עקיבא.

י"ח הרי אפרסמון [י"ח טורי אפרסמון]

אבנים מאירים בו. על פיו של לובש החושן, יבואו ועל פיו יצאו. שכל האורות והתיקונים נמשכים מ"ב האורות שבחושן, הנמשכים מ"ב אורות שבבינה. נושאים עיניהם ומסתכלים למעלה, רואים את הציץ שלהוט בשש מאות ועשרים צדדים. רומז לכתר, בגי' תר"כ, כי הוא קשור על המצח ועל הגלגלת. ושם הקדוש העליון חקוק עליו. והם מזדעזעים ומתחלחלים, קשורים העמודים בצד ימין, ז"א. והשמאל, המלכות, לוקחת בידיה עמודי השמים, ג' קווים שבז"א, מברר אותם ומגלה אותם. כמ"ש, ונגולו כספר השמים.

ז"א יושב על הכיסא של ד' עמודים, על המלכות, שיש לה ד' עמודים חו"ג תו"מ. ואלו ד' עמודים קשורים בז"א, שהוא נוטה לימין, שמאיר להם בחסדים מכוסים, שאינם מגולים בהארת החכמה. אמנם המלכות, השמאל, מבררת אותם ע"י המשכת החכמה, ומגלית אותם ע"י התלבשות החכמה בחסדים. ואז נעשים ד' העמודים חו"ג תו"מ, לד' עמודים שבכל אחת חג"ת, המאירים בחסדים מגולים. כמ"ש, ונגולו כספר השמים. ועל שם זה נקראת המלכות, עולם הנגלה.

רנז שמונה עשר הרי אפרסמון עליון, יסוד דבינה, שיש בו ט"ס של אור ישר וט"ס של אור חוזר, י"ח הרים. נכנסים, מעלים מ"ן, נשמות הצדיקים, המרכבה ליסוד. וארבעים ותשעה ריחות, נ' שערי בינה חסר אחד, עולים בכל יום מבינה עד מקום שנקרא עדן, חכמה. שכנגד זה ניתנה התורה במ"ט פנים טמא ובמ"ט פנים טהור. שמחמת חיסרון שער הנ', יצאו מ"ט פנים טמא, כמ"ש, זה לעומת זה עשה האלקים. וכן מ"ט אותיות שבשמות השבטים. וכן מ"ט ימים של הספירה כדי לקבל התורה, שבהם מ"ט הימים העליונים של זו"ן, עומדים לקבל רשות, להתתקן בכל יום ממ"ט ימים אלו, מאבנים המזהירים הממולאים בחקיקות של אותו החושן. שיי"ב הללו מקבלים מ"ב הרים של אפרסמון, שבוה מתוקנות ז"ת של זו"ן, הכלולים מז', ע"י ספירות העומר.

רנח ואותו הלובש את החושן, ז"א, במוחין דגדלות, יושב בכיסא הקדוש היקר, שמאיר במלכות, הנקראת כיסא. ד' עמודים של כיסא, מיכאל גבריאל אוריאל רפאל, עומדים ומסתכלים בחושן, שמקבלים מ"ב

אל גינת אגוז ירדתי

רס אם כן, היה לו לומר, לאגוז ירדתי, שהיא המרכבה. מהו שאומר, אל גינת אגוז ירדתי? משום שהגינה, המלכות, היא כל השבח שבאגוז, שצומחים ויוצאים מן הגינה הזו, וע"כ מזכיר את הגינה בעיקר. ולמה נרמזה המרכבה באגוז? מה אגוז צפון וסתום מכל צדדיו בתוך קליפתו, אף המרכבה היוצאת מן הגן, מהמלכות, סתומה מכל צדדיה. מה אלו ארבעה ראשים שבאגוז מתחברים במרכזם, ומתפרדים כלפי חוץ, כך ד' פנים של המרכבה מתחברים באחדות

רנט אל גינת אגוז ירדתי. גינה זו יוצאת מעדן, וזו היא השכינה. אגוז, היא מרכבה העליונה הקדושה, ד' ראשים של הנהרות הנפרדים מן הגן, ד' הפנים, פני אריה שור נשר אדם. כאגוז הזה, שיש לו ד' ראשים קדושים בפנים, בהפרי שלו, ויש לו ג"כ ד' קליפות החופפים על הפרי, הרומזים על ד' קליפות, רוח סערה, ענן גדול, אש מתלקחת ונוגה, כמו המרכבה העליונה. ומה שאמר ירדתי, אל גינת אגוז ירדתי, הוא כמו, ירד פלוני למרכבה.

רסב) שקדים, יש מהם מרים מחמת קליפותיהם, ויש מהם מתוקים. רמז, שיש בעלי דין הקשה, שעליהם רומזים שקדים המרים. ויש בעלי שרות, המשרתים לקדושה, שעליהם רומזים שקדים המתוקים. אבל כל רמז המגולה עליהם בתורה, אנו רואים שהוא דין, ואינה מדברת מהטוב שבהם, שהם המתוקים. וכן הוא בירמיהו, שהראו לו הדין שבהם, שכתוב **מִקֵּל שֶׁקֶד אָנִי רֹאֵה**. מהו שקד? שקדים ממש. ונאמר לו, כי שוקד אני על דברי, לנטוש ולנתוץ ולהאביד. וכן במטה אהרון כתוב, ויגמול שקדים, שנעשה לאות לבני מרי. הרי שהתורה מדברת מבחינת הדין שבהם בלבד. ומהמילה עצמה, שנקראים שקדים, נשמע, שהוא דין קשה, שכתוב, וישקוד ה' על הרעה. וכן, שוקד אני על דברי. הרי שהמילה שקד יורה על דין קשה. משמע שכל מה שעושה הקב"ה, הוא ללמוד ממנו חכמה רבה. שכתוב, כל פעל ה' למענהו. וכתוב, וירא אלקים את כל אשר עשה, והנה טוב מאוד. מאוד הוא, שטוב ללמוד ממנו חכמה עליונה.

בחדווה ובשלמות, ונפרדים כל אחד לבחינתו, על מה שנתמנה. במרכזם נמצאים ד' הפנים, מיוחדים זה בזה. והארת ג' הקווים, האחדות שמקו ימין, והשמחה שבקו שמאל, והשלמות שבקו אמצעי, נמצאים בכל אחד ואחד מהם בלי הפרש משהו. ומבחינה זו הם מחוברים. אבל מבחינת תפקידם להשפיע לתחתונים, הם נפרדים. שכל אחד מגביר את בחינתו. פני אריה, ימין, משפיע חסדים. פני שור, שמאל, משפיע חכמה. פני נשר, אמצעי, משפיע שפע ממוזג. פני אדם, תפקידו לגלות ההסדים בהארת החכמה.

ומבחינה זו, כל אחד נפרד מחברו. **רסא) לכוך** זה בקליפת האגוז, בד' קליפות הסובבים עליו, למה הם רומזים? אע"פ שהתורה לא גילתה אותו, כי מדברת רק בבחינת הטוב שבאגוז. גילתה אותו בשקדים, שהתורה מדברת מד' קליפות שבשקדים, דווקא הרומזות על דין ולא מטוב שבהם.

גם את זה לעומת זה

רסג) עושים פירות, חוץ מתפוחים, שהם נה"י, אחד הם, שרומזים לת"ת. חוץ השבילים שבהם הם נפרדים, כי לכל אילן יש שביל מיוחד שמאיר בו.

רסה) כל אלו האילנות שאינם עושים פירות, והם גדולים, חוץ מערבי נחל, שיש להם סוד בפני עצמם כעין של מעלה, שהם נו"ה, מְיֻנְקָה אחת הם יונקים. שיונקים מחיצוניות בסוד אל אחר, שאינו עושה פירות. וכל אחד מן האילנות הקטנים, חוץ מאווב, הרומז על יסוד, מאם אחת נולדו, מנוקבא.

גם את זה לעומת זה עשה האלקים. כעין שיש ברקיע, עשה הקב"ה בארץ. וכל מה שיש בארץ, כולם רומזים למה שיש למעלה ברקיע. כי כשראה רבי אבא אילן אחד, שפָּרְיוֹ נעשה עוף הפורח ממנו, היה בוכה ואמר, אם אנשים היו יודעים למה הם רומזים, היו קורעים לבושיהם עד הטבור שלהם, על מה שנשכחה החכמה מהם. כל שכן בשאר דברים, מה שעשה הקב"ה בארץ.

רסד) האילנות, חרוב, דקל ופיסטוק, שחכמה נראית מהם, הם מין עץ אגוז, כולם ברכב אחד נרכבו. כי כל אלו האילנות

בני ישראל בני יעקב

ועשב בארץ, שאין לו כוכב ומזל ברקיע, שמכה אותו ואומר לו גדל. ולכל אחד יש לו

רסו) כל עשב הארץ, שנתמנו עליהם שרים חזקים בשמים. שאין לך כל עשב

ירידה, אנוכי ארד עימך. ואחר שמת יוסף וכל אחיו, והייתה להם ירידה, עמדה השכינה וירדה עימם, כמו שירדו בני ישראל, כך ירדו השכינה ומרכבותיה.

רסט כתוב, וימות יוסף בן מאה ועשר שנים. באותה שעה שמת יוסף וכל השבטים, והייתה להם ירידה, ירדו בני ישראל בגלות, והשכינה ומלאכים העליונים ירדו עימם. וכמ"ש, ואלה שמות בני ישראל, שהו' של ואלה, מוסיף על הראשונים. שלאחר מיתת יוסף ואחיו, לרדת בגלות. וע"כ הם בהכרח בני יעקב, בירידה.

רע אם כן, יעקב היה מת או לא? כתוב, הבאים מצריימה את יעקב. הוצא משם את יעקב, שהרי כבר מת. מטעם שהו' מוסיף על הראשונים. אלא לא אמר הכתוב, היורדים מצריימה את יעקב, כי עד עתה לא הייתה ירידה ליעקב, אלא כתוב, הבאים. ולמדנו שהשכינה וי"ב השבטים שבה באו עם יעקב למצרים. והלכו משם, עד שירדו לגלות, אחר מיתת יעקב והשבטים, ואז ירדו אלו עימם, השכינה וי"ב השבטים שבה. וע"כ הכתוב, ואלה שמות בני ישראל, נאמר על גודל מעלתם וחשיבותם, להיותו סובב על ימי העלייה ולא על ימי הירידה.

רעא בכל יום ויום באים השכינה וי"ב השבטים שבה והלכו להם. זהו שכתוב, הבאים מצריימה, לשון הווה. ולא כתוב, אשר באו, לשון עבר. שכתוב מתחילה, הבאים מצריימה את יעקב, שמדבר מטרם הירידה. ואח"כ כשהייתה להם ירידה, כתוב, איש וביתו באו. שהוא לשון עבר. בני יעקב כולם כבר מתו באותו זמן, וירדו אלו ואלו לגלות.

סוד בפני עצמו. כמו שיש להם למעלה ממונים מיוחדים, ואין ממונה מתערב בחברו, והזורע כלאיים, מערב שליטתם זה בזה. כמ"ש, הידעת חוקות שמים אם תשים משטרו בארץ. וכתוב, לכולם בשם יקרא. ולכל מה שבעולם יש סוד בפני עצמו. ולא רצה הקב"ה לגלותו ממקומו ולערבו באחר. וקראם בשמות לכל אחד מבני יעקב, שהם שבטים קדושים, שהם קיומו של עולם, על אחת כמה וכמה. כמ"ש, ואלה שמות בני ישראל.

רסז אילו נאמר, אלה שמות, היה משמע שכן הוא. אשר, ואלה שמות בני ישראל, הוא על חשיבותם של השבטים מקיימי העולם. עתה שכתוב, ואלה שמות, עם ו' נוספת, משמע שעל הראשונים מוסיף. כי השם ישראל יורה על עלייה וחשיבות. והשם יעקב יורה על ירידה. וכיוון שכתוב כאן, בני ישראל, נאמר על חשיבות השבטים. אבל מטעם תוספת הו', שנאמר, ואלה, זה יורה שמחובר לכתובים הקודמים. ועומד כבר אחר מיתת יעקב ויוסף והשבטים, שאז באו לירידת המדרגה, ונקראים בני יעקב. ואע"פ שהכתוב אומר, בני ישראל, אין זה משום חשיבות, כי מבחינת המדרגה כבר נפלו למדרגת בני יעקב. אלא מטעם אחר, לכבודו של יעקב.

רסח בשעה שאמר הקב"ה, אנוכי ארד עימך מצריימה, היעלה על דעתך, שהשכינה ירדה עימו בשעה ההיא ממש, שמיד בבואם מצריימה, היו בבחינת בני יעקב, בירידה? אלא בשעה שהייתה ירידה לבניו, ירדה השכינה. כמ"ש, אנוכי ארד עימך מצריימה, ואנוכי אעלך גם עלה, שכל זמן שתהיה לך עלייה, יש גם לי עלייה. ובשעה שתהיה לך

איש וביתו באו

רעב בשעה שירדו אלו המרכבות ומחנות הקדושים, שהם צורת י"ב השבטים החקוקים למעלה, בשכינה, כולם באו לגור עימם. כמ"ש, איש וביתו באו, שסובב על

המלאכים שבאו לגור במצרים, עם בני ישראל. ראובן, שמעון, לוי וכל השאר, שרומזים על צורות י"ב השבטים שבשכינה. **רעג** ואלה שמות בני ישראל הבאים

מצריימה את יעקב. פתח, בבני ישראל, וסיים, באת יעקב. ואומר, שהוחזרה פרשה זו מבני ישראל אל יעקב, שבני ישראל ירדו למדרגת בני יעקב.

רעד בשעה שהלכו ישראל בגלות, נתאספו כל הנשמות של השבטים למערת המכפלה. צעקו ואמרו: סבא סבא, הכאב של הבנים אין בעמל עולם הזה מְשָׁלוּ. בניך, כולם משתעבדים בעבודה קשה על ידי אחרים, עושים בהם כל נקמות שבעולם.

רעה בשעה ההיא, נתעורר רוחו של סבא ההיא, יעקב, ביקש רשות וירד למצרים.

קרא הקב"ה לכל מרכבותיו והמתנות שלו, ומלכם, והשכינה בראשם. וירדו כולם עם יעקב ועם השבטים שלו. השבטים ירדו חיים עם אביהם למצרים. וכן ירדו מתים עם אביהם למצרים. כמ"ש, ואלה שמות בני ישראל הבאים מצריימה. וכתוב, ראובן שמעון לוי. עתה מתים היו וירדו למצרים. וכתוב, ויוסף היה במצרים. כי רוחו לא נפרד ממצרים לאחר מיתתו, שיהיה צריך לחזור ולרדת, כמו שאר השבטים. יוסף, כרחם אב על בנים, לא נפרד מהם גם לאחר פטירתו.

המתים ידעו בצערם של החיים [המתים ידעו] בצערא דחיי]

רפ שני נדרים נדר הקב"ה ליעקב. שירד עימו לגור עימו בגלות. ושיעלה אותו מקברו, לראות השמחה של המחנה הקדושה של המרכבות והמלאכים, שגרו עם בניו בגלות, בשעת הגאולה. כמ"ש, אנוכי ארד עמך מצריימה, בגלות, ואנוכי אעלך גם עלה בשעת הגאולה. כי עלייה לשון גאולה, כמ"ש, והעליתי אתכם מקברותיכם עמי. וכתוב, ששם עלו שבטים.

רפא ויקם מלך חדש. ביום ההוא ניתנה רשות לשרו של מצרים, שיתחזק על כל שאר העמים. כי עד שלא מת יוסף, לא ניתנה שליטה לממשלת מצרים על ישראל. כיוון שמת יוסף, אז, ויקם מלך חדש על מצרים. ויקם, כמי שהיה שפל וקם. כי ביום ההוא נתגדל שרו של מצרים.

עד שהמלך במסיבו

רפב עד שהמלך במסיבו נרדף נתן ריחו. עד שהמלך, זהו הקב"ה. כמ"ש, כה אמר ה' מלך ישראל. וכתוב, ויהי בישורון מלך. במסיבו, בין כנפי הכרובים, שעל ארון

העדות. נרדף נתן ריחו, שגרמו שיסתלק הקב"ה מביניהם. ונתן ריחו, פירושו ריחם הרע.

ישראל לעומת שאר אומות העולם [ישראל לקביל שאר אומין דעלמא]

רפג בעוד שהקב"ה היה נותן התורה לישראל. שכתוב, ויהי שם עם ה', בעוד שהיה כותב התורה לישראל, עזבו את ריחם הטוב ואמרו, אלה אלוהיך ישראל. נתן, פירושו, עזב.

רפד עד שהמלך במסיבו. בעוד שהיה הקב"ה יורד על הר סיני, לתת תורה לישראל. נרדף נתן ריחו, נתן ריחו הטוב, שכתוב, שאמרו נעשה ונשמע.

רפה לכל אומה יש שר למעלה, וכשהקב"ה נותן ממשלה לזה, משפיל לזה. וכשנתן ממשלה לשר ההוא של מצרים, אין לו הממשלה אלא בשביל ישראל. כמ"ש, היו צְרִיָה לראש.

רפו ישראל הם כנגד כל שאר אומות העולם. מה שאר העמים הם שבעים, אף ישראל הם שבעים. כמ"ש, כל הנפש לבית יעקב הבאים מצריימה שבעים. ומי שמושל

רפח) נשתעבדו ישראל בכל האומות, כדי שיתעלה על ידם העולם. כי הם כנגד כל העולם. וכתוב, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ומה הקב"ה הוא אחד, אף ישראל הם אחד, שכתוב, גוי אחד בארץ. מה שמו של הקב"ה הוא אחד ונתפרש בשבעים שמות, אף ישראל אחד ונתפרשו בשבעים.

על ישראל, הוא כאילו מושל על כל העולם. **רפז**) מכאן נשמע שישראל הם שבעים. שכתוב, ובני ישראל, פרו, וישרצו, וירבו, ויעצמו, במאוד, מאוד. הרי כאן שבע מדרגות, וכל מדרגה כוללת עשרה, הרי שבעים. כתוב אחר זה, ויקם מלך חדש על מצרים. שמחמת שליטתו על ישראל, שהם כנגד שבעים אומות, נבחן כמלך חדש.

תחת עבד כי ימלוך

ובדרך ראה ערבי אחד, שהיה הולך בדרך ובנו עימו. פגעו ביהודי אחד. אמר הערבי לבנו, יהודי מגואל זה שמאס בו אדונו. לְכַלֵּךְ אותו וְקַקֵּךְ בוקנו שבע פעמים, שהוא מזרע עליונים, מאברהם יצחק ויעקב. ואני יודע ששבעים אומות משועבדים בהם. הלך בנו ואחז בוקנו של היהודי. אמר רבי יהושע עליונים עליונים, שהתפלל בזכות אבות, גוזר אני על העליונים, על הערבי ובנו, שמחזיקים עצמם עליונים על היהודים, שירדו למטה. עד לא גמר רבי יהושע דבריו, נבלעו במקומם בתוך האדמה.

רפט) תחת שלוש רגזו הארץ, תחת עבד כי ימלוך. אין לך אומה שפלה ונקלה ונְבִיָּה לפני הקב"ה, כמו המצרים. ונתן להם הקב"ה ממשלה בשביל ישראל. ושפחה כי תירש גבירתה, זו הגר, שהולידה את ישמעאל. ישמעאל, שעשה כמה רעות לישראל, ומשל בהם, ועינה אותם בכל מיני עינויים, וגזר עליהם כמה שְׁמָדוֹת, ועד היום הם משתלטים עליהם, ואינם מניחים אותם לעמוד בדתם. ואין לך גלות קשה לישראל, כמו גלות ישמעאל.

רצ) רבי יהושע היה עולה לירושלים,

עד שיפוח היום

משם את הרשעים. כמ"ש, לאחוז בכנפות הארץ, וְיִנְעָרוּ רשעים ממנה, כמי שאוחז בשמלה לנער את הטינופת ממנה. **רצג**) עתיד הקב"ה להתגלות בירושלים של מטה ולטהר אותה מטינופת העמים, עד שלא נשלם יום ההוא של האומות. אין ממשלת האומות על ישראל, אלא יום אחד בלבד. והוא יומו של הקב"ה, שהוא אלף שנים. כמ"ש, נְתַנְנִי שוממה כל היום דווה. יום אחד לבד, ולא יותר.

רצד) אם ישתעבדו יותר מאלף שנים, הוא אינו על פי גזרת המלך, אלא על שאינם רוצים לשוב בתשובה לפניו. וכתוב, והיה כי יבואו עליך, ושבת עד ה' אלוֹקֶיךָ. וכתוב, אם יהיה נְדַחֵךְ בקצה השמים משם יקבצך.

רצא) עד שיפוח היום ונסו הצללים. עד שיפוח היום, נאמר על גלות ישראל, שהם יהיו משועבדים בגלות עד שיגמר יום ההיא של ממשלת האומות. למדנו, אלף שנים ממשלת כל האומות ביחד על ישראל. ואין לך אומה שלא תשתעבד בהם. ויום אחד, הוא כנגד מה שכתוב, והיה יום אחד הוא יודע לה'.

רצב) עד שיפוח היום. קודם שיפוח יום ההוא של האומות. ונסו הצללים, הם הממשלות ששלטו עליהם. אלך לי אל הר המור, אמר הקב"ה, אלך לי לנער האומות מירושלים, שהוא הר המור, כמ"ש, בהר המוריה אשר בירושלים. ואל גבעת הלבונה, זהו בית המקדש אשר בציון, שכתוב בו, יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון. כדי לנער

ויאמר אל עמו

שקר, מודיעים להם דברי שקר. ואם הוא אמת, כל מה שאומרים להם הוא עכ"פ אמת לזמן קצר. כל שכן אם המכשפים רוצים מהם, שיעשו מעשה, ודאי שהם מדקדקים לומר אמת בלי חשד. וע"כ אין מזכירים שם אביו של אדם. אלא בלק, דרך ביוזון אחו, הנה עם יצא ממצרים. כלומר, שאין אנו יודעים ממי הם.

שא עם שהוא תחת הנהגת השרים, נשמרים. והעם של הקב"ה, אינם נשמרים. העני אינו דומה לעשיר. העני צריך לשמור על שלו, מפני שבני אדם אינם יראים מלהתגרות בו. העשיר אינו שומר על שלו, משום שהכל יראים להתגרות בו. ישראל, שהם בהנהגת המלך האוהב אמת ודין. ודין הראשון הוא עושה באנשי ביתו, כי רוצה שיהיו שמורים מן החטא יותר מכל האומות. כמ"ש, רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה.

שב רבי יוסי ורבי אחא יצאו לדרך. רבי יוסי הרהר בדברי העולם ורבי אחא הרהר בדברי תורה. ראה רבי יוסי נחש שהיה רץ אחריו. אמר לרבי אחא, אתה רואה את הנחש הזה הרודף אחרי. אמר רבי אחא, איני רואה אותו. רץ רבי יוסי והנחש אחריו. נפל רבי יוסי, והדם נזול ויורד מחוטמו. שמע שהיו אומרים, רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה. כלומר, שבזכות זה ניצל מן הנחש. אמר רבי יוסי, ומה על שעה אחת שחדלתי מדברי תורה ופניתי לדברי העולם, עלתה לי כך. מי שהזיח דעתו לגמרי מדברי תורה, על אחת כמה וכמה.

שא כי ה' אלוֹקֵיךְ, המוליכךְ במדבר הגדול והנורא, נחש שָׂרָף ועקרב. נחש שָׂרָף, למה היה כאן במדבר? אלא לקחת על ידו עונש מישראל, בכל זמן שמתפרדים מן עץ החיים. שכתוב בו, כי הוא חייך ואורך ימיך.

שד כתוב, חוֹשֵׁף שבטו שונא בנו. וכתוב, אהבתי אתכם, אמר ה'. וכתוב, ואת עֲשׂו

רצה על כל פנים מלאך מושל ממונה על מצרים היה. מי שאמר אל עמו, הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו. וכן הוא ברובו של הפרשה, שלא נאמר אלא מלך מצרים סתם, השר הממונה על מצרים. ואם כתוב, פרעה מלך מצרים, הוא פרעה ממש.

רצו ויאמר אל עמו, אכניס מחשבה בליבם, שיהיו חושבים, שרב ועצום ממנו. ממנו, מן הממונה שלהם. כי הם אמרו בליבם, שאלקים והעוצמה של ישראל, גדול וחזק מן הממונה המושל של מצרים. **רצו** כל אומות העולם מושכים חוזק מן השרים הממונים בשמים עליהם. וישראל מושכים כוחותיהם מן הקב"ה. והם נקראים, עם ה', ולא עם של מושל ממונה. כאן נקראים המצרים עמו של הממונה. ישראל נקראים עם ה', ושאר האומות נקראים עמו של המושל הממונה שלהם. שכתוב, כי כל העמים ילכו איש בשם אלוֹקֵיו, ואנחנו נלך בשם ה' אלוֹקֵינו לעולם ועד.

רצח עם בני ישראל רב ועצום ממנו. מהו עם בני? אלא עם בני ישראל ממש, עם בני ישראל שלמטה, ישראל הגשמי, הנמשך מישראל של מעלה, ז"א. אבל העם עצמו אינם מיוחסים לישראל של מעלה, וע"כ הוסיפו המילה עם. כי חשבו שעם בני ישראל שלמטה הם, ולא עם ה', ז"א. וכתוב, ויקוצו מפני בני ישראל. ולא כתוב, מפני עם בני ישראל ממש, שהוא ישראל של מטה. כי לבסוף הכירו, שהם בני ישראל של מעלה, עם ה'.

רצט אמר בלק, הנה עם יצא ממצרים. ולא אמר, הנה עם בני ישראל. אלא בלק מכשף גדול היה, וכן דרך המכשפים לקחת הדבר שאין בו חשד. וכן אין מזכירים לעולם שם אביו של אדם, אלא שם אימו, שהוא דבר שאין בו חשד. וע"כ לא הזכיר בלעם, בני ישראל, שם האב.

ש שכן דרך השדים, שמעיינים בדבר ההוא, שנאמר להם מפי המכשפים. אם הוא

שהיה ישן תחת האילן. ישב שם רבי יצחק. בעוד שהיה יושב, ראה הארץ שמתנוודדת, ואותו אילן נשבר ונפל, וראה בקעים חורים בארץ, והארץ הייתה עולה ויורדת. **שו** נעור אותו האיש, צעק לעומת רבי יצחק, ואמר לו, יהודי יהודי, בכה ונהם, כי עתה מקימים ברקיע שר אחד, ממונה, מושל עליון, והוא עתיד לעשות עימכם רעה רבה. ורעש זה של הארץ היה בשבילכם. כי כל זמן שהארץ רועשת, הוא בעת שקם ממונה ברקיע, שיעשה עימכם רעה.

שנאתי. שנאתי הוא כמ"ש, חושך שבטו שונא בנו. שנאתי אותו, וע"כ השכתי שבט ממנו. כל שכן תלמידי חכמים, שאינו חושך שבטו מהם, שהקב"ה אינו רוצה, שיפרדו מעץ החיים אפילו רגע אחת.

שה ויאמר אל עמו. נתן להם עצה, לעשות להם רע. אמר רבי תנחום, יודעים היו המצרים בחכמת הכוכבים שלהם, שסופם שיוכו בשביל ישראל. ולכן הקדים השר שלהם לעשות עימהם רעה.

שו רבי יצחק פגע בהר וראה איש אחד

הן אַרְאֵלִם צַעְקוּ חוּצָה

שאדונם בפנים, כמ"ש במסתרים תבכה נפשי. והם חוצה. אדונם בבתים הפנימיים, באצילות, והם בבתים החיצוניים, בבי"ע. בתים הפנימיים הם מעשרה כתרי המלך, מע"ס דו"א דאצילות.

שיא מלאכי שלום. וכי יש מלאכים שאינם של שלום? יש מלאכים בעלי דין הקשה, הנמשכים מספירת הגבורה. ויש שהם בעלי הדין שאינו קשה, הנמשכים ממלכות. ויש שהם בעלי דין ורחמים, הנמשכים מת"ת. ויש בעלי רחמים, שאין בהם דין כלל, הנמשכים מבינה. והם נקראים מלאכי שלום.

שה תחת שלוש רגזה ארץ, תחת עבד כי ימלוך. שפירושו, ממונה, שהיה מקודם משועבד תחת מושל אחר, ועתה מלך, ונתנו לו ממשלה, ורגזה הארץ. ומכל שכן כשממונה הוא ימשול על ישראל, ודאי שהארץ רוגזת ורועשת.

שט כשהניח הקב"ה את ישראל תחת ממשלת האומות, ישב וגעה ובכה. כמ"ש, במסתרים תבכה נפשי. במסתרים, בעולם אצילות.

שי באור פני מלך חיים. אם האדון עצב, ומכל שכן אם הוא גועה ובוכה, משמשו אראלם צעקו חוצה. מהו חוצה?

שתי דמעות לתהום של הים הגדול

[ב' דמעין לשקיעו דימא רבא]

האדון, הבינה, בכיות בהרמת קול, הנקרא געיות. שבינה ירדה מחמת עליית המלכות לקטנות, המכונה בכייה.

ורצות ויורדות שתי דמעות מן נקבי עיניים, בינה, לתהום הים הגדול, המלכות. שנעשה במלכות ב' מיני דינים: מבינה דמלכות וממלכות דבינה. ומתוך שנעשו ע"י עליית המלכות לבינה והתערבותם זו בזו, הן מכוונות דמעות, מלשון מדומע. וגם משום שבינה זו נ"ע, וכל היורד ויוצא מנ"ע נקרא דמעות. כמ"ש, משפטיך תהום רבה. שהוא מחמת שהדין שבמלכות עלה לבינה,

שיב השרים הממונים על העמים, כשרואים את אדונם עצוב, מחמת שעבוד ישראל, למה עובדים בפרך עם בניו? אינם עושים אלא מה שמוטל עליהם, רצון אדונם עושים.

שיג בשעה שבניו של הקב"ה נמסרו למושלי העמים, מתאספים י"ב בתי דינים, המלכות, שיש לה י"ב צירופי אדני, אותיות דינא. וכיוון שנתבטל הזיווג הויה אדני, ש"ב צירופי אדני היו מקבלים מ"ב צירופי הויה, ע"כ נאספו י"ב צירופי אדני. ומשתקעים בתוך תהום הגדול, הבינה. בכה

וירדו מאתיים וארבעים מדרגות, שהם חצי בינה ות"ת ומלכות, שהם מאתיים וחמישים, כי ספירת ישו"ת הם בסוד מאות. אלא משום שהמלכות דמלכות עלתה ונשארה למעלה באו"א עילאין, ע"כ לא נשארו במלכות דישו"ת, שהיא בסוד מאה, אלא צ' ספירות ראשונות שלה עד יסוד. ונמצא, שאין בה אלא צ' ספירות, וע"כ נבחנו שירדו רק ר"מ מדרגות ולא ר"נ.

ואלו ב' מדרגות וחצי שירדו מישו"ת, הם נתלבשו בזו"ן, והם ו"ק בלי ראש. כי הג"ר, הכתר החכמה וחצי הבינה העליונה, חסרות מהן. ומשום זה נשארו הזו"ן בלי זיווג ובו"ק חסר ראש. עד שיגאלו ישראל מן הגלות. ואע"פ שיש זמנים ומועדים, ועל ידי התפילות, שזו"ן חוזרים ומשיגים ג"ר גם בימי הגלות, אמנם אין זה בקביעות. אבל בזמן הגאולה, יחזרו לג"ר בקביעות, כמו או"א שבימי הגלות.

שיד בשעה שמסר הקב"ה את ישראל לשר מצרים, גזר עליהם ז' גזירות, שישעבדו בהם מצרים. כמ"ש: וימררו את חייהם, בעבודה קשה, בחומר, ובלבנים, ובכל עבודה בשדה, את כל עבודתם, אשר עבדו בהם בפרך. וכנגדן שבע לטוב: ובני ישראל פרו, וישרצו, וירבו, ויעצמו, במאוד, מאוד, ותימלא הארץ אותם.

שנקראת תהום רבה, ונעשה בה משפטים, דין. ומתגלגלים עליונים למטה, ונבקעו התחתונים, וירדו מאתיים וארבעים מדרגות. כמ"ש, אריה שאג מי לא יירא.

וזהר מבאר כאן, איך נעשה ירידתם של זו"ן לו"ק בלי ראש, בזמן שנמסרו ישראל לגלות בין העמים. שאז עלתה המלכות לבינה, הנקראת תהום רבה. ועל ידי זה באה הבינה לקטנות, ונעשה ב' מיני דינים במלכות, המכונים דמעות. וישו"ת, שהיה מחובר עם או"א, ירדו עתה למטה, מחמת המסך דמלכות שנתעלה בחצי הבינה. כי מחמת זה נתחלקה הבינה לב' פרצופים: א. ג"ר שבה נקראים או"א, שהם נשארו במעלתם, להיותם מחצי הבינה שלמעלה ממסך.

ב. ישו"ת, שהם מחצי בינה שלמטה מהמסך דמלכות, ירדו למטה, ונמצא שישו"ת שהיו עילאין נתגלגלו למטה. ואח"כ נתבקעו גם כח"ב תו"מ של ישו"ת, מחמת עליית המלכות לבינה. שכתר חכמה וחצי בינה נשארו למעלה ממסך דמלכות, וחצי בינה ת"ת ומלכות ירדו למטה ממסך המלכות העומד בחצי בינה.

וכמ"ש, נתבקעו התחתונים, שישו"ת שכבר יצאו מאו"א למטה, נתבקעו גם הם,

הבה נתחכמה

היו להם לשכרים וְלִצְנִינִים. כמ"ש, ויקוצו מפני בני ישראל, שפירושו, בני ישראל של מעלה, שהם המלאכים, שהיו נעקצים ממלאכי השרת. כאותם הקוצים, שאנשים נעקצים מהם.

שטו הבה, לשון הזמנה לעשות דין. הבה, לשון הסכמה והזמנה, כמו הבה נבנה לנו עיר. הבו לה' בני אלים.

שטז הבה נתחכמה לו. פירושו, נהיה אליו בהסכם הדין. פן ירבה. ורוח הקודש אומרת, כן ירבה וכן יפרוץ. ומלאכי השרת

בכל אלוהי מצרים אעשה שפטים

כי ויאמר אל עמו, השר שלהם, אמר להם, היו יודעים, שבן אחד עתיד לצאת מישראל, שיעשה דין על ידו באלוהיכם.

שיז מה הייתה מחשבתם של המצרים, למנוע מישראל פרייה ורבייה, ומחשבתו של השר הממונה עליהם, שהביא זאת בליבם?

שלהם. ע"כ כתוב, הבה נתחכמה. **שכב** הרבה עבודות ורות הייתה במצרים. ונהר נילוס אלה שלהם היה, והוא היה בכלל אלהיהם. ובכולם עשה ה' שפטים. אלהיהם מוכים תחילה ואחר כך האומה. וכן נילוס הוכה בתחילה והעצים והאבנים, שעבדו אֱלֹהֵיהֶם. כמ"ש, ויהי הדם בכל ארץ מצרים ובעצים ובאבנים, שהיו להם אלוהות ממש. על צבא המרום במרום כתוב, ונילוס לא היה במרום אלא בארץ. לרוב מימיו של נילוס הם נדמים כמו שהיה הנהר במרום. השר שלהם מוכה בתחילה ואח"כ שאר אלהיהם.

שכג הכאת האומה של מצרים ממש לא הייתה אלא בים. שכתוב, לא נשאר בהם עד אחד, ומקודם לכן נעשה שפטים באלהיהם. וע"כ כתוב, הבה נתחכמה לו פן ירבה והיה כי תִקְרָאנָה מלחמה, שנבאו על העתיד, כפי מה שקרה להם. ונוסף גם הוא על שונאינו, נבאו על מחנות מלאכים העליונים שיהיו שרויים בתוכם. ונלחם בנו, נבאו על מה שכתוב, ה' ילחם לכם. ועלה מן הארץ, כמ"ש, ובני ישראל יוצאים ביד רמה.

שיח בשעה שאמר משה, בכל אלוהי מצרים אעשה שפטים, הלך דומה, שרו של מצרים, מרוב פחד ד' מאות פרסה. אמר לו הקב"ה, גזרה נגזרה לפני ואין להשיבה, שכתוב, יפקוד ה' על צבא המרום במרום. באותה שעה הוסרה השררה ממנו, ונתמנה דומה להיות שר של גיהנום, לדון שם נפשות הרשעים.

שיט ובאלהיהם עשה ה' שפטים. וכי באלה של כסף או של זהב ושל עץ ושל אבן, יש שפטים? אלא של כסף ושל זהב היו ניתכים מאֱלֵיהֶם, ושל עץ נרקבים.

שכ אלה של מצרים שָה היה. וציווה הקב"ה לעשות בו שפטים, לשרוף אותו באש. כמ"ש פסילי אלהיהם תשרפון באש, כדי שיהיה ריחו נודף. ועוד, ראשו על פְרָעִיו ועל קַרְבּוֹ, בדרך ביזיון. ועוד, שעצמותיו מושלכים בשוק. וזאת הייתה למצרים קשה מכולן. כמ"ש, שפטים.

שכא באלהיהם ממש עשה שפטים. וזהו השר שלהם, לקיים יפקוד ה' על צבא המרום במרום, ועל מלכי האדמה על האדמה. וכל זה היו יודעים החכמים שבהם. וכל שכן השר

שיר השירים אשר לשלמה

שכד שיר השירים אשר לשלמה. כשברא הקב"ה, הבינה, את עולמו, עלה בחפץ לפניו, וברא את השמים, ז"א. בימינו, החסדים, ובשמאלו הארץ, הנוקבא, גבורות. ועלה בחפץ לפניו לנהוג היום והלילה, שיבואו לידי זיווג, כמ"ש ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד. וברא המלאכים הממונים בחסדו, הנמשכים מז"א, ביום. וברא המלאכים והממונים לומר שירה בלילה. כי השירה היא הארת חכמה, הנמשכת ע"י הנוקבא, הנקראת לילה.

שכה כת אחת מקו שמאל כלולה משלוש כתות, מג' הקווים, אומרת שירה בלילה. כמ"ש, ותקם בעוד לילה ותיתן טרף לביתה. אם הקו שמאל הוא לבדו, ואינו כלול מכל ג' הקווים, אין השירה נמשכת ממנו, אלא להיפך, שכל הדינים נמשכים אז ממנו.

שכו עשרה דברים נבראו ביום ראשון. מהם מידת לילה, המלכות, ומידת יום, ת"ת. ועל מידת לילה כתוב, ותקם בעוד לילה ותיתן טרף לביתה. טרף הוא דינים כמ"ש, וטרף ואין מציל. ושכתוב, וחוק לנערותיה,

כמ"ש, יומם יצווה ה' חסדו, ע"י המלאכים הממונים על החסד. ובלילה שירה עימי, ע"י המלאכים הממונים על השירה. מימין הממונים על החסד, משמאל הממונים על השירה. ואלו שמימין מקשיבים

שמקבלת דעת מן הקודש, חכמה. **שלא** אלו השרים, המשוררים של מעלה, עמדו מלשיר שירה. עד שנולד לוי. אבל משנולד לוי ואילך, אמרו שיר, אבל עוד לא היה בשלמות. כיוון שנולד משה ונמשח אהרון ונתקדשו הלויים, נשלם השיר. ועמדו השרים של מעלה על משמרותם.

ראובן שמעון לוי, הם חג"ת, ג' קווים, ימין שמאל ואמצע. ולכן אע"פ שנולד שמעון, קו שמאל, שממנו נמשך השירה, הארת החכמה, מ"מ עמדו מלומר שירה, כי קו שמאל אינו יכול להאיר מחוסר חסדים. עד שנולד לוי, קו אמצעי, המקיים את שניהם, ומלביש החכמה שבשמאל בחסדים שבימין. הנה אז מאירה החכמה שבשמאל, השירה.

אמנם עוד אינה בשלמות, כי הקו אמצעי עצמו צריך להתחלק לימין ושמאל, ששבת לוי נתחלק לכהנים בימין ולויים בשמאל. והלויים, החכמה שבקו שמאל, צריכים להתלבש באור החסדים של הכהנים שמימין. ואז מאירה החכמה בלויים, שהלויים מתקדשים על ידי הכהנים, כי קודש הוא חכמה. ואז השירה, המשכת החכמה היא בשלמות, כיוון שנמשכת ע"י קו שמאל שבקו אמצעי, הלויים, המחברים תמיד בכהנים, ונתונים אליהם.

וכמ"ש, כיוון שנולד משה ונמשח אהרון, שמשו הבדיל את שבט לוי לכהנים מבני אהרון, והשאר ללויים, ימין ושמאל. ונתקדשו הלויים, מטעם שהחכמה שבהם נתלבשה בהארת החסדים שבכהנים. נשלם השיר, להיותו נמשך מבחינת השמאל שבקו אמצעי, ולא מקו שמאל ממש. ואז, ועמדו, השרים של מעלה, על משמרותם, במשמרות שבלילה, שהמלאכים אומרים בהם שירה. **שלב** בשעה שנולד לוי, פתחו למעלה ואמרו, שהשכינה אמרה לוי"א, מי ייתנך כאח לי, שתשפיע בי חכמה. כי מבחינת החכמה נקראים זו"ן אח ואחות.

יונק משדי אימי. שאז יונקים שניהם מן הבינה. והם במדרגה אחת.

חוק הוא ג"כ דינים, כמ"ש, חוק ומשפט, חוקיו ומשפטיו, כי חוק לישראל הוא משפט לאלוקי יעקב. מכאן נשמע, שמידת הדין שולטת בלילה.

שכו אלו האומרים שירה בלילה, אלו הם שרים המתעלים על כל בעלי השיר. וכשפותחים החיים, התחתונים, בשירה, מוסיפים העליונים כוח, לדעת להכיר ולהשיג מה שלא השיגו. שמים וארץ, זו"ן, גם הם מוסיפים כוח ע"י שירה זו.

שירה היא המשכת המוחין דהארת חכמה, ששורשה רק מקו שמאל ומהנוקבא, הנקראת לילה. והיא נמשכת בסוד גור דין. וכמ"ש, אלו האומרים שירה בלילה, אלו הם שרים על כל בעלי השיר. וכמ"ש, ותקם בעוד לילה, שגילוי המוחין דהארת חכמה נקרא קימה. וקימה זו נוהג רק בלילה, שאז זמן הדינים בנוקבא. וכמ"ש, ותיתן טרף לביתה וחוק לנערותיה. כי טרף וחוק משמעותם דינים.

ונודע שאי אפשר שהתחתונים ימשיכו מוחין, אם לא יתגלו המוחין ההם מקודם בכל הפרצופים שבעולם האצילות ובי"ע שקדמו להם. וכמ"ש וכשפותחים החיים שירה מוסיפים העליונים כוח, לדעת ולהכיר. כי כשהתחתונים פותחים בשירה, שהיא השגת המוחין דחכמה, הנה בהכרח שאותם המוחין כבר נתגלו בזו"ן ובמלאכים הקודמים להם. שבדרך זה נמצאים התחתונים מוסיפים כוח והארת מוחין בעליונים.

שכה אשרי הזוכה לדעת באותו שיר, באלו המוחין דהארת החכמה. הזוכה באותו שיר, ידע בענייני התורה והחכמה, ויאזן ויחקור ויוסיף כוח וגבורה במה שהיה ובמה שעתיד להיות. ובזה, זכה שלמה לדעת.

שכט דוד ידע בזה, שהשיג את המוחין דחכמה בתוך הדעת. וע"כ תיקן שירות ותשבחות הרבה. ורמז בהם העתידות לבוא, והוסיף כוח וגבורה ברוח הקודש, הנוקבא, בשעה שמקבלת רוח מן הקודש, חכמה. ידע בענייני התורה והחכמה, ואיזן וחקר והוסיף כוח וגבורה בלשון הקודש, הנוקבא, בשעה

שבכהנים. ועמדו על משמרותם, השרים של מעלה. ונתקדשו המלאכים כנגד הלויים, חברים כאחד, כי מעשה התחתונים משלימים את העליונים, אז נעשו העולמות אחד. ומלך אחד שוכן עליהם. לאחר כל אלו התיקונים, בא שלמה ועשה ספר, מאותו שיר של אותם שרים, ונסתמה החכמה בו.

שלג השרים של מטה נקראים לויים, על שנלווים ומתחברים למעלה כאחד. ומטעם שהשומע את השירה, נלווה ונדבק נפשו למעלה בה. וע"כ אמרה לאה, יְלוּה אִישִׁי אֲלֵי. ע"כ נקרא לוי, מטעם שזרע לוי כולו נלווה עם השכינה, במשה אהרון ומרים, ובכל זרעו אחריו. והם הנלווים אל ה' לשרתו.

אֲמַצְאָהּ בַּחוּץ אֶשְׁקֶהָ. כי הארת החכמה בלי חסדים, החיצוניות, ביקשה ממנו, שתוכל לנשקו ולהאיר ממנו, גם בהיותה בחיצוניות. גם לא יבוזו לי. כי בחיצוניות מתעוררות הקליפות לבנות את השכינה, כמ"ש, לְפַתַּח חֲטָאת רֹבֵץ. וביקשה ממנו שלא יוכלו לבנות אותה. וכל זה היה מטרם שקו האמצעי, לוי, הכריע וקיים את שני הקווים ימין ושמאל, שמחמתם יורש גם הוא אותם ב' הקווים בעצמו, כהנים ולויים.

כיוון שיצאו משבט לוי המשוררים של מטה. אחר שנתחלקו לימין ושמאל, לכהנים וללויים, שאז נתקדשו כולם, שחכמה שבלויים נתקדשה ע"י התלבשותם בחסדים

וילך איש

שלט עמרם זכה, שיצא ממנו בן, שזכה לקול גדול, ז"א. שכתוב, והאלקים יעננו בקול. ועמרם זכה לבת קול, המלכות. שכתוב, ויקח את בת לוי, כלומר בת קול. ולפיכך כתוב, וילך. כלומר, שהלך למדרגה זו. כשנולד משה ייחד הקב"ה שמו עליו. שכתוב, ותרא אותו כי טוב. וטוב הוא שמו של הקב"ה. שכתוב, טוב ה' לכל. וכתוב, טעמו וראו כי טוב ה'. הרי שהקב"ה נקרא טוב.

שלו וילך איש, זהו גבריאל, שהלך והחזירה לעמרם. עמרם ממש היה. ולא נזכר שמו, מפני שהליכה זו להודווג לאשתו, לא הייתה ממנו אלא מלמעלה. כי עצת הקב"ה הפעיל אותו, והלך.

שלה למה באהרון ומרים לא נאמר זיווג אבותם בתורה, ובמשה כתוב, ויקח את בת לוי? להראות שהשכינה נקראת על שם לוי. ולא היה עמרם ראוי להוליד את משה, עד שלקח חלק בשכינה. כמ"ש, ויקח את בת לוי, השכינה.

וימת מלך מצרים

שלהם, זכר הקב"ה את ישראל ושמע תפילתם. **שמא** כי כל זמן שניתנה להשר שלהם שררה על ישראל, לא נשמע צעקתם של ישראל. כיוון שנפל השר שלהם, כתוב, וימת מלך מצרים. ומיד, ויאנחו בני ישראל מן העבודה, ויועקו, ותעל שוועתם אל האלקים. אבל עד אותה שעה לא נענו בצעקתם.

שמ ויהי בימים הרבים ההם. סוף גלותם היה, שהיו ישראל משועבדים בכל עבודה. בימים הרבים ההם, שהיו רבים לשהיית ישראל במצרים, שהגיע הקץ. וכיוון שנשלם קץ גלותם, כתוב, וימת מלך מצרים. שהורד שר מצרים ממעלתו ונפל מגאוותו. וע"כ כתוב עליו, וימת מלך מצרים. כי הירידה נחשב לו כמיתה. וכיוון שנפל מלך מצרים, השר

שתי דמעות לים הגדול

על ישראל, כופה למידת הדין ומורידה

שמב רחמנותו של הקב"ה, כשהוא מרחם

בעשר ספירות של המלך יש ב' דמעות להקב"ה ושתי מידות דין:

א. הנמשך מתערובת המלכות בבינה, ב. הנמשך מתערובת הבינה במלכות. שהדין בא משתייהן. הרי שהדין שבהם ברור הוא. וכשהקב"ה זוכר את בניו, הוא מוריד אותם לים הגדול, ים החכמה, המלכות, להמתיק אותם. שע"י זה יוצא קטנות הבינה במלכות. ואח"כ יכולה המלכות לקבל גם את הגדלות דאמא, בסוד אמא משאילה בגדיה לבתה, ואז הופך מידת הדין שבמלכות למידת הרחמים, שמקבלת ג"ר. ומרחם עליהם, על ישראל שגם הם מקבלים ג"ר. שתי דמעות, שמהן באות הדמעות, מהם בא הדין. שתי דמעות בשורשם בבינה המתהוות מחמת עליית המלכות אליה אינם דין ברור, אלא מהן נמשכות דמעות אחרות למקום המלכות, ומדמעות האלו שבמלכות בא הדין. וכמ"ש שתי דמעות מהן באים הדמעות במלכות ומהן בא הדין.

שמד והנה מצרים נוסע אחריהם. זהו השר של מצרים. משמע שעוד היה בתקומתו בעת יציאת ישראל ממצרים. ואתה אומר, וימת מלך מצרים. זהו השר של מצרים. שזה היה עוד לפני יציאת ישראל ממצרים. זה אינו סתירה, אלא עוד מחזק הפירוש בהכתוב שלמעלה, שהוא וימת מלך מצרים. כי כתוב כאן, והנה מצרים. וכתוב שם, וימת מלך מצרים. זה מלמד, שעתה, לאחר יציאת מצרים, לא היה מלך, כי כבר הורידוהו מגדולתו. ולפיכך כתוב, והנה מצרים. ולא כתוב, והנה מלך מצרים. ומה שאמר, וימת, אין הפירוש שנתבטל לגמרי, אלא שהורידוהו מגדולתו, ואינו יכול עוד להזיק. כמ"ש, כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך. שפירושו, שאינם יכולים עוד להזיק, אף כאן, וימות, פירושו, שאינו יכול עוד להזיק, מחמת שירד מגדולתו.

שמד כל מלכי מצרים פרעה שמם. וכאן לא נאמר אלא, וימת מלך מצרים סתם. ולא נאמר, פרעה מלך מצרים. מפני שהמדובר הוא בשרו של מצרים. ואם היה כתוב במקומו פרעה, הוא פרעה ממש ולא השר של

ומרחם עליהם. הקב"ה מוריד שתי דמעות לים הגדול.

בצ"ב עלתה המלכות לבינה, בסוד י' שנכנסה באור ונעשה אוויר. שאור הבינה נהפך לאוויר, מחמת הדינים שבמלכות שנכנסו בה, ואוויר פירושו ו"ק בלי ראש. ומעליית המלכות נעשו בבינה ב' מיני דינים: המלכות המעורבת בבינה. שלעת גדלות, ע"י הארה מע"ב ס"ג, חוזר ומוריד המלכות מן הבינה למקומה, ונמצא שהי' יצאה מן אוויר הבינה, וחזרה הבינה להיות אור, שפירושו ג"ר. וע"כ שנעשה הקטנות והגדלות בבינה, נעשה ג"כ במלכות, ויוצאים מוחין דג"ר גם במלכות.

וכמ"ש, כשהוא מרחם על ישראל, כופה למידת הדין, המלכות שעלתה לבינה. ומורידה למקומה עצמה, ומרחם עליהם. שאז יוצאים הג"ר בבינה ובמלכות ובנשמות ישראל למטה. כלומר, הקב"ה מוריד שתי דמעות, שהם ב' מיני דינים, המכונים בינה המעורבת במלכות ומלכות המעורבת בבינה, לים הגדול, למלכות. ולא ברור למה הן מכונות דמעות, שהדין שבהם אינו ברור שהוא דין, מטעם התערובת של בינה במלכות ומלכות בבינה.

דמעות יורה על תערובת, מלשון מעלים את המדומע. שהדין שבהם אינו ברור, כי אפילו בעת הקטנות, שאור הבינה נעשה לאוויר, וכן אור הזו"ן נעשה מחמתם לאוויר, וקליפת אוב רוצה להיאחו בדינים, שמכחישים אותו ואומרים על ב' דינים אלו, שאינם בחינת דין, ובוה מרחיקים אותו מלהיאחו בהם. הרי שאין הדין שבהם ברור כל כך, וע"כ נקרא דמעות, מלשון תערובת דין, שאינו ברור שהוא דין.

שמג אין אנו הולכים אחר קליפת אוב. אין אנו מביאים רְאִיָּה מקליפת אוב. שמתוך שאנו מכחישים לפניו לומר, שאין בהם דין, ומרחיקים אותו, הוא ראייה שהדין שבשתי דמעות אינו ברור. אינו כך, אלא בירורו של הדבר הוא, כלומר, אלא שהדין שבשתי דמעות דבר ברור הוא.

מצרים. כל עוד שיש ממשלה למעלה, בשר של העם, יש ממשלה בעם שלמטה. הוסרה הממשלה שלמעלה מן השר של העם, הוסרה גם הממשלה שלמטה.

וכי חרב יש לה'?

שלופה הייתה ביד המלאך? הייתה הרשות נתונה בידו לעשות דין. ורשות הנה מכוונה חרב. **שמט** ושואל, אמר לי מלאך המוות, אם לא הייתי חס על כבוד הבריות, הייתי מגלה להם את בית השחיטה כבהמה. משמע, שיש חרב ממש בידי מלאך המוות. אלא בכל מקום שכתוב חרב בעליונים, פירושו, משום שניתנה הרשות בידו לעשות גמר הדין. ולא חרב ממש. וגילוי בית השחיטה הוא, שהיה מגלה הסיבה של המוות, העוון, שהוא כמו בית השחיטה, שהיא סיבה למות הבהמה. וכמ"ש, וחרבו שלופה בידו, שהרשות נתונה בידו לעשות דין. מהו שכתוב, וישב חרבו אל נדנה? שהוחזר הדין לבעל הדין, והרשות לפעול הדין, הוחזרה למי שהרשות שלו, לה'.

שמו הנה יום בא לה', והיה יום אחד הוא יוודע לה'. וכי שאר הימים אינם של ה'? זה מלמד שאר הימים ניתנו לשרים, ויום ההוא אינו של השרים, אלא של הקב"ה, כדי לעשות דין בעכו"ם, מפני שביום ההוא יפלו כל השרים ממעלתם. וע"כ כתוב, ונשגב ה' לבדו ביום ההוא, כי ביום ההוא לא יהיה מעלה לשרים.

שמז כשהקב"ה עושה דין בשרים של מעלה, כתוב, כי יִרְתֶּה בשרים חרבי. וכי חרב יש לו לה'? יש לו חרב, שכתוב, חרב לה' מלאה דם. וכתוב, ובחרבו את כל בשר. **שמה** החרב הזה הוא הדין שעושה, שכתוב, וַיִּרֶא דוד את מלאך ה' עומד בין הארץ ובין השמים, וחרבו שלופה בידו. וכי חרב

ויאנחו בני ישראל

שנב מה הוא הדין, שעושה הקב"ה במשרתים של מעלה, במלאכי השרת ושרי ע' אומות? הוא מעביר אותם בנהר דינור, ומסירם מממשלתם, ומְמַנְה שרים אחרים משאר העמים. וכמ"ש, משרתיו אש לוחט, וא"כ מה יִגְרַע מהם, אם מעבירים אותם בנהר דינור? יש אש שהוא קשה מאש, ויש אש שדוחה אש. וע"כ אע"פ שהם אש, האש של נהר דינור קשה מהם, ונעשה שם הדין למלאכי אש.

שנ ויאנחו בני ישראל. לא כתוב, ויתאנחו, שנאנחו מחמת צרתם עצמם, אלא ויאנחו, שנאנחו בשביל צרות של אחרים. שהאנחה הייתה בשבילם למעלה, שהמלאכים נאנחו בשביל ישראל.

שנא ויאנחו בני ישראל. בני ישראל שלמעלה, המלאכים. מן העבודה, מלמד שבני ישראל הנקראים בעלי עבודה, אותם, שהם מהעבודה של מעלה, מלאכי השרת. ותעל שוועתם אל האלקים, מלמד, שעד אותה שעה לא עלתה שוועתם לפניו.

אנחה שוועה צעקה

ישראל. צעקה ושוועה עשו ישראל, אנחה לא עשו, שזה משמע מהכתוב, ויאנחו ולא ויתאנחו, ולמעלה הייתה האנחה בשבילם. **שנד** צעקה ושוועה, במה הם נבדלים? אין לך שוועה אלא בתפילה, שנאמר, שְׁמַעָה

שנג שלושה עניינים כאן: אנחה, שוועה, צעקה. ואינם דומים זה לזה. אנחה, שכתוב, ויאנחו בני ישראל. צעקה, שכתוב, ויצעקו. שוועה, שכתוב, ותעל שוועתם אל ה'. וכל אחד מתפרש בפני עצמו. וכולם עשו

ניחמתי כי המלכתי את שאול למלך. מה כתוב, ויחר לשמואל, ויצעק אל ה' כל הלילה, הניח הכל, אנחה ושוועה, ולקח צעקה, משום שהיא קרובה להקב"ה יותר מכולן. כמ"ש, ועתה הנה צעקת בני ישראל, באה אלי.

שנו זה מי שמתפלל ובוכה וצועק, עד שאינו יכול עוד לנענע בשפתיו, זו היא תפילה שלמה שהיא בלב, ולעולם אינה חוזרת ריקנית, אלא שמתקבלת. גדולה צעקה, שקורע גזר דינו של אדם מכל ימיו.

שנו גדולה צעקה שמושל על מידת הדין של מעלה. גדולה צעקה, שמושל בעולם הזה ובעולם הבא. בשביל צעקה נוחל האדם העולם הזה והעולם הבא. שכתוב, ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילים.

תפילתי ה' האזינה, וכן, אליך ה' שוועתי. וכן, שוועתי אליך ותִרְפָּאֵנִי. הרי ששוועה, פירושו דיבורי תפילה. צעקה, פירושו, שצועק ואינו אומר כלום, בלי דיבורים. גדולה צעקה מכולן, שצעקה הוא בלב, וקרובה להקב"ה יותר מתפילה ואנחה, שכתוב, כי אם צעוק יצעק אלי שמוע אשמע צעקתו.

אנחה צעקה ושוועה, הן מחשבה קול דיבור, בינה ז"א מלכות. וע"כ צעקה שאין בו דיבור יותר מקובל לה' מתפילה בדיבור. משום שהדיבור הוא בהתגלות ויש בו אחיזה אבל צעקה, שאין בו התגלות רק בלב הצועק, אין בו אחיזה למקטרגים. וגם הוא מקובל יותר מאנחה, כי מגולה רק במחשבת הנאנחה, בחינת בינה, ואין התחתון ביכולת להתדבק על ידה כראוי בה'. וע"כ צעקה יותר מקובלת. **שנה** בשעה שאמר הקב"ה לשמואל,

דודי לי ואני לו הרועה בשושנים

אם בני אדם יקרים במעשיהם כל כך והם נאבדים מעפר הבאר, שנאבדים ע"י הקליפות, הנאחזות בעפר המלכות, שנקראת באר, איך יבואו לשאוב שפע מן הבאר? ובחר בעליונים, במלאכים, ובחר בישראל, לעליונים לא קרא בנים, לתחתונים קרא בנים. כמ"ש, בנים אתם לה' אלוקים. הוא קרא להם בנים, והם קראו לו אב, שכתוב, כי אתה אבינו. וכתוב, דודי לי ואני לו. הוא בחר בי ואני בחרתי בו.

שסא הרועה בשושנים. הוא רועה בשושנים אע"פ שהקוצים, הקליפות, סביב להם. ואין אחר יכול לרעות בשושנים כמוהו. הרועה בשושנים, שושן אדום ומימיו, שמוצקים ממנו, הם לבנים. כך הקב"ה מנהיג עולמו ממידת הדין, הרמוז באדום, למידת הרחמים, הרמוז בלבן. שכתוב, אם יהיו חטאיכם כִּשְׁרָגִים כשלג ילבינו.

שסב רבי אבא היה הולך בדרך, והיה עימו רבי יצחק. בתוך שהיו הולכים, פגעו בהרדים. לקח רבי אבא ורד אחד בידי והיה הולך. פגע בהם רבי יוסי, אמר, ודאי

שנח אוי להם לבריות, שאינם משגיחים ואינם יודעים. בשעה שעולה במחשבה לפני הקב"ה לברוא עולמו, כל העולמות עלו במחשבה אחת, ובמחשבה זו נבראו כולם. כמ"ש, כולם בחכמה עשית. ובמחשבה זו, שהיא החכמה, נברא עולם הזה והעולם של מעלה.

שנט נטה ימינו וברא העולם של מעלה, ז"א. נטה שמאלו וברא עולם הזה, מלכות. כמ"ש, אף ידי יִסְדֶּה אָרֶץ, מלכות, וימיני טִפְּרָחָה שמים, ז"א, קורא אני אליהם יעמדו יחדיו. וכולם ברגע אחד נבראו. ועשה עולם הזה כנגד העולם של מעלה. וכל מה שיש למעלה יצא כדוגמתו למטה. שאין לך דבר למטה, שאין לו שורש בעולמות עליונים. וכל מה שיש למטה בארץ, יש כדוגמתו בים, והכל אחד. ברא בעולמות העליונים המלאכים, ברא בעולם הזה בני אדם, ברא בים לווייתן. כמ"ש, לחבר את האוהל להיות אחד.

שס כתוב באדם, כי בצלם אלקים עשה את האדם. וכתוב, ותחסרהו מעט מאלקים.

שהשכינה כאן. ואני רואה ורד בידיו של רבי אבא, שהוא ללמוד ממנו חכמה רבה, כי אני יודע שרבי אבא לא לקח את זה אלא להראות חכמה.

שסג אמר רבי אבא, שב בני. ישבו. הריח רבי אבא באותו ורד ואמר, אין העולם מתקיים אלא על הריח, המוחין דהארת חכמה, המאירים ממטה למעלה, כדרך הריח. כי אני רואה שאין הנפש מתקיימת אלא על הריח, וע"כ מריחים בהדס במוצאי שבת, כדי להמשיך המוחין דהארת חכמה, הריח.

שסד פתח ואמר, דודי לי ואני לו הרועה בשושנים. מי גרם לי שאני לדודי ודודי לי? מפני שמנהיג עולמו בשושנים. מה שושן יש בו ריח, והוא אדום, מוצקים אותו, והוא מתהפך ללבן, ולעולם ריחו לא זו. כך הקב"ה מנהיג עולמו בדרך זה, שאם לא כן, לא היה מתקיים העולם, משום האדם החוטא. והחוטא נקרא אדום, כמ"ש, אם יהיו חטאיכם פְּשָׁנִים כשלג ילבינו. וכן החוטא מקריב קרבנו לאש, שהוא אדום, זורק הדם שהוא אדום סביב למזבח, וכן מידת הדין הרמוז באדום. מוצקים אותו, כשנשרף הקרבן על המזבח, ועולה העשן כולו לבן. ואז האדום נהפך ללבן, הרומז שמידת הדין נהפך למידת הרחמים.

שסה כל מידת הדין אינו צריך אל הריח שלו אלא מצד האודם. כי הריח, הארת חכמה, אינו נמשך מצד הלבן, קו ימין שכולו חסדים. אלא מצד האודם, קו שמאל, שמשם החכמה, בסוד נקודת השורוק. שכתוב, ויתגודדו כמשפטם, עד שפוך דם עליהם. אלא שהיו יודעים, שלא ישיגו ממידת הדין, מלכות, כרצונם, להמשיך החכמה ממעלה למטה, כרצון כל עובדי עבודה זרה. זולתי באודם, ע"י קו שמאל, אדום. וע"כ התגודדו בחרבות עד שפוך דם עליהם, כדי להמשיך האודם.

שסו ועוד, אודם ולבן, שמאל וימין, נקרב לעולם והריח עולה משניהם. כי אין החכמה שבשמאל תוכל להאיר בלי התלבשות

באור החסדים שבימין. וע"כ, מה השושן אדום ולבן, כך ריח הקרבן והקרבן עצמו מאדום ולבן. מריח הקטורת, שהשמים אדומים ולבנים. הלבונה, לבן, מר דרור, אדום, והריח עולה מאדום ולבן. וע"כ מנהיג עולמו בשושנים, שהם אדום ולבן. וכתוב, להקריב לי חלב ודם. שהחלב לבן והדם אדום.

שסז כנגד זה, אדם מקריב חלבו ודמו ומתכפר לו, שזה אדום וזה לבן. מה השושן, שהוא אדום ולבן, אין מוצקים אותו להחזירו כולו לבן, אלא באש. כך הקרבן, אין מוצקים אותו להחזירו כולו לבן, אלא באש. עתה, מי שיושב בתעניתו ומקריב חלבו ודמו אינו נצמק לחזור כולו לבן, אלא באש. מתוך תעניתו של האדם, נחלשים אבריו וגוברת עליו האש, ובאותה שעה צריך להקריב חלבו ודמו באותו האש, והוא הנקרא מזבח כפרה.

שסח רבי אלעזר, כשהיה יושב בתענית, היה מתפלל ואמר, גלוי וידוע לפניך, ה' אלוקי ואלוקי אבותי, שהקרבת לפניך חלבי ודמי, והרתחת אותם בחמימות חולשת גופי. יהי רצון מלפניך, שיהא הריח העולה מפי בשעה זו, כריח העולה מקרבן באש המזבח, ותרצני.

שסט נמצא שהאדם מקריב בתעניתו החלב והדם, והריח שעולה מפיו, הוא מזבח כפרה. ולפיכך תיקנו התפילה במקום הקרבן. ובלבד שיתכוון למה שאמרנו. כל דבר אשר יבוא באש, תעבירו באש וטיהר. שע"י האש מוחזר להיות כולו לבן. אמר רבי יוסי כשהיה בית המקדש קיים, אדם מקריב קרבנו בעניין זה, בסוד האדום והלבן והריח העולה מהם, וחזרתו לכולו לבן ע"י האש. ומתכפר לו, עתה, תפילתו של אדם מכפר לו במקום הקרבן באותו הדרך של כוונת הקרבן.

שע דודי לי ואני לו הרועה בשושנים. מה השושנים קוצים מצויים בתוכם, אף הקב"ה מנהיג עולמו בצדיקים ורשעים. מה השושנים, אלמלא הקוצים אין השושנים

מתקיימים. כך אלמלא הרשעים, אין הצדיקים ניכרים. במה הצדיקים ניכרים? מתוך שיש רשעים. כי אלמלא רשעים אין הצדיקים ניכרים. הרועה בשושנים. המנהיג עולמו בשש שנים, כי שושנים אותיות, שש שנים. והשביעית שבת לה'. דבר אחר, בשושנים, פירושו באותם שושנים בתורה. כי שושנים הוא לשון שונה.

ומשה היה רועה

עליו. כמ"ש, ויבוא אל הר האלקים חורבה. **שפח** בשעה שנכנס משה לחר סיני, מה הטעם שנגלה לו בשלהבת אש, שהוא דין? אז, השעה הייתה גורמת. הייתה אז שעת הדין, שעת המנחה. הכל, בלְבַת אש, והשם חורב, והסנה, לגזע אחד נשרש. כתוב, ויבוא אל הר האלקים חורְבָה. וכתוב, ובחורב הקצפתם את ה'. וכתוב, וירא מלאך ה' אליו בלְבַת אש מתוך הסנה, שפירושו, מתוך שהם עתידים להיות כסנה, קוצים כסוחים באש יִצְתוּ. שהמקום גרם, שהיו ישראל עתידים לחטוא שם, ולהיות כסנה. וע"כ נגלה בלְבַת אש, שהיא דין, השורף את הרשעים. כמ"ש, קוצים כסוחים באש יצתו.

שעא מזמור לדוד, ה' רועי לא אחסר. ה' רועי, הרועה שלי. מה הרועה מנהיג את הצאן ומוליכם למרעה טוב, למרעה שְׁמֵן, במקום נחלי מים, מיישר הליכתן בצדק ובמשפט, אף הקב"ה, כתוב, בנאות דשא יִרְבִּיצְנִי על מי מנוחות ינהלני נפשי ישובב.

שעב דרך הרועה לנהוג בצדק את צאנו, להרחיקם מן הגזל, להנהיגם במישור, ובכל עת השבט בידו שלא יטו ימין ושמאל.

שעט ויבוא אל הר האלקים חורְבָה. הוא לבדו בא בלי הצאן. אבן זה המושך ומקבל ברזל, כאשר רואה אותו הברזל קופץ עליו. כך משה והר סיני, כשהתראו זה לזה, דילג

בלְבַת אש מתוך הסנה

בעשר מדרגות דו"א נשתכלל, שכתוב, בכל ביתי, בהנוקבא, נאמן הוא. ולא כתוב, נאמן ביתי, שהיה משמע נאמן של הנוקבא. אלא כתוב, נאמן הוא, שפירושו נאמן של ז"א, שהיא למעלה מהנוקבא. אשרי חלקו של אדם, שאדונו מעיד עליו בזה.

שצב הרי כתוב, לא קם נביא עוד בישראל כמשה. בישראל לא קם, אבל באומות העולם קם. ומי הוא? הוא בלעם. ואיך אתה אומר, שממקום שנגזר משה, לא נגזר אדם אחר?

שצג נוול היוצא מפרח קָרְנֵטִי, שריחו רע, נתערב חס ושלוש באפרסמון הטוב. כלומר, אתה מדמה ח"ו את בלעם הרשע למשה רבינו. אלא הפירוש של באומות העולם קם, והוא בלעם, אשר משה מעשיו למעלה, בקדושה, ובלעם למטה, בטומאה. משה השתמש בכתר הקדוש של מלך העליון,

שפט מכאן לימדנו הקב"ה על הרשעים. והנה הסנה בוער באש, לעשות בה דין לרשעים. והסנה אינו אוֹכֵל, שאין בהם כליה. בוער באש, רמו לאש של גיהנום, אע"פ שהאש נראה למשה שהוא צדיק, מ"מ רמו לאש של גיהנום, לרשעים. אבל, הסנה אינו אוֹכֵל, שאינו עושה בהם כליה.

שצ מה הטעם שנגלה אש למשה בלְבַת ולא לשאר הנביאים? אין משה כשאר הנביאים. כל מי הקרב לאש נשרף בה, ומשה קרב לאש ולא נשרף, שכתוב, ומשה ניגש אל הערפל, אשר שם האלהים. וכתוב, וירא מלאך ה' אליו בלְבַת אש מתוך הסנה.

שצא בעניין הזה של משה יש להסתכל בו בחכמה עליונה. כי למה כתוב, מן המים מְשִׁיתִיהוּ, אלא ללמד, שמי שנמשך מן מים, החסד, אינו מתירא מאש, הדין. ממקום שנגזר נשמת משה, לא נגזר אדם אחר.

שצה) כשם שהיה משה נבדל מכל הנביאים בנבואה הקדושה העליונה, כך היה נבדל בלעם משאר הנביאים והמכשפים בנבואה שאינה קדושה למטה. ועל כל פנים משה היה למעלה, ובלעם למטה, וכמה מדרגות ומדרגות היו מבדילות ביניהם.

שצו) משה היה מהרהר ואומר, אולי יכלו ח"ו ישראל בעבודה קשה הזו. כמ"ש, וירא בסבלותם. לפיכך, וירא מלאך ה' אליו בלִבְרַת אש, וירא והנה הסנה בוער באש. כלומר, משועבדים הם בעבודה קשה, אבל, והסנה איננו אופל, שאינם כלים בגלותם. אשרי הם ישראל, שהקב"ה הבדיל אותם מכל העמים, וקרא אותם בניו. שכתוב, בניו אתם לה' אלוֹקֵיכֶם.

ז"א, למעלה. ובלעם השתמש בכתרים התחתונים, שאינם קדושים, למטה. ובאותו הדרך ממש כתוב, ואת בלעם בן בעור הקוסם הרגו בני ישראל בחרב. הרי שנקרא קוסם, כי היו מעשיו בטומאה. ואם יעלה על דעתך יותר מזה, לך שאל לאתונו, שנטמא בה ושכב עימה.

שצד) כי כאן משמע, שיש עליונים ותחתונים, ימין ושמאל, רחמים ודין, ישראל ועכו"ם. ישראל משתמשים בכתרים עליונים הקדושים, עכו"ם בכתרים התחתונים שאינם קדושים. אלו של ישראל הם מימין, ואלו של עכו"ם הם משמאל. ועכ"פ נבדלים נביאים העליונים שמישראל, לנביאים התחתונים של עכו"ם, נביאים של הקדושה מנביאים שאינם מן הקדושה.

בהר

מוקדה על המזבח כל הלילה

(א) וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר דִּבֶּר זאת תורת העוֹלָה. מקרא זה בכנסת ישראל העמדנו, שהיא עולה ומתחברת במלך הקדוש בזיווג שלם.

(ב) היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה. כיוון שבא הלילה, והשערים סתומים, דינים תחתונים מתעוררים בעולם, והולכים ומשוטטים חמורים, ואתונות, וכלבים. שמשמרה ראשונה חמור נוער. וכלבים ואתונות אינם משוטטים ואינם הולכים, אלא בהם עושים כשפים לבני אדם. כגון בלעם, שרכב על אתונו. או ישנים כל בני העולם, ומזבח התחתון שמבחוץ, מלכות בעת שמלאה בדינים, שורף.

(ג) בחצות לילה מתעורר רוח צפון, ומזבח

התחתון, ממלכות, יוצא שלהבת אש, והשערים נפתחים, ודינים תחתונים, דינים דנוקבא, מתקבצים בנקביהם, ואותו שלהבת הולכת ומשוטטת, ושערי גן עדן נפתחים. עד ששלהבת ההיא מגעת ומתחלק לכמה צדדי העולם, ונכנס תחת כנפי התרנגול, וקורא. **(ד)** אז הקב"ה נמצא בין הצדיקים, וכנסת ישראל משבחת אל הקב"ה, עד שבא הבוקר. כיוון שבא הבוקר, נמצאים מספרים זה עם זה כאחד. משמורה שלישית אישה מספרת עם בעלה. ויש לה מנוחה בבעלה. כמ"ש, על מוקדה על המזבח כל הלילה. שכל הלילה שורפת בדינים שלה. עד הבוקר, כי בבוקר הדינים והלהבות נשקטים. ואז מתעורר אברהם, חסד, בעולם. והוא נחת לכל.

ושבתה הארץ שבת לה'

(ה) כיוון שנכנסו ישראל לארץ, לא נמצאו בה דינים תחתונים, דינים דנוקבא, וכנסת ישראל, המלכות, היתה בנחת על כנפי הכרובים, אז היתה לה נחת מכל. כי ישראל לא ישנו, עד שהקריבו הקרבן שבין הערביים ונסתלקו הדינים. והעולה היתה נשרפת על המזבח, ואז היתה לה נחת מכל, ולא נמצא אלא אישה בבעלה. כמ"ש, ושבתה הארץ. מנוחה. בלי דינים. ושבתה הארץ שבת לה'. בלי דינים כלל.

(ו) כי תקנה עבד עברי, שש שנים יעבוד. משום שכל בן ישראל שנימול, יש בו רושם קדוש, יש לו מנוחה בשמיטה, כי שלו שמיטה זו, מלכות, לנוח בה. וזה נקרא שבת הארץ, ודאי יש בה חירות מן הקליפות, מנוחה יש בה מן הדינים. כמו ששבת היא

מנוחת כל, כך השמיטה מנוחת כל, מנוחה לרוח ולגוף. ובשביל זה כתוב, שש שנים יעבוד ובשביעית יצא לחופשי.

(ז) ה' היא מנוחה של העליונים והתחתונים. משום זה יש ה' עליונה דהויה, בינה, ה' תחתונה דהויה, מלכות. ה' עליונה מנוחה דעליונים, ה' תחתונה מנוחה דתחתונים. ה' עליונה, שבע שנים שבע פעמים, מ"ט שערי בינה. ה' תחתונה, שבע שנים בלבד. התחתונה נקראת שמיטה, העליונה נקראת יובל. המוחין דהארת חכמה מביאים מנוחה. וכן ההארה ממטה למעלה היא מנוחה. מקור גילוי החכמה, בה' העליונה דהויה, בינה. אמנם משם לא נמשך כלום לתחתונים, אלא רק המלכות מקבלת ממנה.

עול מלכות שמים

(ח) כשמסתכלים בהדברים הכל אחד. המוחין דיובל, בינה, מאירים בשמיטה,

באחר, וע"כ עבדים פטורים מן עול מלכות שמים, משום שקשורים באדוניהם. ואם פטורים מעול הזה, הרי הם פטורים מכל שאר המצוות, כי שאר המצוות אינן שורות על האדם, עד שנמצא אצלו עול הזה. וע"כ היו ישראל במצרים אוכלים חינם. אף כאן יצא לחופשי חינם, כי עבד היה. וכל מה שעשה היה חינם, בלי עול מלכות שמים. ואע"פ שמעשיו היו בחינם, יצא לחופשי, ותהיה לו מנוחה.

יב ואחר שהוא בחירות, ונמצא בו מנוחה, נותנים עליו עול, ממקום שהוא שהוציא אותו לחירות, משנה השביעית, מלכות. ואם אדם ממאן לצאת לחירות, כמ"ש, ואם אמור יאמר העבד, אהבתי את אדוני, הרי ודאי פגם במלכות, כי עזב עול מלכות שלמעלה וקיבל עול של אדונו. ע"כ כתוב, והגישו אדוניו אל האלהים והגישו אל הדלת. והגישו אדוניו אל האלהים, לאותו מקום שפגם, במלכות.

יג ויקרב אותו אל הדלת או אל המזוזה, משום שמלכות היא פתח שלמעלה, פתח לזכות דרכה לז"א, ונקראת מזוזה. וכיוון שנתכוון לפגום למלכות, נשאר פגם הזה בגופו. כמ"ש, ורצע אדוניו את אוזנו במרצע ועבדו לעולם, שהעבד יהיה תחת רגליו של אדונו עד שנת היובל.

מלכות. משום זה כתוב, ושבתה הארץ. כי במנוחת הארץ, צריכים עבדים להיות במנוחה. משום זה, ובשביעית יצא לחופשי חינם. חינם, שאינו נותן כלום לאדונו.

ט כתוב, וזכרנו את הדגה, אשר נאכל במצרים חינם. חינם בלי ברכה, שלא היה עלינו במצרים עול שלמעלה. עבדים פטורים מעול מלכות שלמעלה, וע"כ פטורים מן המצוות. עול מלכות שמים, כאותו השור, שנותנים עליו תחילה עול, כדי לעבוד עימו, ולהוציא ממנו טוב לעולם. ואם אינו מקבל עליו עול, אינו עושה כלום. כך צריך האדם לקבל עליו עול מלכות שמים בתחילה, ואח"כ יעבוד בו, כל מה שצריך. ואם אינו מקבל עליו עול הזה תחילה, אינו יכול לעבוד.

י עבדו את ה' ביראה. כמ"ש, ראשית חכמה יראת ה'. היא מלכות שמים, כי המלכות נקראת יראה. ומשום זה, הוא עול מלכות שמים. וע"כ זה הוא תחילת הכל. כי המלכות היא ספירה ראשונה ממטה למעלה. תחילה מניחים תפילה של יד, מלכות, ואח"כ תפילה של ראש, ז"א. משום שבמלכות נכנס לשאר הקדושה. ואם זו אינה נמצאת אצלו, אינו שורה בו קדושה שלמעלה. כמ"ש, בזאת יבוא אהרון אל הקודש.

יא ועול הזה אינו שורה במי שקשור

ורצע אדוניו את אוזנו

עבד לאדונו, אלא אם כן שיתקרב לאותו מקום שפגם, ויהיה נפגם לפניו, וישאר בו פגם שהוא. ומשום זה כתוב, והגישו אדוניו אל האלהים סתם, שיוורה על המלכות. וע"כ, ושבתה הארץ שבת לה'. שלא יפגמו אותה בעבדות. ומשונה כאן מרוב המקומות, ששמיעה היא בינה, ועשייה היא מלכות.

יד את אוזנו למה ירצע? שמיעה תלויה במלכות. עשייה למעלה, בכינה. ומשום שישראל בעת שקרבו להר סיני, והיו באהבת ליבם להתקרב אל הקב"ה, הקדימו עשייה לשמיעה. כי שמיעה תחילה, ואח"כ עשייה. כי שמיעה תלויה בשמיעה, במלכות. ע"כ, כיוון שהעבד פגם לשמיעה זו, תיפגם השמיעה שלו, וישאר פגם בו. ולא ישאר

שמיטה ויובל

טו שש שנים תורע שדך, ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת

והמים היו הלוך וחסור. היה זה במקום שהשכינה התחתונה, מלכות, שורה בו. כמ"ש, ותנה התיבה בחודש השביעי, שזו היא שכינה התחתונה, שמאז התחילו המים להתחסר. בשבעה עשר יום לחודש. המלכות, שנקראת שביעי ועשירי. כי כשמתחילים לספור מן הכתר ולמטה נמצאת המלכות עשירית. ומחסד ולמטה היא שביעית.

כ עולה ומאיר במ"ט שנים, השם אהיה, בינה, שנת היובל. בינה נקראת אהיה אשר אהיה, ב' פעמים אהיה, בגי' כ"א, מ"ב, ועם שמונה אותיות שבב' אהיה, יש בהם חמישים, שבהם המצווה לחשוב שנת היובל. ובו המצווה לחזור למדרגתו שנשמתו נאחות משם. תשובו, שכל אחד ואחד יחזור לאחותו ביובל. שכתוב, בשנת היובל הזאת והרוח תשוב אל האלקים, לבינה, הויה בניקוד אלקים.

כא שמיטה, היא שכינה התחתונה משבע שנים. יובל, היא אמא עילאה, בינה, לחמישים שנה. ובה נתיחסו ישראל בצאתם ממצרים. כמו ביציאת מצרים, שבה בעלי תורה, ונאמר בהם, וחמושים עלו בני ישראל. חמישים הוא בינה. כמו שהיו ביציאת מצרים, שנגאלו ע"י שער החמישים, בינה.

כב שכינה התחתונה, היא גאולת בתי ערי חומה. בה נאמר, ובתי ערי המצרים. כי ב' בתים יש בלב, שהוא כנגד המלכות, אם הם מבעלי תורה, נקראים בתי ערי חומה, שנאמר בצאתם ממצרים, והמים להם חומה מימינם ומשמאלם. ולאחרים, שאינם בעלי תורה, נקראים בתי החצרים. כי פנימיות המלכות נקראת בתי ערי חומה. וחיצוניות המלכות נקרא בתי חצרים.

כג הרי מצאנו חצרים, שנאמר בו, ותעמוד בהצר בית המלך הפנימית נוכח בית המלך. ובכל מקום שנאמר במגילה המלך סתם, זהו הקב"ה. ותעמוד, אין עמידה אלא תפילה. נוכח בית המלך, נוכח בית המקדש, שכל ישראל צריכים להתפלל תפילתם שמה, שתהיה נוכח בית המקדש.

לה'. והשביעית תשמטנה ונטשתה, ואכלו אביוני עמך. משום שעניים תלויים במלכות, שמיטה, משום זה עזוב אותם לאכול. וע"כ מי שמרחם על העני, נותן שלום בכנסת ישראל, שהעניים תלויים בה, ומוסיף ברכה בעולם, ונותן שמחה וכוח אל צדקה, מלכות, שמשפיע ברכות לכנסת ישראל.

טז ובשנה השביעית שבת שבתון. מצווה זו היא לשבות בשנה השביעית. ואחריה, לשבות בשביעי. ואחריה, להשמיט כספים בשביעית. ואחריה, למנות שבע שנים שבע פעמים, והיו לך ימי שבע שבתות השנים, תשע וארבעים שנה. כל השביעיות, מצד השכינה, מלכות, שנקראת שבע מצד הצדיק, יסוד, שביעי לבינה. ומלכות, בת שבע, מצד אמא עילאה, בינה, המאירה בה, כי הבינה שביעית ממטה למעלה.

יז ז' שמות: אב"ג ית"ץ, קר"ע שט"ן, נג"ד יכ"ש, בט"ר צת"ג, חק"ב טנ"ע, יג"ל פז"ק, שק"ו צי"ת. ובהם מ"ב אותיות. וכלל האותיות והתיבות, מ"ט, מ"ב אותיות וז' תיבות. אמא עילאה, בינה, היא שנת החמישים שנה, שבה כתוב, וקראתם דרור. כי בה, ע"י שתקבל מוחין שלה, תהיה שכינה התחתונה, מלכות, הנקראת ארץ, דרור, פדות, ושבתה, לישראל, שנאמר בהם, והיה זרעך כעפר הארץ, המלכות.

יח כל ספירה, כל שם מאלו שבע שמות, יש בה שש כנפיים, כנגד חג"ת נה"י, שהם שש אותיות בכל שם. הקב"ה, בכל ספירה מאלו שבע, מאיר למלאכים שנאמר בהם. בשתיים יכסה פניו, ובשתיים יכסה רגליו, ובשתיים יעופף. ובינה היא אחת. ושכינה התחתונה היא שבע. ולמעלה מבינה היה סופר הכהן הגדול אחת ואחת, והיה סופר בהזאה, עשר ספירות, אחת, שהוא כתר, אחת ואחת חו"ב, אחת ושתיים שהם חו"ג. אחת ושלוש, שהם ת"ת, אחת וארבע שהם נצח. אחת וחמש שהם הוד. אחת ושש שהם יסוד. אחת ושבע שהם מלכות.

יט וילך הלוך וגדול. כי מעלים בקודש, שבכל פעם מוסיף אחת. מצד הנכרי, הס"א,

א"כ שתיים חצרות בית ה', חיצונית ופנימית. **(כד)** ב' חצרים, הן חיצוניות הלב, חיצוניות המלכות. והן ב' אוזני הלב. וב' בתים פנימים הם ב' בתי הלב, פנימיות המלכות. ושניים הם בתים הפנימיים, ושניים

הם בתים החיצונים. וגאולה תהיה לכולם, להקרובים אל הלב, השכינה. ולרחוקים, שנתקרבו. כמ"ש, שלום שלום לרחוק ולקרוב. לרחוק, מתוך העבירה, ולקרוב, מתוך המצווה.

לתקוע שופר ביובל

(כה) בזמן של הגאולה, המצווה לתקוע שופר תרועה ביובל. כמ"ש, כנשוא נס הרים תראו וכתקוע שופר תשמעו. כי כמו בתקיעת שופר של יובל, יוצאים כל העבדים לחירות, כך בגאולה האחרונה, ע"י תקיעת שופר מתקבצים כל ישראל מארבע רוחות העולם, שהם עבדים עד היובל, אור הגאולה. כי בעלי תורה יש בהם ג"כ עבדים על מנת לקבל פרס, ונקראים עבדי המלך והמלכה.

אבל בניו של המלך הקדוש, כתוב, ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי. על כנפי חיות המרכבה.

(כו) המצווה שלאחר זו, היא, לתת ללויים ערים לשבת. ומשום שהם לא נשתתפו בעוון העגל, חלק אותם הקב"ה אליו, שיהיו מנגנים לו בכמה מיני ניגון, הכוהנים בעבודתם והלויים לשירם ולזמרם, וישאל לְנוֹיָהֶם.

ייחוד הקב"ה ושכינתו [יחוד קב"ה ושכינתיה]

(לא) ראשי הישיבות, בשבועה עליכם, שלא תסירו ממנו עד שאתקין קרבן להקב"ה, כי השכינה היא קרבן לה, שקרבה אליו, בכל איבר של המלך, בכל ספירה שלו, בחיבור שלם בזכר ונוקבא, בכל האברים: בראש עיניים בעיניים, שהם חכמה. אוזניים לאוזניים, שהם חוטם בחוטם, שהם ת"ת. פנים בפנים, שהם חו"ג. פה בפה, שהם מלכות. כגון, וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו, שבזה היה מחיה הילד. וכך הידיים של המלך עם הידיים של המטרוניתא, שהם חסד וגבורה שבו"ק. גוף בגוף, שהם ת"ת דו"ק. ובכל האברים שלו קרבן שלם.

(לב) כי אדם בלי אישה חצי גוף, והשכינה אינה שורה עליו. כך הקב"ה, בעת שאינו בקרבן עם השכינה ובכל ישראל, שהם אנשי מידות, שהם האברים שלו, אז עילת העילות, כתר, אינו שורה שם, וכאילו אין הקב"ה אחד, מאחר שהוא אינו עם השכינה. כי אין הקב"ה נקרא אחד, אלא כשהוא בזיווג עם השכינה. ובחוף מהקב"ה.

לארץ, שהשכינה רחוקה מבעלה, אמרו, כל הדר בחוף לארץ דומה כמי שאין לו אלה. משום שבחוף לארץ אין קרבנות, שהוא זיווג הקב"ה עם השכינה. ושהקב"ה מתחבר עם השכינה, מתקיים הכתוב, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ועילת העילות, הכתר, שורה עליהם.

(לג) אע"פ שתיקנו האבות תפילות במקום קרבנות, זה הוא לקרב נפשות ורוחות ונשמות, שהם שכליים, להקב"ה ושכינתו, כאברים אל הגוף. אבל מצד הכיסא, בריאה, והמלאכים, יצירה, גופים ואברים שמחוף למלך והמטרוניתא, אין שם קרבן. ומשום זה נאמר בהכיסא, ויאמר כי יד על כס יה, אשר כס חסר א', אבל בבית המקדש כתוב, כיסא עם א', שנאמר, כיסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו. וע"כ חסר א' מכיסא, משום שהאברים, שהם המלאכים והכיסא שבבריאה, הם בפירוד מן הגוף, הקב"ה, בפנים באצילות, והם בחוף. כמ"ש, הן אַרְאָלִים צַעֲקוּ תוֹצֵה. לחוף מהקב"ה.

בזמן של הגאולה, המצווה לתקוע שופר תרועה ביובל. כמ"ש, כנשוא נס הרים תראו וכתקוע שופר תשמעו. כי כמו בתקיעת שופר של יובל, יוצאים כל העבדים לחירות, כך בגאולה האחרונה, ע"י תקיעת שופר מתקבצים כל ישראל מארבע רוחות העולם, שהם עבדים עד היובל, אור הגאולה. כי בעלי תורה יש בהם ג"כ עבדים על מנת לקבל פרס, ונקראים עבדי המלך והמלכה.

ראשי הישיבות, בשבועה עליכם, שלא תסירו ממנו עד שאתקין קרבן להקב"ה, כי השכינה היא קרבן לה, שקרבה אליו, בכל איבר של המלך, בכל ספירה שלו, בחיבור שלם בזכר ונוקבא, בכל האברים: בראש עיניים בעיניים, שהם חכמה. אוזניים לאוזניים, שהם חוטם בחוטם, שהם ת"ת. פנים בפנים, שהם חו"ג. פה בפה, שהם מלכות. כגון, וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו, שבזה היה מחיה הילד. וכך הידיים של המלך עם הידיים של המטרוניתא, שהם חסד וגבורה שבו"ק. גוף בגוף, שהם ת"ת דו"ק. ובכל האברים שלו קרבן שלם.

כי אדם בלי אישה חצי גוף, והשכינה אינה שורה עליו. כך הקב"ה, בעת שאינו בקרבן עם השכינה ובכל ישראל, שהם אנשי מידות, שהם האברים שלו, אז עילת העילות, כתר, אינו שורה שם, וכאילו אין הקב"ה אחד, מאחר שהוא אינו עם השכינה. כי אין הקב"ה נקרא אחד, אלא כשהוא בזיווג עם השכינה. ובחוף מהקב"ה.

מכל, ולמטה מכל, ואין אלהים אחר למעלה ולמטה ומכל צד, ומלפנים דעשר ספירות, שמהם הכל, ובהם תלוי הכל. ואתה בכל ספירה באורכה וברוחבה למעלה ולמטה, ובין כל ספירה וספירה, ובעובי דכל ספירה וספירה.

לז ואתה המקרב ומייחד, הקב"ה ושכינתו, ת"ת ומלכות, בכל ספירה וספירה שבהם, ובכל ענפי האורות התלויים מהם, כמו עצמות וגידיים ועור ובשר, חו"ב תו"מ, התלויים מהגוף, ת"ת. ואתה, אין לך גוף, ולא אברים, ספירות, ואין לך נוקבא. אלא אחד בלא שני. יהי רצון שלך, שאתה תקרב השכינה אל הקב"ה, בכל המדרגות, שהן אצילות שלה, שהן הנשמות של בעלי מידות, בעלי מדרגות מעשר ספירות, נשיאי ישראל, כתר. חכמים, חכמה. ונבונים, בינה. חסידים, חסד. גיבורים, גבורה. אנשי אמת, ת"ת. נביאים, נצח והוד. צדיקים, יסוד. מלכים, מלכות. כולם של ע"ס דאצילות. ויש אחרים מע"ס דבריאה.

לח השכינה שהיא קרבן, שמן המשחה. מימין, שמן למאור, המאור הגדול, חסד. שמן משחת קודש, מצד שמאל, שנאמר בה, וקידשת את הלויים, גבורה. שמן כתית מצד הצדיק, יסוד, קו האמצעי, כותש כתישים מאברים, זיתים, להוריד שמן אל הפתילה, תכלת, גבורה תחתונה, מלכות. משם היא יראה. ולויים, גבורה, שומרים המקדש.

לט משם המצווה לירא מן המקדש. והוא מצוות עבודת הלויים במקדש בכ"ד משמרות לויים, בשירה וזמרה מזמרים לפניך, להעלות בהם השכינה, שהיא נקראת שירה וזמרה, לה'. כ"ד משמרות עם שירה וזמרה. הם כ"ו כחשבון הויה. והמצווה שלאחריה מצוות קטורת תמיד להקב"ה. וקטורת היא כקרבן.

מ והפשיט את העולה וניתח אותה לנתחיה. וכן אברים ופדרים, שמתאבלים כל הלילה על המזבח, הם כפרה על אברי הגוף של אדם המקריב, ונפשו, שלא יהיו נשרפים בגיהנום, ולא יהיו נמסרים ביד מלאך המוות. ומשום שאדם חוטא ביצר

לד יהי רצון שלך, להחזיר אותנו לבית המקדש, לקיים התפילה שהעמידו הראשונים. יהי רצון מלפניך, ה' אלקינו ואלקי אבותינו, שתעלנו בשמחה לארצנו, ותיטענו בגבולנו, ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו תמידים כסדרם, כל אחד בסדר שלו, זה בשחר, וזה בין הערביים. ומוספים כהלכתם. כי עתה, לחוץ מארץ ישראל, אין שם קרבנות כמו הגופים דבריאה, שהם הכיסא, ושל היצירה, שהם המלאכים, שאין בהם קרבן ויחוד.

כי הקב"ה ושכינתו מצד אצילות שלו, אין שם פירוד והפרש, שהשכינה היא יחודי ברכתו וקדושתו. ואינה נקראת גוף אלא כשהשכינה מתלבשת ומתגשמת בהכיסא ובהמלאכים דבריאה, שהיא להם כמו נשמה המתלבשת בגוף השפל התחתון. ומשום זה, כשהשכינה היא מחוץ להיכל בית המקדש, ומחוץ לכיסאות שלה, מחוץ לאצילות, כשמתלבשת בכיסא ומלאכים דבריאה ויצירה, כביכול, כאילו לא היתה אחד עימו.

לה מצד כיסא העליון דבריאה, ת"ת דבריאה, שהוא גוף ומלבוש להקב"ה, ת"ת דאצילות. והמלאכים שביצירה התלויים ממנו, הם אברים התלויים מן הגוף, ת"ת דבריאה, זכרים. והנשמות הנגזרות ממנו, מת"ת דבריאה, הם זכרים. כיסא השני, מלכות דבריאה, גוף של השכינה, מלכות דאצילות. וכל הנשמות התלויות בה הן נקבות. והמלאכים שביצירה התלויים מכיסא השני הזה, הם נקבות. והקרבה שלהם, יחודם זכרים ונקבות בהקב"ה ושכינתו. כשהקב"ה מתיחד בשכינתו, גם הם מתיחדים.

לו כך הוא יחוד הקב"ה ושכינתו, אע"פ שהם כנשמות אל הכיסא והמלאכים, כך הם אליך, א"ס, כגוף ומלבוש. שאתה הוא המייחד אותם ומקרב אותם. ומשום זה אמונה שלך, מתקבלת לנו, בהתלבשותך בהם. ואתה אין עליך נשמה, שאתה תהיה כגוף אליה, כי אתה נשמה לנשמות, ואין נשמה עליך, ואין אלקים עליך, אתה מחוץ לכולם ולפנים מכולם, ולכל צד, ולמעלה

הרע, צפוני, שנאמר עליו, ואת הצפוני ארחיק מעליכם, כך שחיתתו בצפון, להצילו מאותו הצפוני.

מא ובקרבנות, כך קל וחומר מנביאים, שאע"פ שהתורה הוא שם הויה, שהנבואה, נאמר בה, רוח הויה תנחנו. עם כל זה אין כל בעלי תורה שווים ואין כל הנביאים שווים. שיש נביאים, שהנבואה שלהם בלבושי המלך, בעולם היצירה, שנקרא לבוש. וכך בתורה שבעל פה שיש כמה בעלי ספקות ותירוצים, שהם בלבוש המלך, שהוא יצירה.

מב ויש נביאים אחרים, שעולים יותר בנבואתם, באברים דגוף המלך, במדרגות של עולם הבריאה, שנקרא גוף. שנאמר בהם, ואראה, וראיתי, שהנבואה היא במראה בעינים, חכמה. וכן, ה' שמעתי שְׁמִיעָה יראתי, שהיא בשמיעה, בינה. יחזקאל, הסתכלותו ונביאותו מעינים. חבקוק, מאווננים בשמיעה. ומשום זה ראה יחזקאל כל אלו המראות של המרכבה, בראייה בעין השכל. חבקוק בשמיעה. שאמר, ה' שמעתי שמעך יראתי. ויש נבואה בפה, במלכות. כמ"ש, ויגע על פי. נבואה אחרת היא מרוח של החוטם, ת"ת. כמ"ש, ותבוא בי הרוח. ויש שנבואתו ביד, גבורה. כמ"ש, וביד הנביאים אֲדַמָּה. וכל אלו המדרגות הן בעולם הבריאה. ויש אחרים לפנים בחיי המלך, בעולם אצילות. ואחרים לפני ולפנים, בכינה דאצילות.

מג וכך בתורה יש כמה מדרגות. פשטים, עשייה. ראיות, יצירה. דרשות, בריאה. סודות התורה, אצילות, ולמעלה מאצילות, סתרי סתרים לה'. כך בקרבנות. אע"פ שכל הקרבנות לה', הוא מקבל הכל ומחלק קרבנות אל המחנות שלו. מהם מחלק לכלבים, שהם קרבנות הפסולים, שנותן אותם לס"מ, הנקרא כלב, ולמחנות שלו. ומשום זה היתה יורדת אש על המזבח בצורת כלב. ומהם לשדים, שיש מהם כבהמות, ויש מהם כמלאכי השרת, ויש מהם כבני אדם. לאלו שמעשיהם כשדים,

מחלק קרבנם לשדים. **מד** אלו שמעשיהם כמלאכים מחלק קרבנם למלאכים. כמ"ש, אֶת קֶרְבְּנֵי לְחָמִי לאישי. להמלאכים, הנקראים אישים, שקרבנות שלהם אינם תלויים בבהמות, כי קרבנות של בהמות הם של עמי הארץ. וקרבנות בני אדם הם תפילות ומעשים טובים. קרבנות של תלמידי חכמים בעלי מדרגות, אלו בעלי סודות התורה, וסתרים גנוזים שבהם, יורד הקב"ה הוא בעצמו לקבל הקרבנות שלהם, שהם תורת ה' תמימה, שכינה הקדושה, שיש בה יוד ספירות.

מה ותלמידי רבנן, המילים שלהם הן כאכילת שיירי מנחות. ויש אחדים המתגברים עליהם, שהתורה שלהם כאכילת מנחות עצמם, ולא שיירי מנחות. ויש אחרים שהתורה שלהם אכילת קודשים, ומאכלים מכמה מינים אל המלך. וכל המנחות ומאכלות הקרבנות ציווה הקב"ה להקריב כולם בבית שלו, שהוא השכינה. וזה הוא המצווה להקריב קרבנות בבית הבחירה, שהיא השכינה. לקיים כי אם בזאת יתהלל המתהלל. בהשכינה, הנקראת זאת.

מו בדומה למלך, שעבדיו ושריו ושליטי המלכות היו שולחים לו כמה מתנות. אמר, מי שרוצה לשלוח לי מתנה, לא ישלח אלא ע"י המלכה, לקיים בה, ומלכותו בכל משלה. ומשום זה נקראת השכינה קרבן לה', עולה לה', אשם לה'. ואפילו קרבן נידות ויולדות ומצורעים וזבים וזבות, הכל צריך להקריב לה' ולשכינתו. ואח"כ השכינה מחלקת לכל. כמ"ש, ותיתן טרף לביתה וחוק לנערותיה. ואפילו מזונות של החיות, כגון קרבן של שעורים, שהוא מאכל בהמה. וכן מאכל של עבדים ושפחות של בית המלך, ואפילו של כלבים וחמורים וגמלים, שהם הקליפות, הכל היא מחלקת, לקיים בה, ומלכותו בכל משלה. וכך מתחלק הכל, כמ"ש, ותיתן טרף לביתה וחוק לנערותיה.

מז משום שהקב"ה, ז"א, בן י"ה, שהם חו"ב, ו' בן י"ה, נמצא שז"א כולל יה"ו

הגויים, בארצותם. וכתוב, ללשונותם בארצותם לגוייהם. וכתוב, כי שם בלל ה' שפת כל הארץ ומשם הפיצם ה'. וכל מי שמקריב קרבן לצדדים אחרים, הקב"ה מפרידו משמו, ואין לו חלק בשמו. כי הקב"ה בחר את ישראל מכל שאר האומות. כמ"ש, ובך בחר ה'. ולקח אותם מהם לחלקו. כמ"ש, כי חלק ה' עמו.

(ג) ומשום זה נתן להם התורה משמו. שכתוב, זה שמי לעולם, וזה זכרי לדור דור. י"ה עם שמי בגי' שס"ה, כנגד שס"ה מצוות לא תעשה שבתורה. ו"ה עם זכרי בגי' רמ"ח, כנגד רמ"ח מצוות עשה. ובכל מצווה ומצווה קשר את ישראל בשמו, שיהיה כל איבר ואיבר שלהם חלק גורלו ונחלתו. **(נא)** ישראל צריכים לשתף עצמם עם ה', בהליכה שלהם, ובהקיץ שלהם.

ושלמות שלו היא ה', המלכות. שאז נשלם שם הויה. וע"כ המלכות עולה להויה, קרבן להויה, שלמים להויה. שהיא קרובה שלו, קרבן, והשלמות שלו. שלמים, כי בה נשלם ה"ו, להיות י"ה ו"ה.

(מח) הכל חוזר להויה. ומשום זה כתוב, זובח לאלהים יחרם בלתי להויה לבדו. כי אינו נותן ממשלה לס"א, בקרבן. כי כל אלהים אחרים הם עולם הפירווד, ואין להם קרבה ויחוד. והקב"ה הפרידם משמו, הפריש חושך מאור. ומי שמקריב להקב"ה מה שהפריד, הוא כמי שמקרב טומאת גידה לבעלה.

(מט) לא תגלה ערוותם, פירושו, קרבה. שכל העריות, שקולים לעבודה זרה של כל צדדים אחרים, עליהם נאמר נפרדו איי

וכי תאמרו פה נאכל בשנה השביעית

בתוכה, במלכות, ואכול פריה, והשתעשע עימה. ורעה אמונה, ארץ, מלכות. כמ"ש, ואמונתך בלילות, במלכות. ורעה אמונה, היה מנהיג אותה בכל שאתה רוצה.

(נה) ואם לא תעורר כנגדה את היסוד, טוב, יסוד, מתרחק ממנו. ואז אל תקרב אליה, אל תקרב לכבשן האש השורף, כי בלי יסוד היא מלאה דינים, ככבשן האש. ואם תקרב אליה, תהיה ביראה, כמי שמפחד מן המוות. כי אז היא אש דולק, ושורפת העולם בלהבותיה. וכיוון שמעורר כנגדה טוב, אז שכן בתוכה, ואתה לא תירא ממנה.

(נו) בני האמונה מנהיגים את המלכות לרצונם בכל יום. שהיא מקיימת מה שהם גוזרים. בני האמונה הם אלו שמעוררים טוב, יסוד, כנגדה, ע"י שנותנים צדקה, ואינם חסים על שלהם, ויודעים שהקב"ה יתן להם יותר. משום שהיסוד מעורר ברכות כנגדו. ואל יאמר, אם אתן זה עתה, מה אעשה למחר? אלא הקב"ה נותן לו ברכות עד בלי די.

(נד) בטח בה' ועשה טוב, שְׁכַן ארץ, וְרָעָה אמונה. לעולם יהיה אדם זהיר באדונו, וידבק לבו באמונה העליונה, כדי שיהיה שלם עם אדונו. כי כשיהיה שלם עם אדונו, לא יוכלו להרע לו כל בני העולם.

(נג) בטח בה' ועשה טוב. מהו, ועשה טוב? בהתעוררות שלמטה, יתעורר מעשה העליונה. ועשיתם אותם, כביכול, אתם תעשו אותם, משום שבהתעוררות שלכם, שאתם עושים למטה, מתעורר למעלה. וע"כ, ועשה טוב, כתוב, ואין טוב אלא צדיק, יסוד דז"א, שכתוב, אמרו צדיק כי טוב. כיוון שאתם עושים זה, ודאי טוב הזה יתעורר למעלה, אז, שְׁכַן ארץ ורעה אמונה, והכל אחד. שארץ ואמונה, שניהם מלכות.

(נד) שכן ארץ, זו ארץ עליונה, מלכות, כי אין לך בעולם מי שיכול לשכון עימה, עד שיתעורר אותו הטוב, יסוד דז"א, אליה. כי המלכות בלי יסוד מלאה דינים קשים. כיוון שעורר אותו האדם, ע"י מעשיו הטובים, כביכול הוא עשה אותו. ואז שְׁכַן ארץ, שכן

לעולם בהם תעבודו

ומצילים מן המוות. מי גרם לעץ החיים שנתעורר לזה? צדקה שהאדם עשה, עשה שהמלכות תזדווג בעץ החיים.

סג לעולם בהם תעבודו. מצווה לעבוד בעבד כנעני. הם מצד חם, שגילה עריות, כמ"ש, ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו. עבד עבדים, שהוא עבד לעבד עולם ההוא, שהוא עולמו של יובל. עבד לעבד נרצע ישראל, שיוצא חופשי בעולמו של יובל, והוא אינו יוצא לחופשי אפילו ביובל.

סד אלא ודאי כאן הוא בסוד הגלגול, גולל אור מפני חושך, עבדו של אברהם שיצא מחושך, שהוא זרעו של חם, דיו לעבד להיות כרבו, שהוא אברהם, שיצא מתרח, עובד ע"ז. וע"כ יצא מארור ומחושך ונעשה ברוך ה', כמו אברהם שיצא מתרח, שהיה ג"כ אור מתוך החושך. וחושך מפני אור, זהו ישמעאל שיצא מאברהם, ועשו מיצחק.

נז משום זה כתוב, וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית? וכתוב, וציוויתי את ברכתי לכם בשנה השישית, וְעָשִׂתָּ אֶת הַתְּבוּאָה לְשִׁלּוֹשׁ שָׁנִים. ועשתה, צריך לומר, אלא להוציא ה', מלכות, מעשיה, שנוהג בה שמיטה ומנוחה, ואינה עושה עבודה. שכתוב, ראו, כי ה' נותן לכם ביום השישי, יסוד, לחם יומים. כעין זה, כתוב, וציוויתי את ברכתי לכם בשנה השישית, יסוד, וְעָשִׂתָּ אֶת הַתְּבוּאָה לְשִׁלּוֹשׁ שָׁנִים.

סו בטח בה' ועשה טוב, שָׁכַן אֶרֶץ וְרָעָה אִמּוּנָה. אשרי חלקו של האדם, העושה טוב משלו. כי מעורר טוב, יסוד, בכנסת ישראל, מלכות. ומעורר בצדקה. כי כשנתעורר צדקה, הרי אז נתעורר טוב אל כנסת ישראל. וע"כ כתוב, וצדקה תציל ממוות. משום שצדקה עץ החיים, ז"א, והוא מתעורר על עץ המוות, ולוקח את אלו שאחוזים בו,

הגלגול

על שניהם, האחד שהוא טוב ואור, עולם הבא, והאחד שהוא רע וחושך, עולם הזה. כמ"ש, ויפח באפיו נשמת חיים. **סז** ונידון כפי הזכיות והחובות. העושה מצווה אחת, מטיבם לו.

בינוני, מי שזכיותיו ועוונותיו שקולים שווה בשווה, מחצה זכיות למטה, ומחצה עוונות למטה. כמ"ש, מה שאלתך וינתן לך, ומה בקשתך עד חצי המלכות, ותעש. אם יש חצי המלכות, שהוא מחצה זכיות, או, ותעש, שנתקבלה השאלה והבקשה.

צדיק גמור. כל זכיותיו הן למעלה, ועוונותיו למטה. כל זכיותיו שמורים לו למעלה לעולם הבא, ואינו מקבל מהם בעוה"ז כלום. ועוונותיו, העונשים על עוונותיו, הם למטה בעוה"ז.

רשע גמור. עוונותיו למעלה וזכיותיו למטה. עוונותיו למעלה שנפרעים ממנו

סח מי שגורם תערובת טיפות הזרע במקום שאינו שלו, מי שמערב טיפה שלו בשפחה, במחלת בת ישמעאל, קליפה רעה, או בבת אל נכר, בתו של עכו"ם, שהם רע וחושך, והטיפה שלו הוא טוב ואור, הוא מערב טוב עם רע, עובר על מאמר אדונו, שאמר, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו.

טו הקב"ה במה שעירב אותו האדם, מרכיב אותו ומביאו בגלגול לקבל עונשו. שמביאו בגוף הכלול מטוב ורע. אם חזר בתשובה, ועסק בתורה, והפריד טוב מרע, כי עסק באיסור והיתר, טומאה וטהרה, כשר ופסול, בזה נפרד הרע מטוב, שנאמר בו, וייצר ה' אלקים את האדם. כתוב, וייצר, ב' יודין, להורות שיש באדם ב' יצירות, יצירה לטוב ויצירה לרע, ובתורה הוא מפריד אותם, והקב"ה מנחיל לו נשמה ממנו, שיהיה שולט

בגיהנם אחר פטירתו מעולם הזה. וזכותיו ששעה, למטה, שנותנים לו שכרו בעוה"ז. עונשו הם למטה בעוה"ז.

שינוי השם, שינוי מקום, שינוי מעשה

לעשות לו שינוי השם, שינוי מקום ושינוי מעשה.

עא אחר כך בא יצחק, שאדם נתגלגל בו ונתחזק בו, מעבירה שנייה, שזו שפיכות דמים. שדורש על הכתוב, ויצו ה' אלקים על האדם לאמר, ויצו, ע"ז. על האדם, שפיכות דמים. לאמר, גילוי עריות. והוא עבר על כולם. וזה גרם אל הנסיון של יצחק בסכין, בעקידה, שנאמר, ויקח את המאכלת לשחוט את בנו. ואדם נברר בו, כמי שמברר אוכל מתוך פסולת, ויצא הפסולת לחוץ, שהוא עשן שופך דמים. והאוכל, יעקב, יצא מבורר ונקי מכל פסולת. שיעקב יופיו של אדם הראשון, כי יצא מצורף ומזוקק מכל פסולת.

עב אח"כ בא יעקב, הטוב והאוכל שנברר מאדם הראשון, והרכיב וחיבר אותו בלבן, ונעשה לו עבד. כמ"ש, אעבדך שבע שנים ברחל. והסיבה שהחליפה באחותה, עבד שבע שנים אחרים, להוציא ב' טיפות שזרק אדם במקום נכרי, בב' רוחות נקבות שהזדווגו עמו. אחר שפרש מחוה. וזהו גילוי עריות. וזהו המרומו במילה לאמר, והוציא אותן מן לבן הארמי, הנחש.

עג באברהם, ביצחק וביעקב, היה לאדם שינוי השם, שינוי מקום, ושינוי מעשה. שינוי השם באברהם. שינוי מקום ביצחק. שינוי מעשה ביעקב. ואם זה שנאמר בו, אז ראה ויספרה הבינה וגם חקרה, ויאמר לאדם, קבל בתשובה, כל שכך לאחרים. שאינם כל כך גדולים כמוהו.

עד כל זה מדבר מתיקון החטא דאדם הראשון. כי אדם הראשון גנב היה, שבעל הגן ציווה עליו, ומעץ הדעת טוב רוע לא תאכל, והוא הלך וגנב ואכל. וע"כ תיקונו, ונמכר בגנבתו, שבית הדין ימכרוהו לעבד. שתיקון זה התחיל ביעקב. אמנם מטרם שבא לתיקון הזה, הוא צריך לג' תיקונים, שהם

סח אדם שחטא בגלוי, בב' מדרגות, בב' אופנים, אם חוזר בתשובה בגלוי, כמו שחטא בגלוי, אז מושיבים לו בעולם ההוא בין צדיקים, היודעים דינו של הקב"ה, ושומרים עצמם מלחטוא. ואם חזר בתשובה בסתר, אין מושיבים אותו בין צדיקים, כי חטאו לא נמחק לגמרי. אלא מושיבים אותו בין הרשעים, והרשעים מתקנאים בו, שעשה תשובה, לקיים בהם, ועיני רשעים תכלינה.

סט ומשום זה, חטאו של אדם, שעבר על, ויצו ה' אלקים, ואין צו אלא עבודה זרה, עבר על עבודה זרה, הרכיבו, הביאו בגלגול, בטיפת זרעו של תרה, שבו רתה, הכעיס, את הקב"ה, ועבר על צו של ע"ז, כי תרה היה עובד ע"ז. ויצא מטיפת זרעו, אברהם, שהיה גלגול אדם הראשון, חזר אברהם בתשובה, ושבר צלמי עבודה זרה, וכל המזונות, ששמו בפניהם, הוא תיקן מה שחטא אדם ותרה, ושבר החטא, ובניין הרע שבנה, בניין הקליפות שאדם גרם ע"י חטאו, והמליך את הקב"ה ושכינתו על כל העולם.

ע במה המליך את הקב"ה ושכינתו על העולם? משום שקידש את שמו יתברך ברבים, ונכנס באש לשרוף עצמו, לקיים בו, באדם, פסילי אלהיהם תשרפון באש. משום שאדם עבד ע"ז, נחשב משום זה כמו פסילי אלהיהם. ולא עוד אלא שהחזיר בתשובה את אביו תרה, והביאו, ואת אמו, ולכל שליטי אותו הדור, לגן העדן. וכך נתלבן באש ככסף, שהוא מטבע כסף של המלך, וזייפו אותה בתערובת עופרת. ע"כ הכניסו באש, ויצאה העופרת לחוץ, שהוא ישמעאל. משום זה יצא ישמעאל מצחק בעבודה זרה. ונשאר אדם מלובן באש. וזה הוא שינוי השם, שנשתנה שמו מאדם לאברהם. כי כשאדם נתגלגל, היה צריך

אמנם זה היה מספיק לתיקון הימין, אברהם, אור החסדים, שעליהם לא היה צמצום, ואפילו בכלים דמנעולא היה אפשר לקבלם. אמנם שמאל, הארת הבינה השבה להיות חכמה, לא תיקן כלום. כי הכלים שיש בהם גילוי מנעולא, אינם יכולים לקבל חכמה, להיותה המלכות דצ"א. ומשום זה יצא ממנו פסולת, החסרון קבלה מהארת החכמה, כמו שמזיף במטבע של המלך, שמעכב גילוי הג"ר. ופסולת זוהי ישמעאל, הדומה כמו עופרת המעורב בכסף. וזה שינוי השם. כי שבר שם הטומאה, אל אחר, והחזיר השם הקדוש למקומו.

וכדי להחזיר בחינת השמאל לקדושה, ולהמשיך הארת החכמה, צריכים להעלות המלכות לבינה, שתקבל המלכות כלים דבינה, ולגנוז בחינת המנעולא. שזה שינוי מקום, הנעשה ביצחק, שהמלכות נסתלקה ממקומה, ועלתה למקום בינה. ואז נולד יצחק, קו השמאל. ואדם הראשון נתתקן בו ע"י השינוי מקום שבו. כי ע"י שינוי מקום שבו נתחזק אדם הראשון בקו שמאל, וע"י עקידת יצחק נכלל בימין. כי מתוך שמנעולא נגנוז לגמרי ונעשה שינוי מקום, חזר ונתגבר השמאל בלי ימין, שעשו המשיך ממנו ממעלה למטה, שזה הפסולת, שמכאן שפרכת דמים. ולפיכך גם שינוי המקום לא היה מספיק לתיקון אדם הראשון.

יעקב, קו האמצעי, העושה שלום בין ב' הקווים ומתקן את קו השמאל, שלא יאיר אלא ממטה למעלה, אור הנקבה. שמטעם זה אין החכמה מתגלית עוד בקו שמאל דו"א, שהוא יצחק, המאיר ממעלה למטה, כאור זכר, אלא במלכות, רחל בלבדה, מפני שהיא אור הנקבה, המאירה רק ממטה למעלה. וזה עבד עברי, שנאמר בו, שש שנים יעבוד ובשביעית יצא לחופשי. כי עם גילוי אור המלכות, הארת חכמה, יוצא לחופשי. וכמ"ש, אעבדך שבע שנים ברחל, לגלות הארת חכמה שברחל, מלכות הנקרא שביעית, שבהארתה יוצאים העבדים לחירות. ואע"פ שעבד גם בשביל לאה, אבל עיקר עבודתו

שינוי השם ושינוי המקום ושינוי המעשה. ואז נמכר לעבד ללבן, שממנו נמשך עבד עברי, היוצא לחופשי בשנה השביעית, רחל. ועוד לא נשלם התיקון בזה, אלא שנצמח מזה עבד רע, שהם הגלויות שנגלו ישראל ונמכרו לאומות העולם. שמוזה נמשך עבד נרצע, העובד לעולמו של יובל, בינה, שבעת שהבינה שולטת, יוצא לחירות ושב אל אחוזתו. שהם ג' הגאולות שהיו ע"י שליטת אור הבינה, יובל.

ועם כל זה עוד לא נשלם בזה החטא של עצה"ד כולו, וכן עוד לא נגלה גאולה השלמה, שהרי נשארו בחינות עבד כנעני, שאינם יוצאים אפילו בעולמו של יובל. שגם הם מצאצאי החטא של אדם הראשון וצריכים תיקון. והם צריכים דווקא לצאת לחירות מהשמיטה עצמה, כי הם לא יוכלו להנות מיובל. וע"כ צריכים להמתין עד גמר התיקון שבאלף השביעי. שאז יתוקנו גם הם, ואז נמצא שנתתקן החטא של עצה"ד כולו.

נבאר שינוי השם, המקום, המעשה. נודע שחטא של עצה"ד היה שהמשיך את הארת החכמה שבשמאל ממעלה למטה, שבוה הפריד השמאל מן הימין. כמ"ש, לא זכה הוא רע. נגלה עליו נקודת המנעולא, שכתוב לפתח חטאת רובין, שעם גילוייה מסתלקים כל האורות, שמטעם זה אבד הזוהר העליון ונגרש מגן עדן. ונמצא שאדה"ר גרם בחטאו שנתווספו דינים דנוקבא על דיני הזכר הזכר של שליטת השמאל בפירוד, שהם מחריבים את העולם. וזה גלגול הראשון של אדה"ר באברהם, שבו התחיל התיקון, שהדינים דנוקבא יבטלו את דיני הזכר. וכמ"ש, אין צו אלא עבודה זרה, שהיא שליטת השמאל, שגרם אדם הראשון, דיני הזכר. אברהם המשיך את המנעולא, דינים דנוקבא, ושבר עם זה צלם דעכו"ם, דיני הזכר, שבוה נתבטלו הג"ר דשמאל, ראשם של הע"ז. שהפסיק כל השפע שלהם. כי אברהם הפיל את עצמו לכבשן האש, כדי לבטל את דיני הזכר באש המנעולא.

שאינן בו התיקון של שינוי מקום, אלא המנועולא מגולה בו, ע"כ אינו יוצא לחרות לא בשנה השביעית, ולא ביובל, כי אין הכלים דמנועולא יכולים לקבל מהם כלום. אלא רק בגמר התיקון באלף השביעי. ונמצא שעד אז אין תיקון עצה"ד נגמר כולו.

וזה שמסיים לכן עבד טוב הוא עבד עברי, היוצא בשביעית. שינוי המקום של המלכות, שעלתה לבינה, גרם לו שיוכל לצאת בשביעית. עבד נרצע, שהוא פגום, שינוי המקום גורם לו, שיוצא לעולמו של יובל, לקבל מאור הבינה. אבל שאר עבדים, עבד כנעני שאין בו שינוי מקום, לעולם בהם תעבודו, שהם אינם יוצאים לחרות ביובל, כי הכלים שלהם להיותם ממנועולא, אינם יכולים לקבל אלא ממלכות המצומצמת. וע"כ אינם יוצאים לחרות. ולא נגמר תיקון אדה"ר עד גמר התיקון, שאז יתוקן המנועולא במקומה, ותהיה כמו הבינה, ולא יהיה נצרך עוד שינוי המקום.

היה לגלות אור החכמה שברחל. וזה נקרא שינוי מעשה. שבישל המעשה שבאור הזכר, כי נקבה קרקע עולם היא ואין בה מעשה, שהיא המנוחה. ובו יצא אדם הראשון נקי בלי פסולת. והוא תיקון עבד עברי, כמ"ש, ונמכר בגנבתו.

אמנם עוד לא הספיק התיקון הנה של עבד עברי, כי חטאו ישראל ונגלו בין האומות. ומכאן עבד נרצע, שאינו רוצה בחירות של שנה השביעית, שעושים אותו בעל פגם. ועליו נאמר, ועבדו לעולם, שאינו יוצא לחרות אלא באור הבינה ממש, אור של ג' הגאולות שהיו לישראל מג' גלויות, שנגאלו בהופעת אור הבינה עליהם. שכתוב, ועבדו לעולם, לעולמו של בינה. כמ"ש, בשנת היובל הזאת, תשובו איש אל אחוזתו. וכל זה אמור רק בעבד עברי, שיש בו תיקון של שינוי מקום, והם יכולים לקבל ממלכות הממותקת בבינה, או מאור הבינה עצמה. משא"כ עבד כנעני,

כי לי בני ישראל עבדים

השמאל, שפירושו תיקון השמאל. שהוציאו עימהם או הניצוצים והכלים דהארת החכמה שבשמאל. וכמ"ש, אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים. שהוא ההמשך של גילוי התיקונים דשמאל, המיוחס לעבודת עבד. וכנגד זה יש בחינת בן, הנמשך מקו אמצעי.

עז בשני אופנים נקראים ישראל להקב"ה, עבדים, שכתוב, עבדיי הם. ונקראים בנים, שכתוב, בנים אתם לה' אלקיכם. שאדם יודע את הקב"ה בדרך כלל, נקרא עבד, שעושה מצוות אדונו, ואין לו רשות לחפש באוצרות ובסודות ביתו. ושיודע את הקב"ה בדרך פרט, אז נקרא בן האהוב שלו, כבן המחפש בנסתרות בכל הסודות של ביתו.

העבד ממשיך רק מהארת השמאל דקדושה, המתוקנת להאיר רק ממטה למעלה באור נקבה, ו"ק, בלי שום עשייה.

עח כי לי בני ישראל עבדים. מצווה לעבוד בכל מיני עבודה במקדש, ומחוץ למקדש בכל אלו העשיות הנקראות עבודה, כלומר בתפילה, ולהשתדל אחר מצוות התורה, שהכל נקרא עבודה, כעבד המשתדל אחר אדונו לכל מה שצריך.

עו משום שקרא את ישראל עבדים, שכתוב, כי לי בני ישראל עבדים עבדיי הם. עבדים, משום שכתוב, אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים, לעבוד לו כעבד העובד לאדונו, שגאל אותו מן המוות וגאל אותו מכל הרעות שבעולם.

עבד מתקן אורות החכמה שבשמאל. כי בסבת חטאו של אדה"ר, ירדו האורות והכלים דהארת החכמה דקדושה, ונפלו לקליפת מצרים, שבסיבה זו הוכרחו ישראל להיות עבדים בארץ מצרים. וג' בחינות עברו על בירורים אלו דשמאל, עד שנשלמו במתן תורה, בנשמה חיה יחידה דהארת

מלמעלה למטה, שנוהג בו עשייה וחיפוש ובסודות המלך.

עז ואע"פ שנקרא בן, בן בכור להקב"ה, כמ"ש, בני בכורי ישראל, אל יוציא את עצמו מכלל עבד, שיעבוד לאביו בכל העבודות שהם כבוד אביו. וכך צריך כל אדם, שיהיה אצל אביו, בן, לחפש בנסתרות שלו ולדעת סודות ביתו, ולהשתדל אחריהם, ויהיה אצל אביו, עבד.

יודע את הקב"ה בדרך כלל, ממטה למעלה, ואין לו רשות לחפש באוצרות ובסודות ביתו, כי הארתו באור נקבה, שאסור לו כל עשייה. אבל בן דבוק בקו האמצעי, בחסדים שלו, אור הזכר, המושפע מלמעלה למטה, שיש שם ג"ר ועשייה לחפש בגניזין שלו. שיודע את הקב"ה בדרך הפרט, הדבוק בקו האמצעי. כבן המחפש בנסתרות בכל הסודות של ביתו, להיותו אור הזכר וג"ר המושפעים

סוד העבד וסוד הבן [רזא דעבד ורזא דבן]

העולמות כולם המלכות עושית ועובדת, ומשום זה היא נקראת אדון, כי משום שהיא בבחינת עבד לעבוד ולהמשיך חיות ושפע לכל העולמות כולם, ע"כ נקראת, אדון כל הארץ. והאדם המתעטר בבחינת עבד שבמלכות, להיות עבד לעבוד עבודת אדונו, הוא עולה ומתעטר להיות במדרגה של עבד, ונקרא גם כן אדון. כי הוא מברך בכל העבודות של עולם הזה, שהיא המלכות, ומקיים אותה. וע"כ נקרא אדון גם הוא. **פא** מדרגת בן. אשרי חלקו של אותו בן, שזכה להשתדל לדעת בנסתרות אביו ובכל סודות ביתו, כבן יחיד שהשליטו אביו בכל נסתרותיו. וזה הוא כבוד של הבן השולט על הכל. מי שמשתדל בתורה לדעת את הקב"ה ונסתרות שלו, נקרא בן להקב"ה. ומכל צבאות השמים אין מי שימחה בידו להיכנס אל אביו, בכל שעה שהוא צריך להיכנס. אשרי חלקו בכל העולמות. ומשום זה, מי שמשתדל לדעת את אביו בדרך פרט בחכמה שבימין דז"א, אז נקרא בן.

פב בעבודה שאדם עובד להקב"ה, יש עבודה שאדם צריך בה להיכלל בשניהם, שיהיה עבד ובן להתעטר בהקב"ה. היא העבודה של תפילה, שאדם צריך להיות בה עבד ובן, להיכלל ב' מדרגות עליונות אלו, בז"א ובמלכות, לעבוד ולתקן תפילה בסוד עבד, לעבוד עבודה של תיקון העולמות, שהיא מדרגת עבד ומלכות. ולדבוק רצונו בחכמה שבימין, להתדבק באדונו בנסתרות

עט) שתי מדרגות למעלה, שהאדם צריך להתעטר בהן, והם האמונה, והן אחת: א. עבד.

ב. בן.

מדרגת עבד שלמעלה נקרא אדון כל הארץ, המלכות, שבה מתגלה הארת החכמה שבשמאל, אור נקבה. ומדרגת הבן שלמעלה, בני בכורי ישראל, ז"א בשעה שהוא בן לאו"א עלאין, שאז נקרא ישראל, אור הזכר. והכל האמונה. וצריך האדם להתעטר באלו המדרגות בן ועבד שלמעלה, להיכלל באמונה. האדם שלמטה צריך לקבל תחילה בחינת עבד, שהוא הארת חכמה ממלכות, שנקראת אדון כל הארץ. ואח"כ כשמקבל חסדים מז"א, שהוא בן או"א, הם אצלם בבחינת אורות הזכר וג"ר. אבל אם אין בו מדרגת עבד, אלא מדרגת החסדים בלבד, אז נחשבים לו לז"ק בלי ראש. ואינם כלל מדרגת בן. אלא כשכבר נשלם בחכמה ממלכות אז נחשבים החסדים לג"ר, כי ע"כ נבחנת המלכות שהוא פתח להיכנס לז"א. וצריך להתעטר בשניהם. ואם לא, אינם ג"ר כלל. כי חסדים דז"א בלי חכמה דמלכות הם ו"ק. וכן חכמה דמלכות בלי חסדים דז"א היא ו"ק.

פג שצריך להיות במדרגת עבד, כדי לעבוד בכל מיני עבודות בתפילה שנקרא עבודה, כאותו עבד שהוא המלכות, שאינה שוקטת תמיד לעולם, ומשבחת ומנגנת תמיד לז"א. כל העבודות והדברים הנעשים בכל

פד מיום ההוא והלאה נודע אותו אדם והוא רשום בעולמות כולם. שצריך כל הצבאות וכל המחנות מצווים להיות אצלו. והקב"ה אינו צריך יותר ממנו לבדו, כי עליו עומדים כל העולמות. וקול מתעורר ומכריז על אותו אדם, יפה הוא ליחיד, להיות אצל יחיד, הקב"ה, ולעסק יחיד ביחיד.

פה וסוד ב' מדרגות אלו, בן ועבד, נמצא בכתוב, ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. ויאמר לי עבדי אתה, מדרגת עבד, קו שמאל, מלכות. ישראל, מדרגת בן, קו ימין, ז"א. וכאשר הם בכלל אחד, אז כתוב, אשר בך אתפאר.

עליונות, שהיא מדרגת בן וז"א.
פג בן מתדבק תמיד באביו בלי פירוד כלל, אין מי שימחה בידיו. עבד עושה עבודתו של אדונו ומתקן תיקוני העולמות. מי שיהיה לו שניהם, בן ועבד, בכלל אחד, בחיבור אחד, זה הוא אדם המתקן כל האמונה, המלכות, בכלל אחד עם ז"א, בלא פירוד כלל, ומחבר הכל יחד. זה אדם שהקב"ה מכריז עליו בכל אלו הצבאות והמחנות של כל העולמות והרקיעים, הזהרו בפלוני שהוא הנאמן של המלך, שכל נסתרות אדוניו בידו. אשרי הוא בעולם הזה, ואשרי הוא בעולם הבא.